

ОДБРАНА

Година X ■ Број 219 ■ 1. новембар 2014. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

САЈАМ КЊИГА
БЕОГРАД 2014

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

ИНТЕРВЈУ

ПУКОВНИК-МИЛАН КОЊИКОВАЦ
НАЧЕЛНИК УПРАВЕ ЗА МЕЂУНАРОДНУ-ВОЈНУ САРАДЊУ

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА
УНАПРЕЂУЈЕ СТАБИЛНОСТ

АУТОРИ
СВЕТКО КОВАЧ
БОЈАН ДИМИТРИЈЕВИЋ
ИРЕНА ПОПОВИЋ ГРИГОРОВ

СЛУЧАЈ РАНКОВИЋ

Књига говори о афери која је променила ток историје социјалистичке Југославије. У центру те афере био је Александар Ранковић, први човек југословенских и српских служби безбедности и организациони секретар Комунистичке партије. Заснована на до сада непознатој архивској грађи Војне службе безбедности, књига проблематизује читаву „Брионску аферу“, супротстављајући нове и непознате податке тада изреченим оптужбама.

Броширано / ф. 15x23,5
548 стр.
шифра: 111316
Цена: 1.210,00
са попустом: 847,00

**НОВО
ИЗДАЊЕ**

ОДБРАНА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs, www.mod.gov.rs

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд,
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56

Наручујем књигу:
1. Шифра 111316/„СЛУЧАЈ РАНКОВИЋ“, по цени
од 847,00 динара

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број

Место

Телефон

Потпис наручноца

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о уилаши целокујној износа досћавиши МЦ „Одбрана“, након чега испоручујемо књиге.
Купљена издања биће досћавлена поштексиресом на шереш куйца.

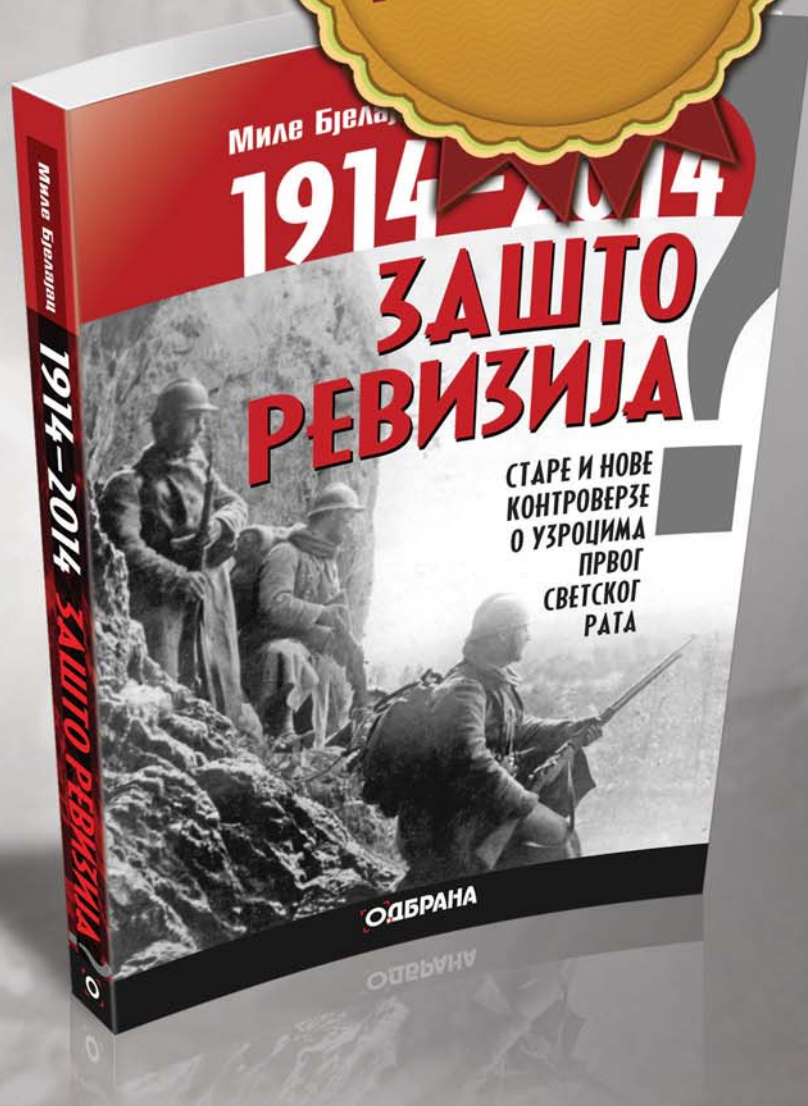
1914–2014 ЗАШТО РЕВИЗИЈА

**СТАРЕ И НОВЕ КОНТРОВЕРЗЕ О
УЗРОЦИМА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА**

аутора Милета Бјелајца

Сви смо свесни тенденције ревизије улоге Србије 1914, проналажења нових криваца за избијање Првог светског рата. Чињеница је да се ту негде и наша знања о новом ревизионизму завршавају. Какав је заиста, колико дубок, из којих корена потиче, од којих аутора, са којим образложењима и намерама је настао ревизионизам о коме се говори, мало је коме познато. Књига др Бјелајца прва је у Србији која научно и популарно полемиче са трендом ревизије о улози Србије 1914. године. Она нуди одговоре на поменута питања.

Броширано / ф. 14×20 / 248 стр.
шифра: 111303
Цена: 495,00, са попустом: 396,00

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд,
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56

Наручујем књигу:
1. Шифра 111303/„1914–2014 • ЗАШТО РЕВИЗИЈА“,
по цени од 396,00 динара

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број

Место

Телефон

Потпис наручиоца

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о улази целокујној износа доставиши МЦ „Одбрана“, након чега испоручујемо књиге. Купљена издања биће достављена поштом експресом на шериш куйца.

ОДБРАНА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs, www.mod.gov.rs

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традиције „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Стевица С. Карапанџин, пуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавџић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, потпуковник

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић

Новинари

Сања Анђелковић

Владимир Вјештић

Мирјана Крстовић, потпоручница

Биљана Миљић

Александар Петровић, капетан

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,

др Славиша Влацић, Милосав Ц. Ђорђевић,

др Милан Мијалковски, др Зоран Миладиновић,

др Миљан Милкић, Будимир М. Попадић

Никола Остојић, Александар Радић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликковни уредник),

Станислава Струњаш, Марија Марић,

Слободан Михаиловић

(технички уредници)

Фотографија

Стефана Савић (уредница),

Горан Станковић, Душка Стефановић,

Јово Мамула, Даримир Банда (фоторепортери)

Језички редактор

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РС

месечно 160 динара. За претплатнике преко

Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 219

Медија центар
„Одбрана“
на 59. Међународном
сајму књига
у Београду

СНИМИО

Јово МАМУЛА

СПЕЦИЈАЛНИ
ПРИЛОГ

ПАДОБРАНАЦ 10

Посета начелника Генералштаба Италије САРАДЊОМ ДО ЕВРОПЕ

12 Пуковник Милан Коњиковац,
начелник Управе за међународну
војну сарадњу

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА УНАПРЕЂУЈЕ СТАБИЛНОСТ

Промоција књиге „Случај Ранковић – Из Архива КОС-а“

ДРАГОЦЕН ДОПРИНОС ИСТОРИОГРАФИЈИ

59. Међународни
Београдски сајам књига
ВРЕМЕ ЈЕ ЗА КЊИГУ

8 Одјеци „Корака победника”

СПЕКТАКЛ НА ЗЕМЉИ И НА НЕБУ

16 Међународни скуп

о мировним мисијама Уједињених нација

ВОЈНИ САНИТЕТ

НАШ СТРАТЕШКИ КАПАЦИТЕТ

18 Мајор Жељко Босанац, најбољи официр

на интернационалном школовању

ЗНАЊЕ ПОТВРЂЕНО

И ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ

20 Потпуковник Сергеј Осјајкин,

вођа акро-групе „Стрижи”

БЕОГРАД ЈЕ ЛЕП И ИЗ ВАЗДУХА

22 Експедиција „Сафари клуба” из Ниша

ТРАГОВИМА СРПСКЕ ВОЈСКЕ

33 Дан примирја у Првом светском рату

11. новембар

ПОЧАСТ БОРЦИМА

И НЕВИНИМ ЖРТВАМА

Реч уредника

КЊИГА

Засигурно смо део сваке књиге коју смо прочитали. Више или мање, утикала је у нас нешто од сопственог живота – мисли и осећања, идеје, утицајности, загревала наше скривене стравове, или нас, ненамељиво охрабрила, дарујући нам, бар на тренушке, утисак бескрајне слободе.

Духовно око Мартина Хајдегера прекознаје је као мост који се, лако и моћно, нише изнад реке. Нас и свих других. Ми смо њене обале. Она је живи људски глас, дух који корача по земаљској кори. И ако само три дана не читам књиге, вели кинеска пословица, наше речи губе лепошћу. И значење, и смисао. Речи узвишеног човека одговарају његовим делима, а његова дела одговарају његовим речима. Када су нам мисли нечистије, пошврћује наш песник вајре, нечистија нам је и стварности. Зато је увек време за књиге.

То нам поручује и Лиј Џенјун, писац из Кине, земље која је точасни гост овогодишњег 59. Међународног сајма књига у Београду, на коме је и наша издавачка кућа, Медија центар „Одбрана”, отворила корице својих издања. Својеврсни пражник културе у српској престоници најавио је академик Милосав Тешић речима да добра књига, ма које врсте била, има удела у стварању општељудских вредности. Вредном књигом се, према мери човекових могућности, допунује, богаћи и осмишљава универзални речник постојања.

На месту на коме сваке године уживамо у речима, како би то рекао нобеловац Томас Ман, они су нам поручили да је свака национална култура подигнута на здању од књига, а у дубоким темељима светске цивилизације положени су древни зајиси на глиненим плочицама.

Гости домаћин сматра да би поличари из целог света требало да више читају књижевна дела, јер што више читају то се међусобно боље разумеју, а разлике међу нама нестијају, јер смо, на крају крајева, сви само људи. Некознавање народа води у сукобе и ратове. Херман Хесе шакву шешкоћу разрешава речима – наш циљ није да се слијемо једни са другима, већ да сазнамо једни друге, да једни у другима научимо да видимо и поштујемо оно што ти други јесу – наша суврошности и дојуна.

Јединство разлика и разлика јединства јесу мука, али и вредности да се сваки сусрет зајочне. Да бисмо потврдили оно вечно људско у нама, и сада овде и некада тамо, у књигама трагамо за идејама које се могу прекознати као сличне, без обзира на историјски раскорак, другачије вредносне оријентације, језик, достигнути ниво знања и културног наслеђа, као и индивидуална обележја.

Стога, све што је људско има своју будућности. Будућности књиге јесте будућности човека. Ујркос свему... Јер, они који имају свет, забележио је Бранко Миљковић, нека мисле шта ће с њим, ми имамо само речи и дивно смо се снашли у тој немаштини! ■

Владимир ПОЧУЧ

Сарадњом до Европе

Досадашња сарадња Србије и Италије, перспективе заједничких пројеката и актуелна безбедносна ситуација у региону и свету кључне су теме разговора одржаних током недавне посете адмирала Луиђија Бинелија Мантелија

Крајем октобра, министар одбране Републике Србије Братислав Гашић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић угостили су у Београду начелника Генералштаба Републике Италије адмирала Луиђија Бинелија Мантелија.

Министар Гашић и адмирал Мантели истакли су да је сарадња у области школовања и усавршавања, обавештајно-извиђачке делатности, војно-војне и војномедицинске сарадње две земље одлична, а током разговора разматрали и могућности за њено проширивање. Истакли су значај билатералних одбрамбених консултација, који ће се у децембру одржати у Риму, када ће бити услашен и План сарадње за наредну годину.

Имајући на уму чињеницу да су припадници оружаних снага Италије један од највећих контрибутора у саставу КФОР-а и ЕУЛЕКС-а, двојица саговорника закључила су да је добра сарадња Војске Србије и КФОР-а гарант безбедности српског становништва на Косову и Метохији.

ЗАЈЕДНО У ЛИБАНУ

– Досадашње заједничко учешће у мултинационалним операцијама, као и почетак заједничког ангажовања нашег вода за заштиту снага у оквиру италијанског контингента у Сектору „Запад“ у мисији УНИФИЛ, у Либану, представљаће круну сарадње и поверења два министарства – рекао је министар Гашић, најављујући упућивање још једног српског вода у мисију УНИФИЛ, овог пута као део италијанског контингента.

Такође су говорили и о регионалној војној сарадњи, учешћу у мултинационалним операцијама Уједињених нација и Европске уније, као и о сарадњи у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике Уније.

Министар Гашић захвалио је италијанској влади на помоћи током поплава и на подршци у процесу европских интеграција. Он је, такође, упутио званичан позив

министарки одбране Италије Роберти Пиноти да наредне године посети нашу земљу.

Адмирал Мантели састао се и са генералом Диковићем, са којим је разговарао о досадашњој и будућој сарадњи две војске, актуелној политичко-безбедносној ситуацији у региону и учешћу у мултинационалним операцијама.

Генерал Диковић одлично је оценио досадашњу војну сарадњу Србије и Италије, посебно наглашавајући да су две земље већ сарађивале у мултинационалним операцијама, када су заједно контролисали пловне путеве и снабдевање у Индијском океану.

– Постоје озбиљни планови и намере за заједничко учешће у мултинационалним операцијама Европске уније и Уједињених нација. Близу смо договора о учешћу једне јединице Војске Србије у саставу италијанског контингента у мисији светске организације у Либану – рекао је генерал Диковић.

Италијански начелник Генералштаба Мантели истакао је да разговори са генералом Диковићем отварају нове могућности за сарадњу у области војног здравства и обуке копнених јединица, морнарице, речних флотила, као и обуке персонала на отвореном мору и ваздухопловног особља, напомињући да ће управо такви видови сарадње помоћи да се олакша пут Србије у Европску унију.

– Италија сматра Србију фактором стабилности и на Балкану и у словенском свету – навео је адмирал и истакао да је његова земља присутна у саставу КФОР-а на Косову како би помогла цивилни и друштвени развој, али да то без подршке Србије не би било успешно. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Снимио Душан АТЛАГИЋ

Састанак министара одбране Србије и Македоније

7

У Дому Гарде на Топчидеру, 22. октобра, министар одбране Братислав Гашић разговарао је са министром одбране Македоније Зораном Јолевским о билатералној сарадњи у области одбране. Саговорници су истакли да је у 2014. години предвиђено више од 20 заједничких активности два министарства, од којих је већи део успешно реализован.

– Разговарали смо о искуству које имамо из мировних операција, о коришћењу капацитета базе „Југ“, Центра АБ-ХО у Крушевцу и о заједничким припремама јединица за ванредне ситуације – рекао је министар Гашић.

Македонски министар истакао је да ова посета показује чврсто опредељење његове земље за сарадњу са Србијом. Нагласио је да је од великог значаја едукација и обука војног кадра, па му је била част да посети Војну академију и Војномедицинску академију, чији су капацитети, али и могућности, импресивни. ■

Регионална сарадња приоритет

На састанку 21. октобра у Београду, министар одбране Братислав Гашић и амбасадор Грчке у Београду Константин Икономидес сагласили су се да су односи две земље традиционално добри и пријатељски, те да је потребно интензивирати сарадњу у свим областима од заједничког интереса.

Министар Гашић је нагласио да је регионална сарадња један од приоритета Владе Србије и да доприноси европским интеграцијама земље. Министар Гашић и амбасадор Икономидес закључили су да Србија активно учествује у свим регионалним безбедносним иницијативама.

– Захвални смо на континуираној подршци Грчке у очувању територијалног интегритета и суверенитета на Косову и Метохији, као и европским интеграцијама наше земље – истакао је министар одбране, и подсетио да Грчка, с више од 120 војника у саставу КФОР-а, знатно доприноси стабилизацији безбедносне ситуације на Космету. ■

ОДЈЕЦИ „КОРАКА ПОБЕДНИКА”

Спектакл на земљи

О војној паради и посети руског председника Путина извештавало је готово хиљаду људи из 162 медијске куће. Према подацима које је објавила „Бета”, тим догађајем бавило се 86 медија из Србије, 28 из Русије и 48 медијских кућа из осталих земаља, уз готово јединствену оцену да је Војска Србије успешно презентovala нове пројекте и представила се као регионална војна сила.

Елитне јединице прошле кроз шпалир аплауза”, „Србијо, спавај мирно – ово је Војска Србије”, „Показан нови вредносни поредак”, „Корак победника успешно изведен”, „Николић: За параду оцена – одлично”, „Парада Корак победника и руске Ласте одушевиле грађане”, „Спектакл на земљи и на небу”, „Корак победника – овације за српске гарде”, „Парада и празнична атмосфера у Београду”, „Киша није омела спектакуларну војну параду”, „Висок степен обучености Војске Србије” – неки су од наслова којима су медији у земљи и иностранству описали војну параду одржану у српској престоници поводом стого-

дишњице од почетка Првог светског рата и 70. годишњице од ослобођења Београда.

Редакције су се у највећој мери бавиле импликацијама посете руског председника Путина и коментарима европских званичника, уз констатацију да му је главни савезник Москве на Балкану приредио „херојски дочек”, величанственом војном парадом, која се први пут организује од 1985. године, на којој је учествовало око 4.500 припадника Војске Србије, уз ангажовање више од 300 различитих покретних средстава наоружања и војне опреме.

Агенцијске процене броја посетилаца „у кишном дану” крећу се од двадесет до педесет хиљада, а многи медији наводе да „парADE не била то што јесте” да Београдом нису продефиловали тенкови „под којима је тло подрхтавало, а од буке посетиоци нису могли да чују ни сопствене мисли”.

– Војна парада „Корак победника” протекла је у савршеном реду, Војска је показала да успешно дејствује у свим метео-условима. Наравно, нисмо показали све што имамо, али, укупно гледано, све је било сјајно – написао је у „Политици” војно-политички коментатор Мирослав Лазански.

Са званичног сервера на који су, током војне параде и разговора српских и руских званичника, постављане фото-

и на небу

АНАЛИЗА: ЗАДАТАК УСПЕШНО ИЗВРШЕН

У Дому Гарде на Топчидеру, 23. октобра анализирана је војна парада „Корак победника“. Уз министра одбране Братислава Гашића и начелника Генералштаба генерала Љубише Диковића са најближим сарадницима, састанку су присуствовали и команданти ешелона и подешелона, који су били укључени у организацију свечаности.

У име Команде војне параде, заменик команданта генерал-мајор Војин Ч. Јондић оценио је да је задатак успешно извршен. Додао је да су током параде безбедносни ризици били сведени на минимум, те да није било ванредних догађаја.

Министар Гашић изразио је захвалност свима који су напорним радом и залагањем допринели да „Корак победника“ буде успешан.

Команданти ешелона и подешелона, као и чланови Команде били су сложни у оцени да је током војне параде, за чију је припрему био кратак рок, постојао висок степен сарадње и координације међу учесницима.

графије и видео-снимци, преузето је више од 4.000 „фајлова“. Иако је на РТС-у и телевизији „Русија 24“ емитован директан пренос, снимак „Корак победника“ имао је више десетина хиљада прегледа на Јутјубу и сличан број коментара на друштвеним мрежама, у којима су, упркос различитим политичким импликацијама свега што је пратило параду, коментатори готово једнодушно изразили поштовање за Војску Србије и учеснике параде.

ПРЕДСЕДНИК: НАЈВИША ОЦЕНА

Поводом војне параде „Корак победника“, која је дала вечни и незаборавни печат обележавању два велика јубилеја – 100 година од почетка Великог рата и 70 година од ослобођења Београда у Другом светском рату – припадницима Војске Србије желим јавно да изнесем своју оцену овог величанственог догађаја.

На оштре задовољство свих грађана Републике Србије, показали сте да Србија има снажну, одважну и модерну војску, чије припаднике краси чврстина, одлучност и оданост отаџбини.

На вашим лицима видео сам да вам је јака киша била само још један подстицај да свом народу и читавом свету Војску Србије прикажете у најбољем светлу.

Грмљавина моторизованог и ваздухопловног ешелона, усклици припадника Речне флотиле и једновремени батиревог корака пешадијског ешелона испунили су наша срца поносом и дивљењем. Својим радом показали сте зашто Војска Србија међу грађанима ужива највише поверење.

Параду оцењујем највишом војном оценом јединица за показане резултате – „одлично“.

Поносан на Војску Србије, похваљујем све припаднике Војске Србије који су на било који начин учествовали у паради и својим радом допринели да овај значајан догађај буде на највишем нивоу.

Као председник Републике Србије учинићу све да Војска Србије настави с модернизацијом и убрзаном изградњом својих оперативних способности, како би била још снажнији фактор мира и безбедности на Балкану и шире, и да српски војник сачува оно место у нашем друштву које му вековима с правом припада.

Оцењујући војну параду највишом оценом, желим вам да и даље будете сигуран ослонац Републике Србије и гарант безбедности свих наших грађана.

Живела Србија! Живела Војска Србије!

Председник Републике, Томислав Николић

Број пратилаца Фејсбук странице Министарства одбране и Војске Србије током тог догађаја порастао је с 93.000 на 130.000, док је 57.000 „лајкова“ имала фото-галерија, која је „дељена“ 2.540 пута, док је тек нешто мање то био случај с фото-галеријом руске Акро-групе „Стрижи“. За ту прилику постављени веб сајт www.vojnaparada2014.mod.gov.rs од 10. до 16. октобра регистровао је 32.000 посетилаца, од којих је пренос уживо на тој страници пратило скоро 15.000 људи. У дану „Корак победника“ сајтови Министарства одбране и Војске Србије имали су 21.903 посете, када је прегледано 304.566 страница а корисници су „скинули“ више од 163 гигабајта фотографија и видео-записа, док су садржаји које су Министарство и Војске објављивали на Твитеру имали 90.000 прегледа. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

▶ Студија о положају жена у оружаним снагама

Промоција студије „Положај жена у оружаним снагама држава западног Балкана”, коју је објавила Канцеларија УНАП/ СЕЕСАЦ у Београду, а у чијој изради је учествовало Министарство одбране, одржана је 14. октобра у Дому Војске Србије. Резултат је заједничког рада министарстава одбране у региону, у оквиру пројекта „Подршка интеграцији начела родне равноправности у реформи сектора безбедности на западном Балкану”.

О посвећености Министарства одбране и Војске Србије спровођењу Националног акционог плана (НАП) за примену Резолуције 1325 Савета безбедности УН „Жене, мир и безбедност” у Србији и раду институционалних тела Владе за спровођење Акционог плана говорио је државни секретар Министарства одбране и председник Политичког савета Владе за спровођење НАП-а Зоран Ђорђевић. Истакао је да родна равноправност подразумева равномерну заступљеност жена и мушкараца у свим сегментима живота и темељно је право и вредност сваког друштва.

– Студија обилује статистичким подацима који су добра основа за формулисање достигнућа и напретка на регионалном нивоу, али и за будућа истраживања. Данас, жене чине између 5,69 и 8,90 одсто припадника оружаних снага. У Србији имамо релативно оптималну заступљеност жена у категоријама цивилних лица и професионалних војника. У будућности, можемо очекивати благи пораст у категоријама официра и подофицира. У региону, Србија има највећу заступљеност жена у мултинационалним операцијама – навела је директорка Института за стратегијска истраживања и саветница министра одбране за родну равноправност др Јованка Шарановић. ■

1. новембар 2014.

Програмирање буџета система одбране за 2015. годину

У амфитеатру Војне академије, 24. октобра, одржана је конференција „Карактеристике израде програмског буџета за 2015. годину у систему одбране”, којој су присуствовали припадници Министарства одбране и Војске Србије, представници Владе, градске управе и Народне банке.

Отварајући скуп, државни секретар у Министарству одбране Зоран Ђорђевић истакао је да, у условима тешке економске и социјалне ситуације, вишегодишњег дефицита и ограничених буџетских средстава, управљање финансијама има велики институционални значај, а носиоци финансијских функција велику одговорност у раду која се огледа у законитом и рационалном располагању новцем из државне касе.

Према његовим речима, управљање финансијама у систему одбране није једнократан, већ непрекидан процес, а сталном анализом траже се решења која омогућавају боље финансијско пословање. ■

„Стрижи” у Крушевцу

Пилоти руске акро-групе „Стрижи”, који су атрактивним летачким програмом задивили Београђане, и ваздухопловци Војске Србије, који су учествовали на војној паради „Корак победника”, били су 21. октобра гости министра одбране Братислава Гашића у Крушевцу.

Министар Гашић рекао је да су сви посетиоци параде уживали у врхунском умећу руских и српских пилота. Бригадни генерал Предраг Бандић, командант 204. ваздухопловне бригаде, истакао је да су ових неколико дана наши пилоти летели крило уз крило са руским колегама.

Током боравка у Крушевцу, наши и руски пилоти обišли су историјске знаменитости тог града – Споменик косовским јунацима, Градску кућу, Цркву Лазарицу и остатке средњовековног Лазаревог града. ■

▶ Састанак Конференције националних директора за наоружање

Државни секретар у Министарству одбране Зоран Ђорђевић учествовао је 23. октобра на састанку Конференције националних директора за наоружање у формату Савета евроатланског партнерства у Бриселу.

Конференција је одговорна за координацију заједничких активности унутар НАТО-а, које се односе на истраживање, развој и производњу наоружања и војне опреме, и отворена је за сарадњу с државама партнерима у складу с њиховим потребама и могућностима.

На скупу су представљене две заједничке иницијативе главних група за наоружање, које се односе на развој способности за борбу против малих, спорих и нисколетећих беспилотних летелица, укључујући и „дронове“, те употребу хеликоптера у условима ограничене видљивости. Током боравка у Бриселу, секретар Ђорђевић разговарао је са националним директорима држава чланица НАТО-а о савременим трендовима развоја и производње наоружања и војне опреме. ■

▶ Делегације аустријског санитета на ВМА

Представници Санитетске службе Министарства одбране и спорта Републике Аустрије посетили су 28. октобра ВМА. Начелник бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић и начелник Управе за војни санитар Аустрије генерал др Роберт Хофман разговарали су о наставку сарадње на курсу у области ратне хирургије, који су пре две године аустријски лекари похађали у нашој војноздравственој установи. Разменили су искуства о ангажовању санитарских тимова у мировним операцијама и систему школовања. Обишли су Институт за радиологију, Институт за медицинска истраживања и Сектор за фармацију ВМА. ■

Заједничке вежбе Србије и САД

Са замеником амбасадора САД у Београду Гордоном Дугудом разговарао је 24. октобра државни секретар Министарства одбране Зоран Ђорђевић о билатералној војној сарадњи две земље. Саговорници су се сложили да заједничке вежбе у организацији оружаних снага САД, а посебно оне које се организују у Србији, представљају један од кључних садржаја билатералне војне сарадње, који утичу на развој оперативних и функционалних способности наше војске.

Секретар Ђорђевић нагласио је значај бројних програма безбедносне подршке Владе САД, од којих се посебно издвајају Програм школовања и усавршавања кадра, Програм модернизације и опремања Војске Србије, као и Програм намењен развоју капацитета за мултинационалне операције.

Двојица званичника сложила су се да је важно надаље заједнички радити на развоју Центра за обуку јединица за мултинационалне операције на бази „Југ“, који би требало да добије статус регионалног, односно међународног центра за обуку јединица за мултинационалне операције. ■

Војна сарадње са Шпанијом

На трећим билатералним одбрамбеним консултацијама, заступник начелника Управе за међународну војну сарадњу пуковник Милан Коњиковац и начелник Управе за одбрамбену дипломатију капетан бојног брода Карлос Мате Сан Роман потписали су „План билатералне војне сарадње за 2015. годину“ и истакли да ће договорене активности, и поред економске кризе и рестриктивне буџетске политике оба министарства, допринети унапређењу сарадње у области одбране.

Саговорници су се сагласили да је заједничко ангажовање у мултинационалној операцији УН у Либану одличан пример професионалне сарадње, али и стварања пријатељских односа на терену. У наредном периоду предложено је интензивирање војноекономске и сарадње у области АБХО. ■

ПУКОВНИК
МИЛАН КОЊИКОВАЦ
НАЧЕЛНИК УПРАВЕ
ЗА МЕЂУНАРОДНУ
ВОЈНУ САРАДЊУ

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА УНАПРЕЂУЈЕ СТАБИЛНОСТ

Управа за међународну војну сарадњу на најдиректнији начин учествује у креирању политике одбране и усмерена је на стварање услова за очување и заштиту одбрамбених интереса Србије. Такви задаци и свеобухватни циљеви захтевају и изузетно професионалан, млад и динамичан кадар. Траже високо образоване и мотивисане људе, који се непрестано усавршавају, али и прате и анализирају дешавања на глобалном плану. Задовољство ми је што управо такви професионалци раде у Управи за међународну војну сарадњу, уз неговање тимског духа и приступа послу.

Пукovníку Милану Коњиковцу најпре смо честитали именоване на функцију начелника Управе за међународну војну сарадњу, која за њега, како истиче, представља изузетну част и задовољство, али уједно и професионални изазов који носи велику одговорност.

Међународна војна сарадња, као неодвојиви део спољне политике Србије који у потпуности прати њен активни наступ у међународним

оквирима, у протеклих неколико година добила је на динамици и интензитету. Та сарадња је снажан инструмент подршке и промовисања реформских процеса у Министарству одбране и Војсци Србије, али и значајан инструмент спровођења спољне политике Србије.

Неколико важних догађаја у тој области повод су за разговор са пуковником Коњиковцем о улози Управе за међународну војну сарадњу у промовисању сарадње у области одбране, која се, како наглашава, води сагласно смерницама које утврђује министар одбране и начелник Генералштаба Војске Србије, кроз јачање националне безбедности и сарадњу и партнерство са системима одбране других држава и међународним организацијама. Управа за МВС учествовала је у изради и закључивању споразума о сарадњи у области одбране са више од 60 партнерских држава, док са више од 30 држава одржава редовне билатералне одбрамбене консултације и, на годишњем нивоу, потписује планове билатералне војне сарадње.

О Који су облици спровођења међународне војне сарадње?

– Међународна сарадња у области одбране тежишно се спроводи кроз реализацију мултилатералних и билатералних активности, приоритетно усмерених на припрему и учешће у мултинационалним операцијама, заједничке вежбе и обуку, школовање и усавршавање, стандардизацију, војномедицинску и војноекономску сарадњу, као и закључивање међународних уговора и техничких споразума и протокола. Посебан сегмент рада Управе за МВС усмерен је на реализацију задатака и обавеза по Бечком документу 2011, Споразуму о подрегионалној контроли наоружања, као и другим преузетим међународним обавезама у области контроле наоружања у надлежности Министарства одбране.

О Имајући у виду да су евројске интеграције један од приори-

тетних циљева српске политике Србије, које активност спровођења у циљу испуњавања услова за чланство у Евројској унији?

– Чланство Републике Србије у Евројској унији један је од најважнијих спољно-политичких циљева и Министарство одбране даје пун допринос испуњавању обавеза, како би наведени циљ био остварен у што скорије време. То се најбоље може видети у Извештају Евројске комисије о напретку Србије у процесу евројских интеграција за 2014. годину, у коме се наводи да су припреме у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) на добром путу и истиче посвећеност за учешће у операцијама за управљање кризама Евројске уније (ЕУ).

Сарадња је проширена и на област одбрамбене индустрије, закључивањем Административног уговора са Евројском одбрамбеном агенцијом крајем 2013. године. Очекујем да ће сарадња са Агенцијом унапредити интероперабилност са чланицама ЕУ, омогућити технолошку модернизацију оружаних снага, а тиме и унапређење војних и одбрамбених способности наше земље. Као приоритете сарадње са Евројском унијом у наредном периоду истакао бих повећање учешћа у операцијама за управљање кризама ЕУ, развој заједничких пројеката са државама чланицама Евројске одбрамбене агенције и унапређење административних капацитета Министарства одбране за сарадњу у разним облицима обучавања у области ЗБОП.

О Надлежност Управе за МВС обухвата и сарадњу са НАТО под окриљем Програма „Партнерство за мир“. Како оцењујете стање сарадње који, поред војног, има и изразит политички карактер?

– Кроз расположиве механизме од којих посебно истичем Процес планирања и прегледа и Концепт оперативних способности, Програм „Партнерство за мир“ развија по-

требне способности и капацитете за активан допринос ЗБОП и подржава актуелни процес реформе система одбране.

Учешћем у Програму, Србији је олакшано прихватање највиших стандарда војне професије, а наши припадници стичу нова знања и вештине и размењују искуства са припадницима других оружаних снага, што је одвишеструке користи. Врло је важно нагласити да се такав вид сарадње не коси са проглашеном војном неутралношћу, пружа изузетну могућност за активну сарадњу са партнерским државама и унапређује наше одбрамбене капацитете.

Могу слободно рећи да Управа за МВС игра веома важну улогу у дефинисању садржаја и динамике војне сарадње под окриљем тог програма. Посебно истичем чињеницу да Србија међу партнерским државама ужива статус поузданог, предвидивог и одговорног партнера, што најбоље потврђује учешће нашег министра одбране на недавно одржаном самиту НАТО у Велсу, где је као први српски министар одбране учествовао на неком од таквих догађаја који заузимају посебно место на глобалном политичко-безбедносном плану.

Важно је истаћи и врло професионалну сарадњу са КФОР, као јединствен пример односа Алијансе и парт-

Унапређење одбрамбене сарадње у региону је неопходно, посебно у светлу финансијских потешкоћа са којима се суочава већина држава Југоисточне Евроје. Концепти „јамејне одбране“ и „удруживања и дељења“ представљају одговор на многобројне проблеме и начин за унапређење одбрамбених способности. Регионалне иницијативе представљају форуме за размену безбедносних и других информација, али и предлагање решења за оптимално коришћење расположивих одбрамбених, безбедносних, финансијских и других ресурса.

нерских држава, при чему међународно присуство на Косову и Метохији представља гарант мира и безбедности у нашој јужној покрајини.

О Имајући у виду комплексност међународних односа који као приоритет намећу сарадњу у региону, колики је значај регионалних иницијатива за побољшање односа на простору Југоисточне Европе?

– Иако се традиционална неизвесност и дефицит у сфери безбедности на овом простору постепено смањује, још увек су присутни многи безбедносни изазови, ризици и претње који захтевају интегрисан и регионални приступ, у циљу смањења или елиминације заједничких претњи. Све земље региона, појединачно и у међусобној сарадњи треба да развију нову безбедносну културу која би имала за циљ умањење негативних последица прошлости, предрасуда и стереотипа, како би регионална безбедност постала кључни фактор укупног развоја региона. Јер, како је навео Бери Бузан „безбедност је као и мир недељива, делује по принципу спојених судова са окружењем, односно у међузависности националних безбедности“.

Министарство одбране унапређење регионалне сарадње види као један од својих приоритетних задатака и кроз војну сарадњу, која је и најбољи део укупних билатералних односа са већином држава региона, значајно доприноси развоју добросуседских односа и изградњи поверења, као и унапређењу безбедности и стабилности. У прилог томе говори податак да Србија има потписане спора-

Управа за МВС прошле клине година учествовала је у координацији, припреми и реализацији великог броја посебних високог нивоа. О томе говори и податак да је на оперативном и тактичком нивоу у 2013. години реализовано око 920, а у првих девет месеци ове године више од 450 активности међународне војне сарадње.

Пуковник Милан Коњиковац (Моровић, 1970) завршио је Морнаричко-техничку средњу војну школу и Морнаричку војну академију у Силишту, а Командно-штабно и Генералштабно усавршавање у Београду. Све нивое војне едукације завршио је као најбољи у рангу. Поред оперативних дужности на елитним бродовима Рајне морнарице, посебно истиче да му у раду доста помаже искуство стечено сарадњом са страним војним представницима у Београду, као и четворогодишње искуство из обављања војно-дипломатске дужности у амбасади Републике Србије у Вашингтону.

зуме о сарадњи у области одбране са свим државама региона, осим са Албанијом, којој је упућен нацрт споразума. Такође, Србија је члан свих регионалних безбедносних иницијатива, изузев у Америчко-јадранској повељи (А-5) у чијем раду учествује у својству посматрача.

О Које су тежишне активности када је реч о билатералној сарадњи у области одбране?

– Билатерална сарадња у области одбране тежишно је усмерена на унапређење и интензивирање односа са стратешким партнерима и креирање избалансираног односа са дефинисаним стубовима спољне политике.

Од како је сарадња поново успостављена 2004. године, билатерална војна сарадња са Оружаним снагама САД издваја се као једна од најсadržајнијих које Министарство одбране и Војска Србије реализују у овом тренутку, са широким спектром различитих садржаја и области сарадње, од којих се посебно издвајају учешће припадника Војске Србије на бројним

међународним вежбама и обуци у организацији Европске команде ОС САД, реализација пројекта развоја Центра за обуку јединица за мултинационалне операције на бази „Југ“, Програм државног партнерства са Националном гардом Охајо, програми школовања и усавршавања наших припадника и модернизације и опремања јединица Војске Србије.

Уложени напори за суштинским развојем сарадње у области одбране, посете високог нивоа и наше спољнополитичко опредељење о стратешком партнерству Србије и Руске Федерације допринели су да је сарадња данас достигла неопходан континуитет који је недостајао у претходним годинама и значајно је приближена свеукупним политичким односима две земље. Посебан квалитет сарадње даје све већи број заједничких вежби које непосредно доприносе унапређењу оперативних и функционалних способности две војске, а свакако је битно истаћи и запажено учешће тенковских посада Војске Србије на „Тенковском биатлону 2014“ у Мо-

ски. Недавно потписани Споразум о војнотехничкој сарадњи представља додатни квалитативни искорак и пружа нове могућности за сарадњу.

Сарадња са Народном Републиком Кином је развијена на нивоу стратешких односа, како општих и политичких, тако и билатералне војне сарадње. Овом приликом желим посебно да истакнем реализоване бројне донације за наш систем одбране, чиме је и на делу потврђена приврженост и посвећеност развијању партнерских односа. Сходно уобичајеној пракси, тежиште сарадње у наредном периоду биће наставак војно-политичког дијалога и размена посета на високом и највишем нивоу. Такође, биће настављена размена кадра на школовању и усавршавању, као и стварање услова за унапређење војно-економске и војномедицинске сарадње, чему ће свакако допринети планирана посета наше делегације Кини, коју ће предводити министар одбране Братислав Гашић.

Управа за МВС активно је ангажована на ширењу могућности за повратак војне индустрије Србије на светско тржиште НВО и за приступ новим технологијама. У том смислу предузима мере за обнављање и интензивирање традиционално добрих односа и сарадње са земљама Блиског истока, Африке, Азије и Јужне Америке.

○ Како оцењујете сарадњу са међународним организацијама?

– Међународна сарадња на мултилатералном нивоу остварује се активним учешћем наших припадника у свим процесима који се одвијају у оквиру међународних организација – Уједињених нација (УН), Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), Организације за забрану хемијског оружја (ОПСВ), Европске уније (ЕУ), Програма „Партнерства за мир“ (ПЗМ) и регионалних иницијатива. Сарадња са УН и ЕУ тежишно се одвија кроз учешће у мултинационалним операцијама и активности разоружања и контроле наоружања. Улога Управе за МВС у области учешћа у мултинационалним операцијама посебно долази до изражаја приликом израде годишњих планова употребе

Управа за међународну војну сарадњу надлежна је и за усмеравање и рад војних представника у Сивалној мисији Србије при УН у Њујорку, Сивалној мисији Србије при ОЕБС у Бечу, Сивалном представништву Србије при ОПСВ у Хагу, као и програм менаџера у Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC у Загребу. Специфичност овој Управи даје Центар за везу са сивалним војним представницима који кроз годишњи План активности координира рад 39 акредитованих изасланика одбране у нашој земљи. Посебан канал комуникације остварује се и са НАТО канцеларијом за везу.

Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама, стварања услова за ангажовање у мултинационалним операцијама, као и приликом покретања сарадње и закључивања релевантних споразума са међународним организацијама и државама партнерима.

○ Учешће Србије у мултинационалним операцијама континуирано расте?

– Од 2003. године Србија континуирано квалитативно и квантитативно унапређује учешће у мировним операцијама. Занимљив је податак да смо само током 2013. године у мултинационалне операције упутили приближно исти број припадника Војске Србије као у протеклих десет година. Тренд повећања ангажовања настављен је и током ове године. Тренутно, Министарство одбране и Војска Србије учествују у седам мултинационалних операција Уједињених нација и три Европске уније, са 237 припадника. Очекујемо да ће до краја 2014. године у склопу свих предвиђених ротација више од 500 наших припадника узети учешће у мултинационалним операцијама.

Тиме показујемо да смо активан чинилац очувања међународног мира и безбедности, да настављамо мировњачку традицију и потврђујемо сопствени

углед. Важно је нагласити да је Србија тренутно највећи контрибутор снага у мировним операцијама Уједињених нација из овог региона, што је на најбољи начин потврђено одлуком УН да Београд буде домаћин недавног веома успешног Регионалног скупа о мировним мисијама УН „Бити миротворац“.

У оквиру сарадње са ОЕБС, Управа за МВС учествује у планирању, припреми и организацији председавања Републике Србије ОЕБС-ом у 2015. години у области мера поверења и безбедности, контроле наоружања, разоружања и Кодекса поступања у војно политичким аспектима безбедности.

○ Где видите највећи изазов у будућем раду Управе за међународну војну сарадњу?

– С обзиром на промене у безбедносну парадигму, промене у приступу безбедности и то, пре свега, од „безбедносне дилеме“ према јачању поверења и концепту кооперативне безбедности, као и све комплекснијим и непредвидивим савременим изазовима, ризицима и претњама, неопходно је наставити континуиране процесе едукације и оспособљавања припадника Управе за МВС у адекватном аналитичком и професионалном одговору на њих. Процес глобализације, деконцентрација светске моћи, финансијска и економска криза, као главни катализатори промена, комплексност и нове димензије међународних односа захтевају велико знање, разумевање и стручност припадника ове управе. Управо зато је неопходно унапредити хоризонталну и вертикалну координацију и размену података унутар система, како би се још више унапредила ефикасност рада и превенција од изненађења. Управа за МВС ће и у наредном периоду наставити да делује проактивно у функцији промоције политике одбране и представљања војске и државе у свим сегментима друштвеног живота. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

МЕЂУНАРОДНИ СКУП О МИРОВНИМ МИСИЈАМА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

Војни санитарет наш стратешки капацитет

Република Србија је знатно повећала учешће у мировним операцијама, имајући у виду да је 2013. и 2014. године ангажовано више лица него за претходних десет година заједно

Регионални округли сто о мировним мисијама Уједињених нација – „Бити миротворац“, који је окупио земље контрибуторе снага у светској организацији, одржан је 20. октобра, у Палати Србија.

Скуп, на чијем отварању су говорили министар спољних послова Србије Ивица Дачић, подсекретар Уједињених нација за мировне операције Ерве Ладсус и шеф Канцеларије УН у Београду Питер Дуе, био је прилика да се размотри тренутно стање мировних операција у свету и евентуално веће учешће земаља Западног Балкана у мисијама под покровитељством светске организације.

Министар одбране Братислав Гашић предводио је делегацију Министарства одбране и Војске Србије. Обраћајући се окупљенима, он је истакао да је Србија највећи контрибутор снага у мировним операцијама Уједињених нација у овом региону и да учешћем у таквим операцијама наша земља потврђује свој интерес и намеру да доприне се регионалној, европској и светској безбедности, те поштовању међународног права и мира.

– Треба истаћи значај који учешће у мултинационалним операцијама има за Републику и њену националну безбедност. Њиме се подстиче процес трансформације и реорганизације целокупног система одбране, укључивање у колективне системе безбедности и достизање потребног нивоа интероперабилности наших јединица – нагласио је министар Гашић.

Према његовим речима, стицањем искустава из учешћа у мировним мисијама и унапређењем оперативних способности сваког припадника Војске Србије, унапређујемо одбрамбени капацитет земље и кредибилитет државе, што сматрамо једним од основних циљева наше политике одбране.

– Учешће у операцијама Европске уније, у оквиру заједничке безбедносне и одбрамбене политике, доприноси приближавању Србије чланству у Унији, што је несумњиво један од наших основних спољнополитичких приоритета – навео је министар одбране.

Како је истакао министар Гашић, Република Србија је знатно повећала учешће у мировним операцијама, имајући у виду да је 2013. и 2014. године ангажовано више лица него за претходних десет година заједно.

Најзначајније повећање јесте упућивање пешадијске чете у UNIFIL, у Либану, током 2013. године, и ангажовање аутономног тима за заштиту бродова, који тренутно, у оквиру операције поморских снага Европске уније ATALANTA, у водама Сомалије, обезбеђује брод Светског програма за храну Уједињених нација од напада пирата – рекао је први човек система одбране.

– За веома кратко време успели смо да уђемо међу првих десет европских земаља по броју ангажованих припадника у мировним мисијама Уједињених нација и да од бившег „увозника безбедности“, постанемо њен „извозник“ – нагласио је министар Гашић,

АНГАЖОВАЊЕ У МИСИЈАМА

Министар одбране Братислав Гашић и подсекретар УН за мировне операције Ерве Ладсус разговарали су о тренутном и будућем ангажовању припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама Уједињених нација. Сложили су се да је, сходно знатном повећању броја припадника у мисијама, Србија постала извозник безбедности, с могућношћу за даље унапређење ангажовања у мисијама.

указујући да у прилог томе говори и чињеница да тренутно 210 припадника Министарства одбране и Војске Србије учествује у седам мисија УН, док је додатних 27 ангажовано у три мисије Европске уније, које се изводе у складу с резолуцијама Савета безбедности.

Министар одбране Братислав Гашић такође је истакао да се посебна пажња посвећује повећању броја ангажованих жена у мултинационалним операцијама, које чине 8,7 одсто од укупног броја ангажованих припадника нашег министарства и војске, као и да се војни санитарет сматра нашим стратешким капацитетом. ■

Б. МИЉИЋ
Снимео Ј. МАМУЉА

Промоција подофицира Војске Србије

Промоција најмлађих подофицира Војске Србије, слушаца пете генерације Основног курса за подофицире, одржана је 24. октобра у панчевачкој касарни „Народни херој Стевица Јовановић“.

Присутствовали су начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, државни секретар у Министарству одбране Зоран Ђорђевић, помоћник министра одбране за људске ресурсе Милош Јанковић, представници локалне самоуправе, верских заједница, МУП-а, породице и пријатељи нових подофицира наше војске.

Честитајући им унапређење у први подофицирски чин, начелник Генералштаба рекао је да је Војска поносна јер је данас изнедрила нове старешине.

– Војник, подофицир и официр сарађују на задатку и заједно постижу резултате. Прешли сте напоран пут до првог подофицирског чина. Прво сте прошли селекцију и обуку да бисте ступили у јединице Војске Србије као професионални војници. Објективном и строгом селекцијом омогућили сте себи да као најбољи војници у својим јединицама похађате Лидерски курс, а њега сте завршили као најбољи. Потом сте завршили и Основни курс за подофицире са завидним успехом, стрпљиво прешавши све степенике. Залагањем, квалитетом и односом према задацима заслужили сте да постанете подофицири, а то је велика част – истакао је генерал Диковић.

Основни курс за подофицире завршила су 74 полазника, а част да као најбољи у рангу својим колегама честита завршетак курса имао је водник Никола Савић. Центар за обуку и усавшавање подофицира од 2010. године оспособљава професионалне војнике и подофицире за све дужности у каријерном развоју. ■

Н. ДРАЖОВИЋ
Снимео Д. АТЛАГИЋ

Регионални курс о цивилно-војној сарадњи

17

У организацији Одељења за цивилно-војну сарадњу Генералштаба Војске Србије, 27. октобра започео је петодневни Регионални курс о цивилно-војним односима и цивилно-војној сарадњи. Полазници седмог по реду курса такве врсте су припадници Министарства одбране и Војске Србије, оружаних снага Босне и Херцеговине, Холандије, Црне Горе, Грузије, Украјине, Киргиске Републике, Мађарске, Либана, Пољске, као и институција и цивилних организација Црвеног крста Србије, Београдског центра за безбедносну политику, Факултета безбедности, Факултета политичких наука, Сектора за ванредне ситуације МУП-а и Програма УН за развој.

Начелник Одељења за цивилно-војну сарадњу пуковник Звонимир Пешић истакао да је реч о скупу који већ превазилази границе регионалног, имајући у виду учеснике и предаваче. – У савременим војним операцијама успешно решавање цивилних проблема, обезбеђује успех за целу војну мисију – истакао је пуковник Пешић. ■

Војни лекари у Конгу и Сомалији

Заменик начелника Генералштаба генерал-потпуковник Јовица Драганић примио је 17. октобра припаднике Војске Србије који наредних дана путују у Конго и Сомалију ради учешћа у мултинационалним операцијама. У мисију Уједињених нација у Конгу одлази тим за ваздушну евакуацију (АМЕТ-23), састава два лекара и четири медицинска техничара, који предводи мајор Саша Мицковић. Они ће шест месеци бити задужени за праћење тешко повређених и болесних пацијената. Четворочлани медицински тим, којим руководи потпуковник Синиша Машић, шест месеци ангажоваће се у болници нивоа 1 у мисији Европске уније у Сомалији. ■

Одговор на тероризам

Начелник Управе за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Горан Зековић отворио је 17. октобра у Дому Гарде стручну расправу о употреби војних снага у противтерористичким и противпобуњеничким операцијама. Истакао је да управо оружана побуна и тероризам заузимају значајно место у оквиру процењених изазова, ризика и претњи по безбедност Србије.

– Сукоб терористичких и побуњеничких снага, с једне стране, и регуларних, војних, полицијских, обавештајних и других снага државе, с друге стране, карактерише асиметрични приступ у избору и начину њиховог деловања, што битно мења традиционална схватања у оружаним сукобима и у њиховој физиономији, а дефинисање могућих начина употребе војних снага чини још комплекснијим – навео је генерал Зековић. ■

**МАЈОР ЖЕЉКО БОСАНАЦ
НАЈБОЉИ ОФИЦИР НА ИНТЕРНАЦИОНАЛНОМ ШКОЛОВАЊУ**

Знање потврђено и ван граница Србије

Генералштабна академија Бундесвера у Хамбургу једном годишње уписује интернационалну класу полазника, а после десетомесечног усавршавања војних вештина само један од њих може да понесе епитет најбољег. У последњој генерацији, међу 82 официра из више од 40 земаља са свих меридијана, то признање, сасвим заслужно, добио је старешина из наше земље, потврдивши још једном квалитет нашег образовног система. Знањем и стручношћу мајор Босанац истицао се од првог дана, те никог, сем њега, није изненадило када је Шарнхорст награда – признање најбољем, отишла управо у његове руке.

Почетком 2012. године мајор Жељко Босанац, из 250. ракетне бригаде за ПВД, био је један од кандидата Војске Србије за упућивање на школовање у престижну немачку Генералштабну академију у Хамбургу. После вишемесечне селекције, одабран је да буде наш представник на интернационалном генералштабном школовању. И није нас разочарао.

Скоро две године или, како су његове колеге израчунале, 555 дана школовања у иностранству и одвојености од породице, искористио је да представи нашу земљу и себе у најбољем светлу.

Учење језика

Првих девет месеци боравка у Немачкој провео је у Центру за изучавање језика у Хирту, предграђу Келна, где многи странци по различитим основама уче немачки језик.

– Немачки сам учио у средњој школи и на Академији, а 2006. године имао сам прилику да у Будимпешти похађам тромесечни курс за STANAG-2. Међутим, језик се брзо заборавља када се не користи, те сам у Хирт отишао с положеним првим нивоом – прича мајор Босанац, додајући да је познавање језика био један од услова за упућивање на усавршавање.

Током прве фазе школовања савладао је и други и трећи ниво немачког језика, а оба тестирања била су селективног типа, те око 20 одсто кандидата уопште није стигло до Хамбурга и даљњег усавршавања.

Док су први и други ниво изучавања језика били општи и заједнички за све, трећи, највиши ниво, био је резервисан за војно-стручну тематику, те је изискивао формирање наставних група по видовима војске. Ту смо од стране немачких официра као предавача учили организацију и систем функционисања НАТО-а, ЕУ и немачке војске, као и друштвено-политичко уређење СР Немачке.

– Услови за учење језика били су одлични. Све што нам је било потребно било је и доступно. Време проведено у Хирту било је искључиво посвећено изучавању језика, па су и дружења са такозваним „кумовима“, Немцима, који су се добровољно јављали да са нама проводе време, била организована како би се језик усавршавао и у слободно време – каже мајор, који је дане проведене у Хирту искористио и да у потпуности обиђе Бон, Келн и целу покрајину Северна Рајна – Вестфалија.

Стажирање

Саставни део прве фазе школовања било је тронедељно стажирање ради усавршавања језика у свакодневном окружењу, цивилном и војном, и упознавање с функционисањем немачке војске и њених организационих целина.

– Одабир јединица у којима ћемо стажирати извршен је на основу вида коме припадамо, те сам провео три недеље у

ПУТОВАЊЕ КРОЗ НЕМАЧКУ

Домаћини су се потрудили да страни официри што више науче о Немачкој, њеним државним и административним институцијама, културним и историјским знаменитостима, те су слушаоци имали прилику да обиђу седиште владе, председничку резиденцију, али и све веће јединице војске, од којих је најјачи утисак на мајора Босанца оставила посета авијацијским пуковима опремљеним авионима типа „Еурофајтер“ и „Торнадо“, као и обилазак ракетног дивизиона система „Патриот“.

Техничкој школи ваздухопловства у Кауфбјорену, на југу земље. Та установа је намењена за основно и напредно образовање официра, подофицира, професионалних војника и цивила из области ваздухопловне технике – каже наш саговорник, нескривајући одушевљење што је имао прилику да види неке од најсложенијих и најсавременијих ваздухопловних система.

Другу годину провео је на Генералштабној академији Бундесвера у Хамбургу, где је са још 63 официра из 41 земље и 18 официра Немачке изучавао војне дисциплине и стручне предмете карактеристичне за вид коме припада.

– Током школовања имали смо менторе уз које смо, осим стручног знања, усавршавали и језик у свакодневной комуникацији – наводи мајор Босанац, који је у Немачкој осим дипломе о завршеном школовању стекао и пријатеље из 41 земље. Рад у мултинационалном окружењу, каже он, искуство је које никада неће заборавити.

Основна идеја интернационалног усавршавања, како објашњава, јесте стицање војног образовања и оспособљавање официра за рад на командним и руководећим дужностима у јединицама и командама ранга бригаде и више. Сарадња официра из различитих земаља и тимски рад су такође један од приоритета, на ком се инсистирало и током свих вежби које су реализоване у склопу школовања. Имао је прилику да у групи сарађује са колегама из Кине, Бразила и Марока, и да у јединичком раду сазна више не само о њиховом војном систему већ и култури.

– За сваки пројекат додељен нашој групи један од нас био је вођа тима, иако је свако за себе радио семинарске радове. Вођа је, међутим, презентовао комплетан пројекат. Све време је акценат био на тимском раду – појашњава мајор, и додаје да је свако имао слободу у раду и прилику да покаже колико и шта зна.

Да је реч о способном официру предавачи су запазили већ првих дана. Сва речитост с којом мајор Босанац прича о Немачкој и њиховом систему рада и учења нестaje када говори о себи и резултатима који су га довели до престижне награде. Тада сасвим скромно, као да се то подразумева, све заслуге приписује доброј основи коју је годинама градио на Академији и у трупи наше војске. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Снимео Горан СТАНКОВИЋ

РАСПРАВУ о образовању у Војној академији 29. октобра отворио је начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић. Скуп је организован да би се на основу резултата обученост припадника Војске, после завршетка основних студија, каријерних облика усавршавања, као и академских студија другог и трећег нивоа, сагледало стање и предложило мере за унапређење. ■

ЧЛАНОВИ Одбора за одбрану и унутрашње послове Народне скупштине Србије и представници ОЕБС-а посетили су средином октобра базу „Југ“. Информисани су о организацији и задацима Четврте бригаде, Мастер плану развоја базе „Југ“, те перспективама Центра за обуку јединица за мултинационалне операције. ■

ШЕФ делегације Републике Србије при CISM бригадни генерал Сениша Радовић присуствовао је CISM европској конференцији у Атини. На скупу су анализирани активности у току 2014. године, разматрани планови за 2015. до 2020. године, те организација предстојећих Војних светских игара. ■

БРИГАДНИ генерал Андрес Чапа Видобро, командант Сектора Исток у мултинационалној операцији УНИФИЛ, уручио је медаље припадницима српског контингента, на свечаности 20. октобра у бази Уједињених нација УНП 9-66 у Либану. ■

КОМАНДАНТ Друге бригаде бригадни генерал Маринко Павловић, командант Одред Јандармерије „Краљево“ пуковник Дејан Луковићем, начелник Рашког округа Матеја Мијатовић, градоначелник Краљева Томислав Илић и председник општине Врњачка Бања Бобан Ђуровић, обишли су 24. октобра припаднике Друге бригаде и Јандармерије ангажоване на обезбеђењу административне линије с Косовом и Метохијом. ■

НАЧЕЛНИК Управе за логистику Генералштаба Војске Србије бригадни генерал Жељко Нинковић разговарао је 24. октобра са начелником Управе за логистику Главног стожера Оружаних снага Републике Хрватске бригадним генералом Ивицом Олујићем. Тема састанка била је размена искустава у области логистике и унапређење сарадње. ■

ПОЛАЗНИЦИ 58. класе Генералштабног усавршавања боравили су 27. октобра у Команди за обуку. Командант генералмајор Ђокица Петровић информисао их је о организацији, намени и задацима тог састава Војске Србије. ■

У Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу, 22. и 23. октобра, реализована је Главна планска конференција за планирање вежбе „Балкански одговор 2015“, током које ће се проигравати спасилачка операција у условима контаминације настале терористичком употребом оружја за масовно уништење. ■

НА артиљеријском полигону „Тител“, припадници Речне флотиле извели су 28. октобра вежбу с бојевим гађањем – „Спречавање продора речних снага непријатеља и бродска ватрена подршка снагама Копнене војске у одбрани“. Реализована су припремна и испитна гађања бродским артиљеријским наоружањем, као и здружена бродска гађања групама бродова. ■

РЕДОВНА годишња скупштина Клуба генерала и адмирала Србије на којој су анализирани извештаји о раду Клуба, његових органа и секција, усвојен Програм рада у наредној години, одржана је 29. октобра у Дому Војске. Присуствовали су и представници Министарства одбране и Војске Србије. ■

ПОТПУКОВНИК СЕРГЕЈ ОСЈАЈКИН, ВОЂА АКРО-ГРУПЕ „СТРИЖИ”

Београд је леп и из ваздуха

Поносни смо јер смо добили шансу да учествујемо на војној паради у Србији и потрудили смо се да покажемо све што можемо, због људи који нас посматрају. Немамо право да заборавимо оно што се дешавало пре 70 година и хероизам који су људи показали ослобађајући земљу и народ од фашизма.

Престоничко небо први пут су „прошарали” пре две године на међународном аеро-митингу поводом 100 година српског војног ваздухопловства, када су својим летачким бравурама оставили публику без даха. После најаве да ће бити специјални гости на војној паради „Корак победника”, љубитељи авијације и небеских акробација с нестрпљењем су ишчекивали да се изнад београдског Ушћа појаве авиони МиГ-29 с плавим ластама, заштитним знаком руске акро-групе „Стрижи”, и покажу шта су спремили. Предводио их је потпуковник Сергеј Осјајкин, а екипу која је наступила на паради чинили су мајори Дмитриј Зубков, Дмитриј Рижеволов, Денис Кузњецов и Дмитриј Селиванов, који је извео соло тачку.

И овог пута, према сведочењу посетилаца параде, испунили су очекивања, а како истиче потпуковник Сергеј Осјајкин, чију позицију вође формације одаје мали црвени авион извезен на плавом летачком комбинезону – задовољство је било обострано.

– Веома смо срећни што учествујемо на паради којом се празнује 70 година од ослобођења Београда и за нашу групу то је историјски догађај и велика част. Имали смо прилику да се упознамо са вашим пилотима и да се, током заједничких припрема, уверимо у њихов професионализам. Током боравка у Србији било нам је на располагању све што нам је било потребно, укључујући и довољан број тренинга. Најважније је да смо имали прилику да летимо са српским пилотима и успоставимо пријатељске везе.

Како оцењујете сарадњу са пријателјима ваздухопловства Војске Србије, с обзиром на то да сте већ имали прилику да сарађујете током аеро-митинга 2012. године?

– Утисци су, заиста, одлични. Успоставили смо тополе пријатељске односе, и са пилотима и са техничким персоналом, и то је, свакако, много помогло да успешно извршимо све задатке који су били пред нама.

Како је из ваздуха изгледала парада на Ушћу и српска пресидоница, и каква је осећај када знате да вас толико људи посматра, међу којима и Ваш председник Пуџин?

– То је, пре свега, осећање поноса, јер смо добили шансу да учествујемо на војној паради. Потрудили смо се да покажемо све што можемо, због људи који су нас гледали. Немамо право да заборавимо оно што се дешавало пре 70 година и хероизам који су људи показали ослобађајући земљу и народ од фашизма. Парада је била важна прилика да се ода почаст свима њима.

Шта је потребно војном пилоту да би постао члан акро-групе „Стрижи”?

– Пре свега, велика жеља. А ако имате велику жељу и трудите се, мислим да све може да се постигне.

Имали сте прилику да обиђете знаменитости Београда... Да ли Вам се допада српска пресидоница?

– Када смо долазили пре две године обишли смо град и већ тада нам се веома допао, а људи су били топли и срдачни, па смо се радовали због поновног сусрета. Ако нас поново позову, радо ћемо опет долетети. Људи су овде дивни, а град је веома леп и из ваздуха. ■

Б. МИЉИЋ
Снимио Д. БАНДА

Припрема пешадијске чете за мисију у Либану

На бази „Југ“, 15. октобра, започела је евалуација пешадијске чете Прве бригаде Копнене војске, која ће, уколико добије сертификат о оспособљености за учешће у мисији, у новембру бити упућена на извршавање задатака у мировној операцији у Либану.

Тродневну проверу обучености и интероперабилности изводи тим Генералштаба Војске Србије, којим руководи потпуковник Бошко Ђуђуз, а евалуацији присуствују и официри из шпанског батаљона, у чијем ће саставу на терену бити наша чета.

Пешадијска чета формирана је почетком маја, највећим делом од припадника панчевачког пешадијског батаљона и механизованог батаљона из

Бачке Тополе. Интензивна обука будућих мировњака почела је у августу, а од 14. септембра тај састав, којим командује капетан Иван Јовановић, налази се на бази „Југ“, где изводи обуку у Центру за обуку јединица за мултинационалне операције. ■

„Подршка 2014“

У 5. логистичком батаљону Централне логистичке базе, 23. октобра завршена је четвородневна вежба кључних елемената јединице – „Подршка 2014“. Команда батаљона увежбавала је командовање јединицама у извршењу задатака логистичке подршке јединицама Војске Србије при извођењу операција и проверила припремљеност система командовања за наменско ангажовање.

Развијена је станица за техничко одржавање са секцијом за оправку и одржавање борбених и неборбених возила, секцијом за средњи ремонт пешадијског и артиљеријског наоружања и сабиралиштем за оштећену технику. Заменик команданта Централне логистичке базе пуковник Зоран Вјетровић истакао је да је вежба била успешна. ■

„Трагач 2014“

У Центру за обуку путем симулација, у касарни „Бањица 2“ у Београду, 22. октобра започела је вежба „Трагач 2014“. Реч је о петодневном увежбавању 5. батаљона војне полиције, подржаном рачунарским симулацијама. Учеснике вежбе обишли су заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Јовица Драганић и начелник Управе војне полиције бригадни генерал Дејан Јанковић.

Према речима руководиоца вежбе пуковника Дејана Јовановића, циљ увежбавања је да се унапреди обученост Команде 5. батаљона у раду на доношењу одлука за његову употребу у блокади, окружењу и уништењу диверзантско-терористичких група, организовању потере и током оперативног планирања, те командовање приликом извођења операција и организовање садејства.

Уз припаднике 5. батаљона на вежби учествују и припадници Команде за обуку наше војске, Жандармерије и Црвеног крста Србије.

Мултинационално окружење и заједничко решење

Српски стрељачки вод, којим командује капетан Саша Максимовић, из састава Четврте бригаде, учествује на вежби „Заједничко решење“, у Центру за обуку у Хохенфелсу у Немачкој. На увежбавању, које траје до 12. новембра, налази се више од 4.000 припадника оружаних снага из 18 земаља. Представници наше војске извршаваће задатке у саставу румунског батаљона, заједно са припадницима оружаних снага Молдавије и САД.

Вежба се изводи ради побољшања интероперабилности и међусобног разумевања припадника копнених војски, партнера у операцијама на тактичком нивоу, у мултинационалном окружењу. У току обуке користи се систем за обележавање погодака „MILES 2000“.

Трочлана делегација Војске Србије, коју је предводио командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић, завршила је тродневну посету Центру за обуку, током које је обишла наше припаднике на вежби.

Генерал Живковић састао се са генерал-потпуковником Доналдом М. Кембелом, командантом Европске команде Копнене војске оружаних снага САД. Двојица генерала разговарала су о резултатима досадашње сарадње и могућностима за њено унапређење у наредном периоду. ■

Експедиција
„Сафари клуба” из Ниша

Експедиција „Велики Рат”

1914
путевима
страдања
и славе
2014

www.safari.rs

Траговима српске војске

Стогодишњица Великог рата обележава се на много различитих начина, али је само група људи из Ниша дошла на идеју да крене траговима српске војске у Првом светском рату. Они су утврдили да где год је српска војска прошла у Великом рату још увек постоје трагови и да се на местима ратних догађања још увек могу затећи кости, чауре, делови наоружања и опреме и чути казивања која се преносе с колена на колена.

Караван с 12 људи и пет теренских возила преваљало је за 18 дана пут од четири хиљаде километара како би чланови експедиције непосредно боравили на попришту ратних догађања, забележили сведочења и казивања, пронашли заостале ратне трагове и документовали легенду о страдању и васкрсу српске војске, државе и народа. Ниш, Крагујевац, Београд, Шабац, Цер, Гучево, Мачков камен, Чачак, Мојковац, Скадар, Драч, Валона, Крф, Солун, Кајмакчалан, Битољ и Врање само су нека од места на којима је нишка експедиција одала почаст српским јунацима и прикупљала материјал за причу о Великом рату.

Часови историје на лицу места

Експедицију „Траговима српске војске у Великом рату” реализовао је „Сафари клуб”. У дванаесточлавној екипи, поред вође експедиције Власте Станојевића, налазили су се и Ирена Гугановић, Милица Петровић, Горан Станковић, Радош Милошевић, Душан Митић Цар, Зорислав и Митра Станковић, Саша Станојевић, Јовица Златковић и чланови Руско-српског хуманитарног центра Михаил Шутов и Александар Савоскин. Пут је испланиран тако да учесници стекну што вернију слику о путевима српске војске. Дилема да ли да то буде пут Врховне команде, Гвозденог пука, Арчи-

Кајмакчалан

балда Рајса, Прве, Друге или Треће армије разрешена је одлуком да се прате историјски позната маршрута на којој су попришта великих битака у 1914. години, кретање Треће армије кроз Црну Гору, а од Драча, Валоне и Крфа пратио се пут главнине српске војске.

Дванаесточлани караван кренуо је из Ниша 28. јула, на дан стогодишњице објаве рата, и упутио се ка Крагујевцу, где су чланови експедиције обишли седиште Врховне команде српске војске и споменике војводи Радомиру Путнику и противавионцу Раки Љутовцу. У Београду су учеснике овог јединственог подухвата истог дана примили наставници и кадети Војне академије, а заменик начелника Војне академије пуковник Милољуб Сретеновић говорио је о 1.300 каплара и улози Војне академије у Првом светском рату.

Покрет је настављен ка Церу, Мачковом камену, Гучеву, Колубари и осталим легендарним местима српске историје. Кустоси, књижевници и зналци Првог светског рата своје приче о биткама причали су на местима где су се борбе одвијале, код Косаниног града, Шанчина или моста на Мионици. У Мојковцу, у Црној Гори, експедицији је организован величанствен дочек, захваљујући општинској управи, тамошњој Туристичкој организацији и старијем воднику прве класе Вукоти Ђукићу из Батаљона војне полиције специјалне намене Војске Србије, који је годишњи одмор искористио да бар делом прати трагове српске војске у Великом рату. Прича о чувеној Мојковачкој бици изговорена је на Бојној њиви и Мједеном гувну, на местима где су се борбе и водиле.

Српско-грчко пријатељство

У Албанији готово да не постоје званична обележја везана за Велики рат и страдање српске војске и народа, изумимајући споменик погинулим Србима на градском гробљу у Тирани. Ипак, то не значи да трагова повлачења српске војске кроз Албанију нема. У сеоцету Гајтан, петнаестак километра од Скадра, налази се неуређено гробље српских војника, које је тамошњи Албанац пронашао током градње куће. Он је застао са радовима и оградио део имања. Чла-

нови експедиције су се уверили да су српски војници запамћени и у казивањима припадника српске и црногорске националне мањине у Албанији, деценијама преношеним с колена на колена. У градићу Фиеру, у југозападној Албанији, успомене из Првог светског рата чува колонија Срба окупљена око удружења „Јединство”. Одлучност породице Дуљевић да се не забораве српска историја, језик и корени потврђују рецитације и химна „Боже правде” којом су деца из Фиера испратила експедицију из свог места.

Чланови експедиције су, наравно, посетили Крф, Српску кућу, острво Видо, али и имали специјалну мисију у развијању српско-грчког пријатељства. Они су у Мораитици, на југу Крфа, посетили Христоса Јанулиса, унука Јаниса Јанулиса, крфског сељака који је плодну земљу дао српској војсци како би припадници Дринске дивизије били достојно сахрањени. Јанулис своју њиву није наставио да обрађује ни када су кости српских војника ископане и пребачене у маузолеј на Виду. На том месту остала је спомен-плоча с записом песника Владимира Станимировића: „На хумкама у туђини неће српско цвеће нићи. Поручите нашој деци: нећемо им никад стићи. Поздравите отаџбину, пољубите родну груду. Спомен борбе за слободу нека наше хумке буду”.

Србија се одужила Јанису Јанулису подигавши споменик на главном тргу у његовом родном месту Агиос Матос, Нишлије су једну улицу у Нишу назвале по имену овог великог пријатеља српског народа, док је нишка градска општина Пантелеј одлучила да његов унук добије звање почасног грађанина. Зејтинлик и његов гласовити чувар Ђорђе Михаиловић, Кајмакчалан, Битољ, Скопска црна гора, Манастир Свети Никита и јужни део Србије су тачке на путу којим је експедиција следила даље кретање српске војске у Великом рату. Активисти Заједнице Срба у Македонији показали су члановима експедиције српска гробља у македонским селима и истакли да су она важан чинилац културно-историјског наслеђа.

Долир с историјом

Величанствени подухват је завршен. Нишки „Сафари клуб” још једном је показао да не жели да се задржи само на бављењу екстремним спортовима већ да остварује и акције које имају велики значај за наше историјско сећање. Занимљиво је и да су сви чланови експедиције носили са собом карту „Пут српске војске”, објављену у магазину „Одбрана”. која је тако постала незаобилазни чинилац експедиције. По речима вође експедиције Власте Станојевића, на карти су могли јасно да виде улогу сваке јединице у Великом рату, места на којима су вршене депортације ратних заробљеника, болесника или пребацивање војске према Крфу.

ПОПРИШТЕ БИТКЕ

Чланови експедиције „Траговима српске војске у Великом рату” највише трагова открили су на Кајмакчалану, на граници између Грчке и Македоније. До највишег врха Нице не стиже се лако, а ни често. Судаћи по књижи утисака, на Нице долазе појединци, планинари и организоване групе које долазак на врх доживљавају као својеврсно ходочашће. Тамо битка као да и даље траје. Нетакнути ровови, грудобрани као да су јуче сазидани од прикупљеног камена, а по целом вису видљиви су разбацани делови опреме и муниције. Неминовно је да кроз путника намерника прођу слике боја прса у прса, поготово када се боравак на попришту битке споји с ударима грома и севањем муња.

УНУК ТРУБАЧА ГВОЗДЕНОГ ПУКА

Експедиција на путу за Ниш није мимоишла ни Бојник и кућу чувеног трубача Феата Сејдића. Феатов деда Рустем, од кога је наследио љубав према труби, био је трубач у славном Гвозденим пуку. Чланови експедиције пожелели су Феату Сејдићу да га здравље служи, али и да стопама унука Небојше, вишеструке прве трубе Гуче, крене и двогодишњи Виктор.

– Нема сумње да смо померили границе сарадње у региону и презентовали Републику Србију и град Ниш на прави начин – рекао је Власта Станојевић. – Експедиција је била напорна, али после ње можемо да замислимо како су српски војници тај пут прешли пешице. Емоције су нас носиле током целог путовања, на којем смо се сусретали с поприштима битака, костурницама, гробљима и другим споменицима страдања и васкрса српске војске и народа. Посебно нам је драго што смо на свакој тачки пута могли да чујемо сведочења људи, који из прича својих родитеља и дедова памте многе детаље о кретању српске војске. Захваљујем Министарству спољних послова, амбасадама у Тирани и Скопљу и конзулату у Солуну, Српској православној цркви и локалним самоуправама на помоћи да што верније сагледамо догађаје из Првог светског рата. Посебно истичем да су припадници Војске Србије стручним предавањима, отварањем спомен-соба и активном подршком изашли у сусрет експедицији и значајно утицали да наша сазнања о Великом рату буду још свестранија и дубља – рекао је Станојевић.

Горан Станковић је током експедиције бринуо о контактима с локалним самоуправама и медијима, али је и водио рачуна да се сниме и фотографишу трагови српске војске у Великом рату. „Наслућивали смо, а сада поуздано знамо, да где год је српска војска прошла у Великом рату још постоје трагови и да се на местима ратних догађања још може затећи доста тога” – тврди он. У плану је да се изради документарни филм, а чланови експедиције већ су договорили сарадњу с Војним оркестром Ниш у снимању музичке подлоге припрема за јуриш, одступница и познатих мелодија из Првог светског рата.

Међу прикупљеним материјалом је и двадесет хиљада фотографија једног од најбољих фоторепортера у Србији Душана Митића Цара, које ће приказати на изложбама у више градова Србије.

– Ова акција је у сваком од нас померила неке границе и променила нас у најпозитивнијем смислу – истиче Душан Митић. – На фотографијама не само да се виде трагови српске војске, артефакти, кости, већ и наша осећања у додиру с историјом. На пример, сликајући на Крфу маслину стару хиљаду година, нисам могао да не замислим војника из Дринске дивизије како испод ње чува стражу. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимео Душан МИТИЋ ЦАР

ДАН ФАБРИКЕ
„ЗАСТАВА ОРУЖЈЕ”

Свечаном академијом у крагујевачкој „Застави оружју” 27. октобра обележена је 161. година рада те најстарије војне фабрике. Скупу су присуствовали заменик команданта Копнене војске генерал-мајор Милосав Симоновић, представници Министарства одбране и Војске Србије, предузећа наменске индустрије и пословни партнери.

Директор „Заставе оружја” Раде Громовић истакао је да захваљујући предузетим мерама унапређења пословања, предузеће од овог месеца креће с позитивном линијом пословања – с пуном исплатом бруто зарада. То значи да ће све обавезе према држави, око исплаћивања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, за здравствено осигурање, као и пореза на зараде, бити исплаћиване у пуном износу.

Њихов императив у наредном периоду биће да створе одржив систем, да максимално повећају извоз и да смање трошкове. „Застава оружје” у овом тренутку има склопљених извозних уговора за око 55 милиона долара.

Директор Громовић је посебно нагласио да ће у наредном периоду Војска Србије бити њихов главни купац, јер је основни задатак и улога те фабрике да обезбеди опремање лаким и средствима наоружања за потребе Војске и МУП-а. ■

М. Ш.

ЈУБИЛЕЈ ЧАСОПИСА
„ВОЈНОСАНИТЕТСКИ ПРЕГЛЕД”

Свечаност поводом 70 година од изласка првог броја часописа „Војносанитетски преглед” одржана је 13. октобра на Војномедицинској академији.

Начелник Управе за војно здравство бригадни генерал проф. др Зоран Поповић, уједно и председник Издавачког савета часописа, нагласио је да његова изузетна референтност превазилази границе наше земље.

Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић, начелник ВМА, рекао је да је публикација ове врсте значајна за стручно и научно усавршавање будућих генерација, а његов фактор утицајности, који се из године у годину повећава, означава велику читаност и у Србији и у свету.

Главна и одговорна уредница „Војносанитетског прегледа”, начелница Института за научне информације проф. др Силва Добрић подсетила је на историјат часописа који се може подичити дугим веком трајања, а уз „Српски архив за целокупно лекарство” најстарији је медицински стручни научни часопис у читавом региону.

Први број „Војносанитетског прегледа” објављен је у септембру 1944. године, а наставља традицију „Војносанитетског гласника”, који је излазио од 1930. до 1941. године. ■

Драгоцен допринос историографији

У центру афере био је Александар Ранковић, први човек југословенских и српских служби безбедности и организациони секретар Комунистичке партије. Заснована на до сада непознатој архивској грађи Војне службе безбедности, књига проблематизује „Брионску аферу”, супротстављајући нове податке тада изреченим оптужбама. Књига је обogaћена бројним фотографијама из приватног албума породице Ранковић, које су први пут доступне јавности.

У свечаној сали Дома Војске Србије, 22. октобра, промовисана је књига аутора генерала Светка Ковача, др Бојана Димитријевића и Ирене Поповић Григоров. Књига говори о афери која је променила ток историје социјалистичке Југославије. На промоцији су говорили рецензенти професор др Андреја Савић и помоћник министра одбране за људске ресурсе Милош Јанковић, као и аутори.

Помоћник министра одбране рекао је да је „вео тајне који је деценијама прекривао случај Ранковић одавно подигнут”.

– Написан је недовољан број књига о поменутој теми. Творци и учесници тих догађаја дали су различита виђења афере прислушкивања, укључујући и Ранковићеве белешке. О узроцима, разлозима, резултатима и последицама тог случаја годинама се бавила дневна и недељна штампа. У свим оглашавањима и појашњењима, јавност је, ипак, остала ускраћена за одговор на питање да ли је или није било прислушкивања. Нажалост, књига не даје сасвим кристално јасан одговор на веома битна питања – да ли је Ранковић прислушкивао Тита и, ако јесте, ко је наложио да се то уради – рекао је Јанковић.

Професор Факултета за безбедност и дипломатију Андреја Савић истакао је да се књига односи на Брионски пленум и случај Ранковић.

– Реч је о политичкој смени Александра Ранковића. Брионски пленум је колоквијални назив за IV пленарну седницу ЦК СКЈ, 1. јула 1966. у хотелу Искра, на Брионима, на којој је због афере прислушкивања изнуђена оставка Ранковића. Он је означен као главни кривац, због чега је поднео оставке на све функције. Упркос појави одређеног броја публицистичких дела, већина наслова парцијално обрађује ову тему, па изгледа да случај Ранковић до данас није у потпуности разјашњен. Чини нам се да књига употпуњује целину публицистичког приступа – истиче Савић, који је додао да књига представља драгоцен допринос историографији СФРЈ и да може инспирисати остале истраживаче да опширније анализирају тај случај.

Аналитичарка у ВБА Ирена Поповић Григоров рекла је да је „Брионски пленум јунак књиге, јер је управо тај догађај довео до болног распада државе”.

– Уплели смо се у тежак посао да, поштујући историографске постулате, испричамо стару причу на нов начин и одговоримо на стара питања – зашто је и коме била потребна афера прислушкивања и да ли је Ранковић заиста прислушкивао Тита. Тачне одговоре никада нећемо наћи, јер је Ранковић тако желео и никада није испричао своју верзију догађаја – рекла је ауторка.

Научни сарадник у Институту за савремену историју Бојан Димитријевић навео је да је књига резултат дуготрајног рада и истраживања Војног архива, Архива Југославије и фонда ВБА, и да је требало сабрати све у једну књигу.

– Импресиониран сам оним што смо понудили јавности – нове историографске податке и фотографије. На неки начин, читање случаја Ранковић тек од ове књиге може да почне, и тек сада може да се, на бази релевантне архивске грађе, граде нова тумачења. Ми нисмо хтели да подучавамо, већ да архивску грађу поставимо хронолошки и да догађаје ставимо у контекст. Књига је резултат напора да направимо контекстуализацију догађаја из 1966, која креће од разилажења Тита и Ранковића, до Пленума, касније сммене и реорганизације државне безбедности, као и свега што је склоњено од јавности – рекао је Димитријевић и додао да ако књига не послужи потпуној рехабилитацији Ранковића, она ће помоћи да се потпуније сагледа тај догађај.

Бивши директор ВБА генерал у пензији Светко Ковач нагласио је да је жеља аутора била да кажу оно што остали нису рекли.

– Прочитао сам око 13.000 страница разног материјала, из којег је требало извући најважније. Хтели смо да поткрепимо чињеницама оно што су други претпостављали, и мислим да смо успели у томе. Разјаснили смо недоумице, а то смо успели захваљујући добрим подацима. Ако бих износио лични став, онда бих рекао да Ранковић није прислушкивао Тита и да никада није, нити му је падало на памет да наследи Тита. Истраживали смо и феномен како се догодило да Ранковић, који је живот провео у службама безбедности, буде изненађен. Веровали смо да је тако јер је био слепо одан Титу, а и надао се да председник неће насести на такве гласине – рекао је Ковач. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимео Г. СТАНКОВИЋ

Потенцијал за из

Јединице Војске Србије су изузетно професионалне, одлично оспособљене и опремљене. Њих сви поштују. Такви састави потребни су у нашим, све комплекснијим и захтевнијим, мировним мисијама Уједињених нација.

Потребне су нам јединице за оспособљавање, пољске болнице, инжењери, авијација.

Снимко Горан СТАНКОВИЋ

Широм света, у оквиру 16 мировних операција под окриљем Уједињених нација, тренутно је ангажовано 125.000 припадника војске и полиције, као и цивила, што је досадашњи рекорд. После регионалне конференције „Бити мировњак“, која је одржана у Београду 20 и 21. октобра, шеф канцеларије УН у Београду Питер Дуе оценио је тренутно учешће припадника Војске Србије у мировним операцијама Уједињених нација као веома позитивно.

– Србија доприноси с више од 200 припадника војске и око 10 полицајаца у мировним операцијама Уједињених нација. То је врло значајно. Ви сте водећи у региону и међу првих десет земаља Европе. Последњих година константно увећавате своје војно учешће и ја знам да сте посвећени његовом даљем повећању. Ваше највеће учешће јесте у мисији UNIFIL, у Либану, и у мисији UNFICYP, на Кипру, али и ваши мањи доприноси које дајете мисијама у Африци су веома добродошли. Већина ми-

ВОЗ МИРА

ровних операција УН тренутно се налази у Африци и готово 90 одсто наших мировњака је тамо.

■ *Какве су перспективе и користи широк ангажовања наших припадника? Да ли се може говорити о учешћу у неким другим мисијама?*

– Ускоро ћете слати трупе у мисију MINUSCA, у Централноафричкој Републици, што је нова мисија и велики изазов. Мали је још један изазов. Драго нам је да једна европска земља попут Србије шаље трупе у неке од наших великих мисија у Африци. Тамо су потребе велике, а намештења мултидимензионална. Ваше учешће јесте добро за УН и за међународни мир и безбедност, али и за Србију. Оно побољшава вашу интернационалну репутацију и позицију – ваши мушкарци и жене ангажовани су у служби мира у складу с начелима Повеље УН, што вашим оружаним снагама даје међународно искуство. Чињеница је да Србију кошта слање јединица широм света, али УН надокнађују део трошкова.

■ *У чему је значај регионалне конференције „Бићи мировњака“, која је недавно одржана у Београду?*

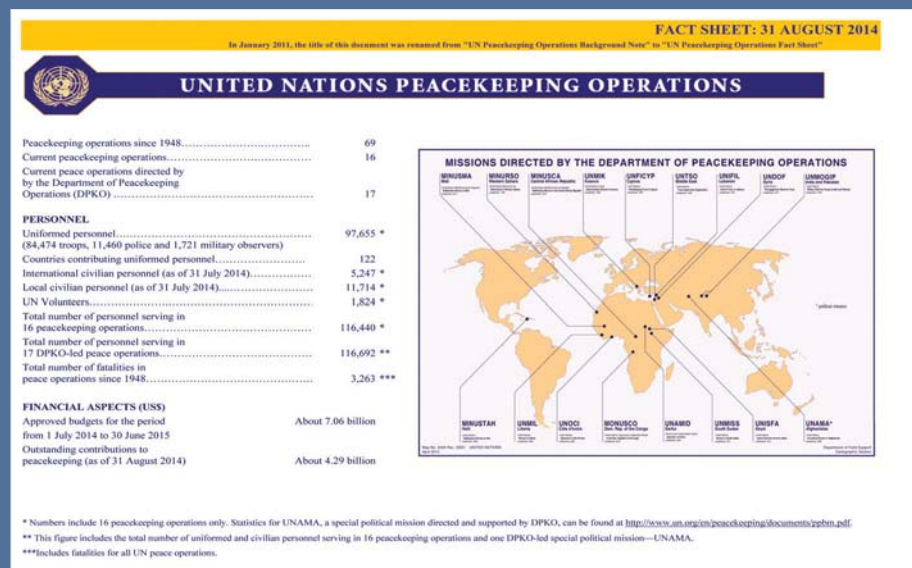
– Скуп „Бићи мировњака“ показао је допринос које земље региона дају у мировним мисијама, нарочито Србија, али и потенцијале за даље ангажовање. Приказано је како је Западни Балкан, који је некада био поднебље оружаних сукоба и главних мировних операција, и увезене или угрожене безбедности, постао стабилан и у стању да извози и потпомогне успостављање мира и безбедности у другим деловима света. Ово је позитиван напредак. Такође, ве-

рујемо да је могуће да повлачење Међународних снага за безбедносну помоћ (ISAF) значи да ће неке земље у региону, које су до сада усмеравале своје снаге на Авганистан (и претходно на Ирак) сада бити у могућности да у већој мери допринесу мировним операцијама УН. Ова конференција највишег нивоа замишљена је као почетак више стручних састанака о мировним мисијама УН, који су планирани за

2015. и у другим главним градовима Западног Балкана.

■ *Како регионална сарадња на Западном Балкану може утицати на учешће у мировним мисијама УН?*

– На Западном Балкану већ постоји регионална сарадња у војној области и у међународним мировним операцијама. Надамо се да ћемо у будућем периоду имати прилике да видимо земље Западног Балкана како заједнички ангажују јединице у мировним операцијама УН. Већ је било настојања да се то оствари, а могуће је посебно у области медицине или у области отклањања мина, експлозивних и импровизованих експлозивних направа. Сјајно је видети земље које су прошле сукобљавања како учествују у мировним операцијама у другим земља-

Оштите информације о мировним операцијама УН

CURRENT PEACEKEEPING OPERATIONS										
Mission	Established	Troops	Military Observers	Police	International Civilians	Local Civilians	UN Volunteers	Total Personnel	Fatalities	Budget (US\$)
UNTSO	May 1948	0	157	0	86	134	0	377	50	74,291,900 (2014-15) *
UNMOGIP	January 1949	0	39	0	24	47	0	110	11	19,647,100 (2014-15) *
UNFICYP	March 1964	854	0	58	38	112	0	1,062	181	59,072,800
UNDOF	June 1974	1,271	0	0	52	106	0	1,429	46	64,110,900
UNFIL	March 1978	10,226	0	0	279	603	0	11,108	306	509,554,400
MINURSO	April 1991	27	182	4	88	165	13	479	15	55,990,080
UNMIK	June 1999	0	9	6	111	210	26	362	55	42,971,600
UNMIL	September 2003	4,426	110	1,420	399	852	197	7,404	185	427,319,800
UNOCI	April 2004	6,908	170	1,471	356	709	140	9,754	119	493,570,300
MINUSTAH	June 2004	5,145	0	2,377	346	1,168	132	9,168	176	500,080,500
UNAMID	July 2007	12,663	301	3,073	1,031	2,919	310	20,297	204	639,654,200**
MONUSCO	July 2010	19,567	464	1,155	910	2,770	483	25,349	78	1,398,475,300
UNISFA	June 2011	3,954	131	22	117	66	22	4,312	16	318,925,200
UNMISS	July 2011	10,363	143	899	844	1,364	394	14,007	30	580,830,400**
MINUSMA	March 2013	8,324	0	974	490	409	96	10,293	20	830,701,700
MINUSCA	April 2014	746	15	1	76	80	11	929	N/A	253,424,400**
Total:		84,474	1,721	11,460	5,247	11,714	1,824	116,440	1,492	About \$7.06 billion***

UNTSO - UN Truce Supervision Organization
UNMOGIP - UN Military Observer Group in India and Pakistan
UNFICYP - UN Peacekeeping Force in Cyprus
UNDOF - UN Disengagement Observer Force
UNFIL - UN Interim Force in Lebanon
MINURSO - UN Mission for the Referendum in Western Sahara
UNMIK - UN Interim Administration Mission in Kosovo
UNMIL - United Nations Mission in Liberia
UNOCI - United Nations Operation in Côte d'Ivoire
MINUSTAH - United Nations Stabilization Mission in Haiti
UNAMID - African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur
MONUSCO - United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo
UNISFA - United Nations Interim Security Force for Abyei
UNMISS - United Nations Mission in the Republic of South Sudan
MINUSMA - United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
MINUSCA - United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic

*NOTE: UNTSO and UNMOGIP are funded from the United Nations regular biennial budget. Costs to the United Nations of the other current operations are financed from their own separate accounts on the basis of legally binding assessments on all Member States. For these missions, budget figures are for one year (07/13-06/14) unless otherwise specified. For information on United Nations political missions, see DPI/2166/Rev.134 also available on the web at <http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/tpbm.pdf>.
**Appropriation for six months from 1 July 2014 to 31 December 2014.
***Includes requirements for the UN Support Office for the AU Mission in Somalia (UNSOA), the support account for peacekeeping operations and the UN Logistics Base in Brindisi (Italy) [A/C.5/68/26].

Prepared by the Peace and Security Section of the United Nations Department of Public Information, in consultation with the Department of Peacekeeping Operations, Department of Field Support and Department of Management — DPI/634/Rev.160 — September 2014

ИМПРЕСИВНА КАРИЈЕРА

Питер Дуе је од јула 2013. године на функцији регионалног представника генералног секретара и шефа Канцеларије УН у Београду. Специјални помоћник заменика генералног секретара за мировне операције и шеф Канцеларије Одељења за мировне операције у Секретаријату УН у Њујорку био је од септембра 2009. до јула 2013. године. Такође, био је и вођа Тима за западну Африку и вођа Тима за Европу и Латиноамерику.

У ранијој међународној каријери, Дуе је радио на терену као начелник спољних послова на Косову с УНМИК-ом и у Сијера Леонеу с UNAMSIL-ом, и као начелник хуманитарних послова у Либерiji с UNOMIL-ом. У Женеви је радио при Међувладиној консултативном форуму о азилу, избеглицама и миграционим политикама и Комисији за глобалну владавину.

Током националне дипломатске службе, радио је као шеф Одсека у Министарству спољних послова у Копенхагену и у Амбасади Данске у Еритреји. Има дипломе из филозофије, политике и економије, као и међународних односа с универзитета у Оксфорду, Женеви и Копенхагену. Говори дански, енглески, француски и немачки језик.

ма, као и бивше непријатеље који заједно раде у служби мира, под заставом УН. То показује колико је ваш регион много напредовао. Сарадња Србије с Норвешком у Чаду и са Шпанијом у Либану добар су пример мировног партнерства.

■ *Зашто је недавно одржана седница УН у Њујорку, која се односила на мировне операције, била значајна?*

– Тренутно има 16 мировних операција УН и око 125.000 чланова војске и полиције, као и цивила који служе у овим операцијама. То је досадашњи рекорд. Наше операције преузимају све значајније и захтевније улоге у борби против савремених претњи по међународни мир и безбедност. Неке од њих делују у окружењима, где је остало мало мира, који треба сачувати, без обзира на његове противнике и терористе. Тако су поједине операције УН добиле нимало лако задужење. Последица тога јесте огроман стрес коме су изложени учесници наших операција, а и број жртава је знатно порастао, нарочито у Малију. Међутим, још нисмо имали већих неуспеха, попут оних током деведесетих година прошлог века у Босни и Херцеговини, Руанди и Сомалији. Мировне операције УН знатно су напредовале. Ипак, постоји забринутост да се можда приближавамо крајњим границама могућности мировних операција УН и да се ризици повећавају.

Генерални секретар Бан Ки Мун покренуо је опширан преглед свих мировних операција. Неки се можда сећају сличног и веома успешног прегледа који је спровео Лакдар Брахими, такозвани Брахимџев панел и преглед, пре око 15 година, који је резултирао веома значајним ојачањем мировног система УН. Генерални секретар верује да је време за још један стратешки преглед којим би се мировне мисије УН учиниле још ефективнијим, ефикаснијим и релевантнијим за данашње услове. У том контексту, 26. септембра одржана је мировна седница у Њујорку. Она је окупила представнике УН и око 30 земаља, укључујући Србију и Хрватску из овог региона. Скупу су присуствовали многи челници држава и влада, као и потпредседник САД, што је додатно допринело њеном успеху. Том приликом, усаглашена је

подршка мировним операцијама УН. Учесници су одлучили да се наредне године поново одржи сличан састанак, како би се поново сагледали резултати и потешкоће.

■ *Који су задаци Канцеларије УН у Београду?*

– Реч је о политичкој канцеларији, која остварује политичке везе и има извештавачку функцију. Наш основни фокус јесте Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову (UNMIK), али се од нас такође очекује да посматрамо и извештавамо Њујорк о развоју политичке ситуације на Западном Балкану, због чега ја путујем овом регијом и истражујем како можемо побољшати сарадњу. Седница „Бити мировњак“ јесте пример наших регионалних деловања. Ја извештавам генералног секретара путем Управе за мировне операције, за коју радим већ годинама, што у Њујорку, што као цивил у мировним операцијама, и путем Управе за спољну политику. Канцеларија је независна, али блиско сарађује с резидентним координаторима Уједињених нација, канцеларијама Програма Уједињених нација за развој и Тимом Уједињених нација у Србији, као и широм региона.

■ *Зашто је важно присуство снага УН на Косову и Мешохији?*

– UNMIK остаје на Косову и наставља да ради све како би осигурао спровођење Резолуције Савета Безбедности 1244. Док су многе оперативне активности предате Европској унији, UNMIK остаје неутрални оквир за присуство међународних снага на Косову, укључујући и снаге Уније, OEBS-а и KFOR-а. Сматрам да је битно увидети важност улоге коју UNMIK има од 1999. године и чињеницу да он и даље обезбеђује тај оквир за међународна дејства на Косову и покушава да мирним путем помогне на многе друге начине. Ми у Уједињеним нацијама поздрављамо напредак који је остварен између Београда и Приштина, у контексту дијалога који је Европска унија омогућила, и надамо се да ће се даљи напредак на том путу ускоро остварити. ■

Биљана МИЉИЋ

„Ослобођење Београда” у Војном музеју

Поводом седам деценија од ослобођења престонице, у Војном музеју у Београду 20. октобра отворена је изложба „Ослобођење Београда 1944. године”, ауторке Душанке Маричић.

Из музејских збирки издвојени су предмети из тог периода – делови наоружања, опреме и одеће немачке нацистичке војске, савезничких ослободилачких снага Црвене армије, Народноослободилачке војске, југословенских партизанских одреда и грађана учесника у ослобађању престонице.

Према речима помоћника министра одбране за људске ресурсе Милоша Јанковића, у години када обележавамо седам деценија од ослобођења Београда, „с поносом се сећамо свих бораца стрељаних и страдалих у периоду од 1941. до 1944. године”.

– Изложба је сведочанство дела прошлости Београда, уједно и прилог миру и даљој будућности – рекао је Јанковић.

Начелник Војног музеја потпуковник др Иван Мијатовић истакао је да је судбина Војног музеја делом испрплетена с ослобођењем Београда, а да је изложба прилика да се многе неиспричане приче представе јавности.

Поставка приказује више од 50 фотографија, које прате догађај из 1944. године. Међу експонатима је и фото-албум који садржи 244 фотографије на којима је приказан Београд 20. октобра 1944, затим ликовна дела, фотографије, фото-албуми и фото-апарат „Лајка” којим је Владета Лимић забележио Београд у тренутку ослобођења. Уз разноврсне документе и одликовања, изложени су изводи из штампе, књиге, експонати, награде и застава којом је град Београд даривао ослободиоце. ■

СА

Концерт „Биничког” и Мањифика

Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички” и словеначки извођач Роберт Пешут, познатији као Мањифико, одржали су 18. октобра концерт у Центру „Сава”.

После турнеје у Словенији, Италији и Швајцарској, у оквиру које су промовисали музику из филмова „Монтевидео, Бог те видео” и „Монтевидео, видимо се”, уметници су наступили пред београдском публиком. Специјална гошћа на концерту била је шпанска певачица Луз Касал.

На репертоару је била музика с Мањификовог новог албума, на коме се налазе и песме из једног од најгледанијих филмова српске кинематографије у последње две деценије. Уз више композиција као што су „Бум бум”, „Убићу те”, „Пукни зоро”, „Зум зум коло”, „Пиња колада”, „Српска посла”, „Силвија”, „Само мало” и остале, публика је уживала скоро два сата. ■

СА

„ЧЕЛИЧНЕ РАТНИЦЕ” У ДОМУ ВОЈСКЕ

29

Монодрама „Челичне ратнице – жене добровољци у Првом светском рату и ратовима на Балкану”, ауторке и глумице Јелене Миле, изведена је 28. октобра у Дому Војске Србије.

У сценском наступу, који је рађен на основу оригиналних записа, аутентичних изјава и одломака из биографија жена ратница, представљене су судбине хероина Милунке Савић, Василије Вукотић, Милице Марка Миљанова Поповић, Антоније Јаворник, Флоре Сенс, Надежде Петровић, Делфе Иванић, Елсе Инглис, Катарине Шулценерг, Диане Будисављевић, Зорице Саре Митић, Софије Јовановић и Жане Меркус.

Представу, која је још један од културних догађаја у години сећања на Велики рат, организовало је Удружење ратних добровољаца 1912–1918. њихових потомака и поштовалаца Београд. ■

СВЕШТЕНИЦИ У ИСТОРИЈИ СРПСКЕ ВОЈСКЕ

У Дому Војске Србије промовисана је књига „Свештеници у историји српске војске 1800–1920”, која је плод десетогодишњег истраживања генерал-мајора у пензији мр Милисаву Секулића.

О књизи су говорили проф. др Веселин Ђуретић, пуковник др Борислав Гроздић, јереј Милорад Средојевић – уредник, Љубомир Марковић – председник Савеза потомака ратника Србије од 1912. до 1920. године и аутор.

Према речима мр Секулића, поглавља књиге чине текстови који показују шта војник и старешина треба да знају о цркви и свештеницима, а шта црква и свештеници о војсци. Аутор је истакао да дело може допринети приближавању те две институције.

У књизи су представљене основне одреднице вере, свештеничке струке, православља и верског живота у српској војсци од 1804. до 1919. године, затим, војничке славе, молитве, честитке и заклетве, те подаци о 298 војних свештеника, прикупљени из војних архива. ■

С. А.

Време је за књигу

Најзначајнија манифестација културе у земљи ове године траје осам дана. Слоган поручује да је свако време право време за књигу и универзалне вредности. Почасни гост Сајма је Народна Република Кина, која је презентовала своју богату књижевну и издавачку продукцију.

30 ■

Савремене светске и домаће издавачке продукције, писци и остали пратећи програми представљени су на овогодишњем сајму књига. Међу више од 450 излагача, од којих 33 из иностранства, као и претходних година је и Медија центар „Одбрана”, специфичан издавач усмерен, пре свега, на потребе система одбране, али и широј читалачкој публици.

Бројне госте на отварању Сајма, домаћини и организатори подсетили су да је свака национална култура подигнута на здању од књига, а у дубоким темељима светске цивилизације положени су древни записи на глиненим плочицама.

У име земље овогодишњег почасног госта, присутнима се обратио књижевник Лију Џенјун беседом „Улога књижевности”, у којој је нагласио да би светски политичари требало више да читају књижевна дела, јер што више читају то је међусобно разумевање боље, а разлике нестају

„јер смо сви ми на крају крајева ипак људи“. Он је истакао да је Београдски сајам књига „симбол културе којим се поносе жители главног града, а књижевност је најбољи начин да се разуме један народ и једна нација“.

Част да званично отвори Сајам припала је српском академику, песнику Милосаву Тешићу, који је констатовао да Сајам већ 59. пут показује колико је српска култура космополитски отворена према културама свих народа, а то потврђује и чињеницом да је гост овогодишње београдске и светске ревије књига Кина, земља велика у сваком погледу, с једном од најстаријих књижевности у свету, с огромним културним наслеђем и традицијом, али веома различитим у односу на српску и европску културну баштину.

– Столећима се обнављајући и усавршавајући, кинеска књижевност и данас има сигурну и велику будућност. Добра књига, ма које врсте била, има удела у стварању општељудских вредности. Вредном књигом се, према мери човекових могућности, допуњује, богати и осмишљава универзални речник постојања, али и чувају биће и бит сваког народа – закључио је Тешић.

На штанду Медија центра „Одбрана“ одржане су промоције књига из области историје, војне публицистике, научнообразовне литературе, војне технике и геополитике, као и многобројних зборника, приручника и водича. Свакодневним промоцијама, војна издавачка кућа представила је више од десет нових издања.

Кина у својству почасног госта први пут учествује на сајмовима у централној и источној Европи, а десети пут на важним међународним сајмовима књига у свету. Ове године обележава се и 50 година успостављања стратешког партнерства између те азијске земље и Србије, те је оправдан и

ДЕЛАТНОСТИ ОЕБС-а У СРБИЈИ

Првог дана Сајма књига, на штанду „Завода за уџбенике“, промовисано је дело потпуковника Марка Мојашевића „Делатност ОЕБС-а у оквиру војнополитичке димензије безбедности у Републици Србији“.

Књига је настала као резултат жеље и потребе аутора да укаже на улогу, значај и делатности ОЕБС-а као важне међународне организације за питања војно-политичке димензије безбедности, у области контроле наоружања у Србији после повратка и пријема Савезне Републике Југославије у пуноправно чланство те организације 10. новембра 2000. године. Посебну пажњу потпуковник Мојашевић посветио је утицају и примени одлука и споразума контроле наоружања на безбедност Србије, као и доприносу ОЕБС-а у демократизацији и реформи сектора одбране и безбедности.

ПРОМОЦИЈЕ МЕДИЈА ЦЕНТРА „ОДБРАНА“

На штанду војне издавачке куће одржано је 12 сајамских промоција нових издања. Представљене су књиге „1914–2014. Зашто ревизија – Старе и нове контроверзе о узроцима Првог светског рата“ Милета Бјелајца, „Владари српских земаља“ пуковника мр Миливоја Пајовића, „Свети ратници – Житија светих војсковођа и војника“ пуковника др Борислава Гроздића, „Војвода Петар Бојовић – Између похвале и покуде“ Божицара Јововића, затим, „Српски војни санитет у Првом светском рату“, коју су приредили др Александар Недок и генерали у пензији Бранислав Поповић и Вељко Тодоровић, као и „Повлачење српске војске ка албанском приморју и њена евакуација на Крф 1915/1916“, Александра Недека.

Такође, одржане су и промоције дела „Млада Босна“ др Радослава Гађиновића, „Велики рат Србије – 32. књига, зборника докумената чији је координатор академик Владо Стругар, а приређивач Милић Петровић, „Мемоари“ књига 1: Балкански ратови и књига 2: Први светски рат, аутора генерала Светомира Свете Ђукића и „Случај Ранковић – Из Архива КОС-а“ генерала у пензији Светка Ковача, Бојана Димитријевића и Ирене Поповић Григоров.

Нова дела научнообразовне литературе су „Информациони системи логистике“ генерала у пензији Данка Јовановића и „Ракетни системи у одбрани малих држава“ генерала Миодрага Гордића и Ивана Петровића, која су такође представљена на Сајму књига.

слоган почасног госта „Књига продубљује пријатељство, сарадња гради будућност“. Овогодишња манифестација није само прилика да се детаљно представе значајна достигнућа Кине у области издаваштва, већ је пружена и могућност даљег подстицања сарадње, уз јачање партнерства и пријатељства Србије и Кине.

На овогодишњем сајму књига учествовали су и издавачи из Француске, БиХ, Македоније, Ирана, Црне Горе, Јапана, Белорусије, Грчке, Хрватске, Велике Британије, Холандије, Русије, Аустрије, Шпаније, Немачке, Анголе и Индије, која ће као почасни гост наредне године, посебно представити своју књижевност и културу.

Осим представљања аутора и тема из Кине, фокус промотивних програма и трибина, као и тематских изложби, био је усмерен на три значајне годишњице за српску културу и историју – два века од објављивања првих дела Вука Караџића, 150 година од рођења Бранислава Нушића и стогодишњица од почетка Првог светског рата. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

In memoriam

БОЖИДАР ЈОВОВИЋ

професор
1937–2014.

Бождар Јововић рођен је 1. маја 1937, у селу Спуж, општина Даниловград, у Црној Гори. Изненада нас је напустио 16. октобра у Београду, у седамдесет и седмој години. Основну школу завршио је у Спужу 1949, гимназију у Подгорици 1957, а Филозофски факултет, смер Југословенска књижевност с руским и француским језиком, у Задру 1967. године.

После завршетка друге године студија, у Загребу је служио војни рок, а потом је као наставник радио у месту Блаце, у општини Ниш, и у Приштини све до 1965. године. Наставио је студије у Задру, а по њиховом завршетку 1967. године запослио се као цивилно лице у ЈНА, у Војнопоморској академији у Дивуљама, код Сплита. Од 1972. године радио је као наставник руског језика у Морнарничком школском центру „Маршал Тито“ у Сплиту. Почетком 1992. године присилно је напустио тај град. Професионалну каријеру наставио је у Катедри страних језика на Војној академији у Београду, где је 2001. године дочекао пензију.

Предавао је руски језик ученицима Војне гимназије и питомцима Војне академије, реторику слушаоцима Командно-штабне школе и Ратне школе. Генерације ђака памте га као стручног, коректног и праведног наставника.

Од 1972. године бави се научноистраживачким радом, а посебно после одласка у пензију пише најзначајнија дела. Досегао је сам врх у областима историје и логичке заснованости српског и осталих словенских језика, те изучавању развоја војног школства и научног кадра у кнежевинама и краљевинама Србије и Црној Гори и Југославији.

Као аутор и коаутор написао је десет књига, студија и монографија, три уџбеника, већи број скрипти и лекција, те више од педесет научних чланака. Најзначајнија дела су му књиге „Српски официри у националној култури“, „Официри у високом школству Србије 1804–1918. године“, те „Српски народ и његов језик у записима страних истраживача и путника“. Његово последње дело објавио је Медија центар „Одбрана“ за овогодишњи, 59. сајам књига у Београду – „Војвода Петар Бојовић између похвале и покуде“.

Одласком Бождара Јововића нестало је човек изузетних квалитета, истински научни радник и педагог, који се на достојан начин одужио земљи и свом завичају. ■

Др Радосав ШУЉАГИЋ
капетан бојног брода у пензији

КУЛТУРНИ ВОДИЧ

1-15. новембар

ДОМ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Књижевни програм, тел. 3201-728

7. 11. Свечана сала у 14 – Промоција књиге „Владари српских земаља“ пуковника Миливоја Пајовића. О књизи говоре: др Бојан Димитријевић, рецензент, Душан Бабац и аутор.

13. 11. Свечана сала у 19 – Промоција књига „Битка на Јадру“ и „Битка на Колубари“ књига I и II генерала Живка Павловића. О књизи ће говорити: Љубодраг Димић, академик, доцент др Александар Животић, ђакон, др Љубомир Ранковић и проф. Ратко Вукелић, в.д. директор библиотеке „Димитрије Туцовић“.

Признање Галерије Матице српске Медија центру „Одбрана“

На свечаној седници посвећеној обележавању века и по Матице српске, односно 150 година од пресељења из Пеште у Нови Сад, 17. октобра у Галерији те институције, Медија центру „Одбрана“ додељене су „Споменица пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад и „Захвалница Клуба пријатеља Галерије Матице српске. Представници Медија центра Весни Мијатовић Вујић признања је уручила управница Галерије мр Тијана Палковљевић Бугарски.

Сарадња две институције започела је изложбом „Аквизиције Галерије Матице српске 2001–2011, која је организована у јануару прошле године у Великој галерији Дома Војске Србије, а настављена је овогодишњом изложбом слика Данице Јовановић „Даница Јовановић 1886–1914.“ поводом обележавања стогодишњице од почетка Великог рата. ■

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. новембар

- ✝ **Православни**
5. новембар – Свети апостол Јаков, први епископ Јерусалимски
8. новембар – Свети великомученик **Димитрије – Митровдан**
11. новембар – Свети Аврамије Затворник
14. новембар – Свети Козма и Дамјан – врачевани

- ✝ **Римокатолички**
1. новембар – Сви Свети
2. новембар – Спомен вјерника по којника – Душни дан

МИТРОВДАН

Славни и чудотворни светитељ рођен је у Солуну, као једино дете добрих и благородних родитеља. Измољен од Бога, као дуго чекани првенац, однегован и васпитаван је с великом пажњом. Отац му је био војвода. После његове смрти, христорборни цар Максимилијан поставио је Димитрија за солунског војводу. Посебно царско наређење односило се на прогон хришћана, али Димитрије је, супротно наредби, чак јавно исповедао веру у Господа Христа. Кад је то цар сазнао, Димитрије је, знајући шта га чека, поделио сав свој иметак и мирно ступио у тамницу спреман на страдање које му је предстојало. После неколико дана царски војници су копљима изболи светитеља, кога су затекли у молитвама. Солунски хришћани су кришом сачували његово тело и на том гробу су се многи исцељивали. Над гробом је подигнута мала црква, а тадашњи велможа Леонтије, након што се исцелио од тешке болести, подигао је над светитељевим моштима много већу цркву. Свети Димитрије се сматра заштитником Солуна, а Руси га уважавају као покровитеља Сибира. ■

11. новембар – Дан примирја у Првом светском рату

Почаст борцима и невиним жртвама

Од 2012. године, када је празник први пут обележен, уведено је и ношење значке која представља комбинацију цвета „Наталијине рамонде“ и Албанске споменице. „Наталијина рамонда“ је ретка и ендемична биљка који расте у Србији, Македонији и Грчкој, с изузетном особином да се опорави ако се залије и када је потпуно исушена. Амблем се носи на реверу недељу дана пре и на дан самог празника.

Први светски рат званично је завршен у 11 сати и 11 минута 11. 11. 1918. године. Француски маршал Фердинанд Фош и немачки министар Матиас Ерзбергер потписали су примирје у раним јутарњим часовима 11. новембра 1918. године у железничком вагону близу француског града Компјена. У рату који је почео 28. јула 1914. учествовало је 28 држава са преко 1,5 милијарди становника (3/4 становника света). Ратне операције вођене су у Европи, Азији и Африци, на укупном пространству од четири милиона квадратних километара и скоро на свим морима и океанима. Коначан исход рата био је застрашујући: 65 милиона мобилисаних људи, 10 милиона мртвих, 21 милион рањених.

Победе српске војске на Церу и Колубари 1914. године биле су прве савезничке победе у Првом светском рату. Краљевина Србија била је од новембра 1914. до марта 1915. године изложена епидемији тифуса. Након офанзиве Централних сила у октобру 1915. српска државна територија је окупирана, а војска и влада се повлаче преко Албаније на Крф. Током повлачења настављена су масовна страдања војника и цивила.

Опорављена и реорганизована српска војска је већ почетком августа 1916. распоређена на нову борбену линију на Солунском фронту. Ту је српска војска дала значајан допринос, посебно у борбама током лета и јесени 1916. године, као и током пробоја фронта у септембру 1918. године. Из до тада највећег ратног сукоба Србија је изашла као држава победница и оснивач Друштва народа.

Обележавање 11. новембра као Дана примирја у Првом светском рату посебно је важан дога-

ђај у Великој Британији и земљама Комонвелта. Оно је почело 11. новембра 1919. године у Лондону двоминутним ћутањем у знак поштовања према погинулима. У Француској је 24. октобра 1924. донет закон о проглашењу 11. новембра за државни празник. Амерички конгрес је 4. јуна 1926. усвојио резолуцију о обележавању 11. новембра, а затим је 13. маја 1938. уведено прослављање овог датума као државног празника. Одлуком председника Ајзенхауера од 12. октобра 1954. године 11. новембар се обележава и као Дан ветерана. Законом о изменама и допунама Закона о државним и другим празницима у Републици Србији од 5. децембра 2011, у државне празнике уврштен је и 11. новембар као Дан примирја у Првом светском рату. Пре него што је постао државни празник, од 2005. године обележаван је на првом часу у основним и средњим школама. Од 2012. године, када је празник први пут обележен, уведено је и ношење значке која представља комбинацију цвета „Наталијине рамонде“ и Албанске споменице. „Наталијина рамонда“ је ретка и ендемична биљка која расте у Србији, Македонији и Грчкој, с изузетном особином да се опорави ако се залије и када је потпуно исушена. Амблем се носи на реверу недељу дана пре и на дан самог празника. Албанска споменица је додељивана у спомен на повлачење српске војске преко Албаније, највеће страдање српског народа у Првом светском рату. Обележавањем 11. новембра одаје се почаст свим српским војницима који су се храбро борили, као и свим невиним пострадалима у периоду од 1914. до 1918. године. ■

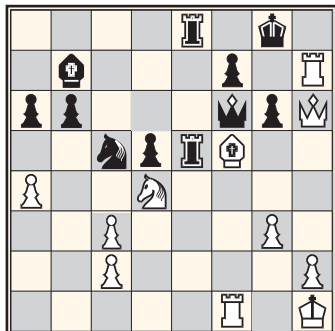
Др Миљан МИЛКИЋ

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА СЕЛЕКТОРОВА ЛЕКЦИЈА

Велемајстор Славољуб Марјановић, садашњи селектор олимпијске мушке репрезентације Србије, наступио је за свој матични клуб „Ниш“ у Првој лиги Централне Србије (ранг Друге лиге Србије) и забележио ефектну победу против румунског велемајстора Парлиграса у 7. колу турнира.

Славољуб МАРЈАНОВИЋ – Мирчеа Емилијано ПАРАИГРАС (Румунија) 1:0
Прва лига Централне Србије, 7. коло – меч Ниш – Пожега, Краљево
Сицилијанска одбрана

Позиција:

Бели: Kh1, Dh6, Tf1, Th7, Lf5, Sd4,
пешаци: a4, c2, c3, g3, h2
[11 фигура]

Црни: Kg8, Df6, Te5, Te8, Lb7, Sc5,
пешаци: a6, b6, d5, f7, g6
[11 фигура]

(1) e4 c5 (2) Sf3 d6 (3) d4 cxd4 (4) Sxd4 Sf6 (5) Sc3 a6 (6) Le2 Sbd7 (7) a4! [спречава b5 и даје себи могућност увођења топа преко a3] b6 (8) f4 Lb7 (9) Lf3 e6 [бели је поставио фигуре за офанзивну игру] (10) 0-0 Tc8 (11) Kh1 Sc5 (12) De1 Le7 (13) Ld2 0-0 (14) Td1 d5 [црни први креће у акцију а бели вешто маневрише припремајући напад на краља] (15) e5 Sfe4 (16) f5! Lh4 (17) g3 Lg5 (18) Lf4 Sxc3 (19) bxc3 De7 (20) Lg4 Kh8 (21) De3 Lxf4 (22) Txf4 exf5 (23) Lxf5 Tce8 (24) Th4 Dxe5 [црни се упушта у отворену борбу верујући да има контраигру] (25) Txf7+ Kg8 (26) Dg5 Df6 (27) Dh5 g8 (28) Dh6 Te5 (29) Tf1 Tfe8

[види дијаграм]

(30) Tf4! Te1+ [бели је спремио маневар топом који води ка неодбрањивом мату а црни је шахирањем покушао да се спасе али бели краљ бежи] (31) Kg2 T8e2+ (32) Kh3! De5 (33) Th4! и црни предаје пред матом.

Крените од обележених поља, као скакач у шаху, по путањи у облику слова Г, тако да добијете две народне пословице.

КОЊИЋЕВИ СКОКОВИ

	-ко	-ко	
-ти.	-ра,	-ља	-на-
ва-	Ка-	-гра-	сви-
сви-		о-	и
	и-	-рач	

	-сно	-го	
не-	му-	-чи-	-чи-
је	-ду-	Ла-	је
-ка	-ти	-ти.	-у-
	на-	о-	

Решење судоку – водоравно: 5, 1-8, 9-7, 9-3, 6-7, 5-1, 2-7, 3-5-9, 8-4-6, 6-5, 8-1, 4-3, 9, 7-2-5, 1, 2-8, 4-6, 5-9, 7-3-2, 9-4-8, 6-5, 5-6, 1-7, 9-3, 8-1, 6-3, 2.

РЕШЕЊЕ ШАХОВСКИХ ПРОБЛЕМА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:

Проблем број 1: 1. Ke5 Ke7 [c6, c5] 2. Dh7 мат [Dh7 мат, Db7 мат]

Проблем број 2: 1. Sb6! Kg4 2. h3 b5 3. g4 мат [прва варијанта] 1. Sb6! Kg4 2. Sdb5! Kh5 [h5] 3. Sf6 мат [h3 мат] [друга варијанта]

GRAND // TOURS GRČKA Ostrvo EVIA - EDIPSOS
Tel.: 011/361 60 48, 021/422 324 www.grandtours.co.rs

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У ВОЈСЦИ
Hoteli: HERMES Spa i KAPOLOS Spa - Polupansion, цена 16€ - 18€
PLAĆANJE DO KRAJA GODINE!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Припремио: Жарко ЂОКИЋ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17								18							19	
20		20							21							22
23			24							25						
26					27						28					
29							30						31			
32								33							34	
35			36							37						
38					39						40					
41						42						43				
44								45						46		
47		47							48							
49				50						51						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО:

одбијати, сликарка, АСС, т, асесорат, расанак, т, пор, спрати се, Пенелопа, опаке, окованка, Оливер, Зебрњак, маскарон, гире, драпирати, Татомира, ОТ, РА, анализата, алокатори, атар, Гостивар, мачомен, возимо, кајати се, Ароза, Иријанка, аконитин, Тир, т, Ларистан, Латакија, к, ићи, стрикани, иронична.

ВОДОРАВНО:

17. Врста колача, 18. Дубравкин имењак, 19. Аждаје, немани, 20. Плетачице корпи, 21. Преурањен (лат.), 23. Широки појас јапанског кимона, 24. Пакосна иронија, 25. Баронове кћери, 26. Мали реп, репић, 27. Тапетарски мајстори, 28. Мушко име, 29. Драганова имењакиња, 30. Једини, јединствен (лат.), 31. Врста вискија, 32. Припадник рода Војске Србије који слави свој празник 6. новембра, 33. Изазвати помаму, 34. Иницијали кошаркаша Раковчића, 35. Одозго, 36. Уништавати, сатирати, 37. Песници љубавних песама, 38. Град у Етиопији (битка 1896!), 39. Млитав (грч.), 40. Коловођа (покр.), 41. Апарат за печење тоста, 42. Циљати оружјем, 43. Носећи донети у неку просторију, 44. Постати тром, 45. Почетно слово имена или презимена, 46. Бивша ознака италијанске лире, 47. Човек обузет еротоманијом, 48. Свечани одар, 49. И тако даље (скр.), 50. Име режисерке Кавани, 51. Онај који ради на акорд.

УСПРАВНО:

1. Они који нешто координирају, 2. Раскошна кочија, 3. Министарство одбране (скр.), 4. Шприцања водом, 5. Агрипа или Иполита одмила, 6. Со винске киселине, 7. Нојева лађа (библ.), 8. Шара на тканини, 9. Главни град Малија, 10. Иницијали синеасте Поланског, 11. Изборни судија, 12. Преко, путем (лат.), 13. Место код Лознице, 14. Насеље у општини Кањижа, 15. Личко женско име, 16. Појаве узроковане наелектрисањем, 18. Римокатолички црквени ред, 19. Малокрван (мед.), 20. Шведски краљ, Карло XIV, 21. Неправилан (грч.), 22. Вршити силажу, 24. Вршилац агитације, 25. Горњи део руке, 27. Не води бригу о нечему, 28. Једињење азота и водоника, 30. Анонимци, 31. Носилац титуле, 33. Стање без буке, 34. Француски фудбалер Николас, 36. У средини, 37. Женско име, 39. Музичка лествица, 44. Титова имењакиња, 42. Грађевина са куполом, 43. Афанасије одмила, 44. Узвик вајкања, 46. Лични доходак (скр.).

МЕМОАРИ ГЕНЕРАЛА СВЕТОМИРА СВЕТЕ ЂУКИЋА - БАЛКАНСКИ РАТОВИ

Мемоари генерала и председника Олимпијског комитета Србије (Југославије) Светомира Ђукића највећим делом обухватају његово активно учешће у ратовима за ослобођење и уједињење Срба, Хрвата и Словенаца 1912–1918. Рукопис мемоара настајао је на основама дневничких белешки које су вођене током рата, а потом допуњаване 1922. године током службе у Загребу и у позним годинама живота у емиграцији (1957–1959). А генерал пише: „Зарекао сам се да ћу у случају рата искрено бележити сензације свих чула, осећања – и своја и људи у окружењу, све што видим, чујем, привидим или причујем. И... то сам учинио: бележио сам свако треперење душе бораца, искрено и тачно”.

Броширано / ф. 14×21 / 248 стр./ шифра: 111314
Цена: 440,00, са попустом: 308,00

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА”, Браће Југовића 19, 11000 Београд,
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56

Наручујем књигу:
Шифра 111314/„МЕМОАРИ ГЕНЕРАЛА СВЕТОМИРА
СВЕТЕ ЂУКИЋА – БАЛКАНСКИ РАТОВИ”, по цени од 308,00 динара

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број

Место

Телефон

Потпис наручиоца

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о ујлашти целокућној износа доставијши МЦ „Одбрана”, након чега испоручујемо књије. Купљена издања биће достављена поштексиресом на шереш куйца.

Миливоје Рајовић

ВЛАДАРИ СРПСКИХ ЗЕМАЉА

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА”, Браће Југовића 19, 11000 Београд,
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56

Наручујем књигу:
Шифра 111302/„ВЛАДАРИ СРПСКИХ ЗЕМАЉА”, по цени
од 646,80 динара

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број

Место

Телефон

Потпис наручиоца

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о ујлашти целокућној износа доставијши МЦ „Одбрана”, након чега испоручујемо књије. Купљена издања биће достављена поштексиресом на шереш куйца.

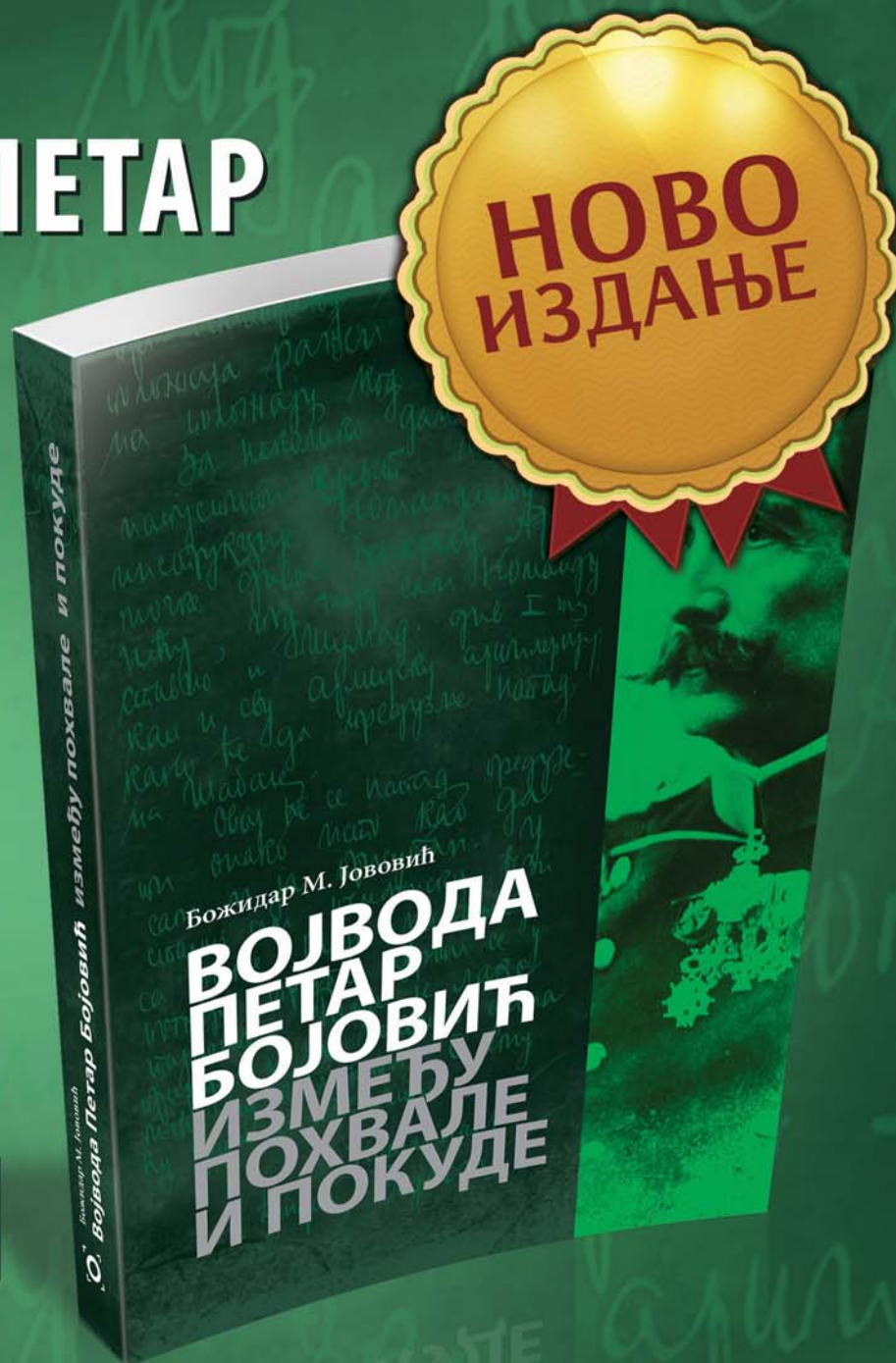
ВОЈВОДА ПЕТАР БОЈОВИЋ

ИЗМЕЂУ ПОХВАЛЕ И ПОКУДЕ

аутора Божидара Јововића

Ретко је ко, као професор Јововић, у једној реченици исказао суштину трагичног односа државе и њене војске: „Српска војска створила је државу која ју је уништила, а социјалистичка војска чувала је друштво које ју је на најсрамнији начин урушило.“ Историјска правилност да „велики догађаји стварају велике људе, а велики људи стварају велика дела“ још једном се потврдила на примеру војводе Петра Бојовића. Последњи српски војвода Војске Краљевине Србије и Војске Краљевине СХС надживео је Краљевину Југославију и вероватно се још једном уверио у заблуде југословенства, у које војвода Мишић никада није веровао.

Броширано / ф. 14×20,5 / 592 стр.
шифра: 111317
Цена: 1.155,00, са попустом: 808,50

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд,
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56

Наручујем књигу:

1. Шифра 111317/„ВОЈВОДА ПЕТАР БОЈОВИЋ – ИЗМЕЂУ
ПОХВАЛЕ И ПОКУДЕ“, по цени од 808,50 динара

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број

Место

Телефон

Потпис наручноца

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о упућеном целокућном износу доставиши МЦ „Одбрана“, након чега испоручујемо књиге. Купљена издања биће достављена поштомексресом на шериш купца.

ОДБРАНА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
е-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs, www.mod.gov.rs

ОДБРАНА

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ • 16. октобар 2014.

ВОЈНА ПАРАДА
БЕОГРАД 2014.

Корак
победника

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@od.gov.rs

Директор

Стевица С. КАРАПАЊИЋ, пуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко МУТАВИЋ

Заменик главног уредника

Владимир ПОЧУЧ, потпуковник

Аутори прилога

Мира ШВЕДИЋ
Душан ГЛИШИЋ
Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Владимир ВЈЕШТИЋ
Мирјана КРСТОВИЋ, потпоручница
Биљана МИЉИЋ
Александар ПЕТРОВИЋ, капетан
Никола ДРАЖОВИЋ

Фотографије снимили

Радован ПОПОВИЋ
Горан СТАНКОВИЋ
Јово МАМУЛА
Даримир БАНДА
Душан АТЛАГИЋ
Игор САЛИНГЕР
Димитрије ОСТОЈИЋ

Главни технички уредник

Енес МЕЂЕДОВИЋ

Коректор

Слађана ГРБА

ВОЈНА ПАРАДА БЕОГРАД 2014.

Корак победни

Србија је прекривена заједничким хумкама, костурницама и гробљима као сведочанствима о страшном изгинућу руског војника на српској земљи. А земља натопљена заједничким знојем увелико је заједничка земља, земља натопљена заједничком крвљу бранилаца, светиња је за њихове наследнике, истакао је на војној паради председник Србије Томислав Николић.

Наши очеви и дедови борили су се за праведну ствар. Њихова храброст нема границе, њихова воља и ратно братство нису могли да буду побеђени. Њихова снага духа била је изнад свега. И данас на овој паради ми се заједно сећамо њихових подвига и одајемо захвалност нашим ветеранима, решени да будемо достојни њихове победе и њихове славе, рекао је председник Руске Федерације Владимир Путин.

Великом војном парадом у Београду, Србија, Министарство одбране и Војска Србије обележили су два велика јубилеја, 70 година од ослобођења Београда 1944. и 100 година од почетка Првог светског рата.

Свечаности су присуствовали председник Републике Србије и вр-

ховни командант Војске Србије Томислав Николић, председник Руске Федерације Владимир Путин на челу високе делегације, премијер Александар Вучић, председница парламента Маја Гојковић, министар одбране Братислав Гашић и министри у Влади Србије, председник Републике Српске Милорад Додик, представници законодавне, извр-

Ка

Почаст палим борцима

шне и судске власти, дипломатског кора акредитованог у нашој земљи, високе делегације земаља учесница у ослобађању Београда, гости из иностранства, представници верских заједница, ветерани, хероји битака за ослобођење Београда и више десетина хиљада грађана.

Почасном артиљеријском паљбом, са три плотуна из шест артиљеријских оруђа и химном „Боже правде“ започела је војна парада. У славу свим херојима који су своје животе положили на олтар отаџбине, одважним кораком победника, више од 3.000 војника Војске Србије са око 400 средстава ратне технике продефиловало је у свечаном строју новобеоградским Булеваром Михаила Пупина, на Ушћу код Палате Србија.

Слободарска снага

У поздравној речи на почетку свечаности, председник Србије Томислав Николић истакао је да је историја Војске Србије историја одбрамбених ратова, епопеја жртве за

Председник Руске Федерације Владимир Путин и председник Србије Томислав Николић, уз државне и војне почести, положили су венце на Спомен-обележје ослободиоцима Београда и Споменик црвеноармејцу.

Током борби за ослобођење српске престонице 1944. године погинуло је око 1.400 бораца НОВ и око 800 црвеноармејаца, који су сахрањени у заједничкој гробници.

„Заставу слободног Београда и Србије коју сте подигли 20. октобра 1944. и данас чврсто држимо у захвалним рукама“, написао је Николић у спомен-књизи.

Председник Путин је уписао: „Увек ћемо пажљиво да чувамо успомене о совјетским и југословенским ратницима који су дали свој живот за мир у Европи“.

спас државе и народа и спас других држава и других народа. Док је бранио своју кућу, српски војник је бранио и исток и запад и север и југ, слабио и заустављао силнике.

– Оувек су грађани наше земље поносни на своју војску. Не само зато што је изникла из народа, што је била и остала народна, већ и зато што никада у својој вековној историји није водила освајачке ратове, што јунаштвом наших предака, славним победама у оба светска рата, у светску повест своје име уписује увек на страни праведника

и победника – истакао је председник Николић.

Војном парадом, како је нагласио председник Србије, поздрављамо модерног српског војника који корача поносан на наслеђе својих предака, спреман да брани своје, одан мисији стабилности у земљи и региону, миру у Европи и свету. То је прилика да сви поздравимо официре који су униформу и понос наследили од Милунке Савић, Штурма, Косте Војиновића, Мишића, Путника, Степе, Петра Бојовића, Коче Поповића, а војевање учили на Церу, Колубари,

Највише одликовање председнику Путину

У име грађана Србије, уручио сам наше највише одликовање – Орден Републике Србије на великој огрлици, председнику Руске Федерације Владимиру Путину, рекао је на свечаности председник Томислав Николић.

– Највиши Орден Републике

Србије, који сте једино Ви добили, изливен је од крви и суза нашег напаћеног народа, искован од оружја које је српски војник носио у ратовима. Носите га у знак захвалности моје земље за сваког војника Ваше земље, који се из Првог и Другог рата вратио из Србије у Русију, или

је, нажалост, остао заувек код нас – нагласио је председник Николић, поручујући да наша заједничка славна историја остане трајна и нераскидива веза братства, пријатељства које је одувек било, јесте и биће на понос нашим државама и народима.

Солунском и Сремском фронту, Сутјесци, Кошарама, у биткама за одбрану и ослобођење Београда.

– Поздрављамо Војску Србије која је на првом месту међу институцијама којима грађани највише верују, зато што свакодневно бди над сном наше деце и судбином свог народа, без обзира да ли је рат или мир. Парада је свечан и изузетно важан тренутак, показатељ

спремности Војске Србије и заједништва војске и грађана – оценио је председник Николић, додајући да су на паради и производи војне индустрије Србије, српске памети и признате технологије, који су по квалитету равни онима који долазе из најразвијенијих земаља.

Обраћајући се председнику Путину, председник Србије је поручио да се величина и истинска доброта

човека и народа виде у томе како се понаша према слабијима од себе, какав је према онима према којима не мора да буде ни добар, ни посвећен, којима не мора да помогне, а помаже увек, несребично и од срца.

– Не једном у својој историји, Србија, мала словенска земља, осетила је велику, јунаштвом и чојством овенчану руску помоћ, коју сте нам пружали не размишљајући о после-

дицама по своју државу и народ – нагласио је председник Николић, додајући да ће у Београду ускоро бити откривен споменик руском цару Николају Другом Романову, који је својим ултиматумом упућеним савезницима спасао од уништења српску војску и избегли народ.

Заједништво Русије и Србије

Председник Николић је подсетио на помоћ коју је Русија, током Великог рата, упућивала Србији у људству и средствима, као и да се на Солунском фронту, уз српског војника и савезнике, борило 30.000 руских војника.

– Србија је прекривена заједничким хумкама, костурницама и гробљима као сведочанствима о страшном изгинућу руског војника на српској земљи. А земља натопљена заједничким знојем увелико је заједничка земља, земља натопљена заједничком крвљу бранилаца, светиња је за њихове наследнике – ис-

такао је председник Србије, подсећајући да две земље везује порекло, језик, обичаји, вера, историја, култура, узвишено слободарство и херојски понос, заједничке хумке и безимени гробови, остављена сирочад и жене, прекинути млади животи, изгубљене генерације које памте наше заједничко војевање.

И у Другом светском рату, подсетио је председник Николић, партизани и црвеноармејци, раме уз раме, у победничком походу против фашизма, ослобађају Београду, а како су и војевали један уз другог, тако данас један до другог деле хумке на Гробљу ослободиоцима Београда.

Николић је додао да је присуство руског председника Путина на војној паради Војске Србије, првој након готово 30 година, велика част и симбол наше заједничке славне прошлости, садашњости и будућности, али и сећање на победе и јунаке којима припадници Војске Србије данас посвећују свој корак победника.

– Данас Србија свој економски развој базира на слободном присту-

пу руском тржишту и инвестицијама из Русије, а своју енергетску стабилност на руским енергентима, посебно на Јужном току, по коме ће нас једног дана наследници памтити као што ми памтимо заједничке битке – рекао је председник Томислав Николић на војној паради.

Допринос савезничкој победи над фашизмом

Поздрављајући председника Србије, премијера, ветеране и учеснике параде, председник Руске Федерације Владимир Владимирович Путин, истакао је да се радује што присуствује паради на месту где су, седамдесет година раније, совјетски војници заједно с борцима НОВ ослободили Београд и сломили фашистичког завојевача.

– Београдска операција током које је била уништена моћна групација немачке војске постала је важна етапа на путу према заједничкој победи. Наши народи су заједно водили дугу, упорну и крваву борбу

Споразуми између Србије и Русије

У присуству председника Републике Србије Томислава Николића и председника Руске Федерације Владимира Путина потписано је седам споразума о сарадњи између двеју земаља.

Министар одбране Братислав Гашић и директор Федералне службе за војно-техничку сарадњу Руске Федерације Александар Васиљевич Фомин потписали су Споразум о војно-техничкој сарадњи.

Директор Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података Владе Србије Горан Матић и директор Федералне службе за безбедност Русије Сергеј Беседа потписали су Споразум о узајамној заштити тајних података.

Министар унутрашњих послова Небојша Стефановић и директор Федералне имиграционе службе Константин Ромодановски потписали су Споразум о реадмисији и Протокол о његовом спровођењу.

Директор Управе царина Милош Томић и руководилац Федералне царинске службе Русије Андреј Бељанинов потписали су Протокол између Управе царина Србије и Федералне царинске службе Русије о размени података о царинској вредности робе која се креће између две земље.

Министар рударства и енергетике Србије Александар Антић и генерални директор Руске енергетске агенције Министарства

енергетике Русије Анатолиј Тихонов потписали су Меморандум о размевању у области енергетске ефикасности, уштеде енергије и обновљивих извора енергије.

Директор Дирекције за инфраструктуру Железница Србије Горан Максић и генерални директор РЗД Интернационал Сергеј Павлов потписали су уговор о реконструкцији три деонице трансевропског железничког коридора 10.

Директор Дирекције за организацију превоза Железнице Србије Његосав Теофиловић и генерални директор РЗД Интернешнел Сергеј Павлов потписали су уговор о испоруци 27 дизел моторних возила за приградски саобраћај.

против нациста којима се склонила готово читava Европа. Али Совјетски Савез и Југославија су заједно повели непоколебљиву ослободилачку борбу. Главни рушилачки удар Хитлера био је на Источном фронту, али је велики допринос заједничкој борби против нациста дао и партизански отпор на Балкану. Партизани су везали десет хитлеровских дивизија, они нису дали да та војска крене ка Совјетском Савезу и његовим градовима Стаљинграду и Курску, већ су дали огроман допринос савезничкој победи у Другом светском рату. Непријатељ је био слоњен. Сви знамо да је Совјетски савез имао кључну улогу у савладава-

њу фашизма, али ми никада нисмо делили победу на своју и на туђу и увек ћемо се сећати помоћи савезника у антихитлеровској коалицији и покрета отпора. На годишњицу ослобођења Београда одајемо поштовање свима који су се борили против нацизма у Другом светском рату – истакао је Путин.

– Драги пријатељи, наши очеви и дедови борили су се за праведну ствар. Њихова храброст нема границе, њихова воља и ратно братство нису могли да буду побеђени. Њихова снага духа била је изнад свега. И данас на овој паради ми се заједно сећамо њихових подвига и одајемо захвалност нашим

ветеранима, решени да будемо достојни њихове победе и њихове славе. Следеће године, 9. маја, ми ћемо сви заједно обележити 70 година од велике победе у Другом светском рату. Ми смо платили велику и скупу цену и наша заједничка обавеза је да се сећамо те победе и да се супротставимо покушајима хероизације нациста и њихових помагача. Треба да учинимо велике напоре у развоју атмосфере поверења и узајамног разумевања на нашем континенту. Од свег срца честитамо празник ослобођења Београда – рекао је председник Владимир Путин на војној паради у Београду.

Почетак свечаног дефила најавили су падобранци 63. падобранског батаљона. Њих 30 скочило је са висине од 1.800 метара. Вођа групе био је капетан Марио Брадић, заставу Србије носио је заставник Мирољуб Јанићијевић, инструктор падобранства прве класе, а заставу Војске Србије старији водник Дарко Качавенда, инструктор падобранства.

На челу парадног поретка био је командант параде генерал Љубиша Диковић, начелник Генералштаба Војске Србије, а иза њега, у возилима са отвореном каросеријом била је команда параде. Заменик команданта параде био је генерал-мајор Војин Ч. Јондић са помоћницима, генерал-мајорима Млађеном Нишевићем и Милосавом Симовићем, бригадним генералима Желимиром Глишовићем, Предрагом Бандићем, Душком Жарковићем, Жељком Нинковићем и Предрагом Симовићем и пуковницима Петром Бошковићем и Сретеном Егерићем.

У возилима иза били су командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић и командант Команде за обуку генерал-мајор Ђокица Петровић са командантима бригада, бригадним генералима Стојаном Батинићем, Маринком Павловићем, Зораном Лубуром и пуковницима Предрагом Ђорђевићем и Љубишом Ђоловићем.

„Парадни марш”, дело Станислава Биничког, изводио је Здружени војни оркестар састављен од Репрезентативног оркестра Гарде и Оркестра Копнене војске, којим је дириговао капетан Александар Ђуров.

За време дефила, Дунавом се узводно, у свечаном мимоплову, свечаној трибини приближавао ешелон Речне флотиле, а део Ваздухопловства, са више десетина летелица надлетао је свечани дефиле.

Свечани дефиле

У првом налету био је подешелон ловаца-пресретача: МиГ-29, МиГ-21 и пар јуришника „орао”. У двоседу МиГ-29 били су командант Ваздухопловства и ПВО генерал мајор Ранко Живак и пилот потпуковник Бране Крњајић.

У свечаном дефилеу пролазили су пешадијски ешелон са 11 подешелона и моторизовани са 13 подешелона. У сваком пешадијском по-

дешелону налазило се по 180 припадника Војске Србије.

На челу заставног вода био је капетан Горан Живановић, командир 1. хаубичке батерије у 4. бригади КоВ, а заставу Републике Србије носио је потпоручник Иван Цветковић, заменик командира чете за подршку у 4. бригади КоВ.

Грађане и госте кроз парадну вођу водио пуковник Миливоје Пајовић,

начелник Центра за мировне операције.

Пешадијски подешелони

Први је наступао подешелон ратних застава. Кадети Војне академије свечано су пронели реплике пуковских застава из Великог рата, заставе јединица НОВ Југославије и Војне заставе јединица Војске Србије. Издвајале су се заставе јединица пролетерских народноослободилач-

ких ударних бригада и бригада Црвене армије. На челу подешелона био је потпуковник Срђан Дувњак, командант 138. класе кадета Кадетске бригаде.

Подешелон бригада Копнене војске састављен је од најбољих војника, подофицира и официра из 1, 2, 3 и 4. бригаде КоВ, Мешовите артиљеријске бригаде и самосталних јединица Копнене војске. Бригаде су смештене у Новом Саду, Нишу, Краљеву и Врању, а састоје се од пе-

шадијских, оклопно-механизованих, артиљеријских и инжењеријских јединица. На челу подешелона наступао је пуковник Слађан Стаменковић, начелник штаба 4. бригаде КоВ.

Онда је наступио подешелон Команде за обуку са припадницима центара за обуку и команди за развој територијалних бригада. Команда за обуку смештена је у Београду, Сомбору, Панчеву, Јакову, Ваљеву, Зајечару, Крушевцу, Лесковцу, Пожаревцу, Батајници и Горњем

Милановцу. На челу подешелона био је потпуковник Радован Миладиновић, начелник Одсека за оперативне послове у 1. Центру за обуку у Сомбору.

У подешелону Ваздухопловства и противваздухопловне одбране били су припадници 250. ракетне бригаде, 204. и 98. ваздухопловне бригаде, 126. бригаде ваздушног осматрања јављања и навођења и 210. батаљона везе. Подешелон је предводио потпуковник Тиосав Јанковић,

заменик команданта 250. ракетне бригаде.

На челу подешелона Речне флотиле наступао је пуковник Драган Бојић, заменик команданта Речне флотиле. Команда флотиле налази се у Новом Саду, а јединице у Новом Саду, Београду и Шапцу.

Подешелон Војне полиције састављен је од јединица војне полиције из 3. и 5. батаљона војне полиције Копнене војске, а на челу је био пуковник Дејан Јовановић, начелник

Одељења Војне полиције у Команди Копнене војске.

Подешелон Специјалне бригаде, чије се јединице налазе у Панчеву и Нишу, предводио је пуковник Мирољуб Чупић, начелник штаба Специјалне бригаде.

Подешелон декларисаних јединица за мултинационалне операције наступао је у име 237 српских војника који су тренутно у 10 мултинационалних операцијама УН и ЕУ. По доприносу у војним снагама УН, Срби

ја се налази на петом месту у Европи. На челу подешелона био је пуковник Слађан Стаменковић, начелник штаба 3. бригаде КоВ.

На челу подешелона Војне академије наступао је потпуковник Зденко Шиљак, командант 137. класе кадета Кадетске бригаде. Са традицијом дужом од 160 година Војна академија сврстава се у ред најзначајнијих институција српског друштва.

Гарда Војске Србије, са традицијом од скоро два века представља најстарију јединицу наше војске. Формирана је у Пожаревцу, на Ђурђевдан 1830. године. Подешелон Гарде предводио је заменик команданта пуковник Жељко Гавриловић.

На крају дефилеа пешадијских подешелона, група гардиста коју предводи поручник Ђорђе Симић извела је егзерцир, јединствену вештину руковања оружјем, праћен звуцима корачнице „Опраштање словенске жене“, композитора Василија Агапкина. Композицију је 1912. године штабни трубач 7. Резервног коњичког пука Василиј Агапкин написао и посветио Српкињама које су испраћале своје мужеве у Балкански рат. Овај сетни марш настао је у Тамбовском крају и данас је химна ове области на западу Русије.

Ешелон бродова Речне флотиле

Грађане и госте параде, „рубним поздравом“ са Дунава поздравили су припадници Речне флотиле. Ешелон бродова командовао је пуковник Андрија Андрић, командант Речне флотиле, са брода посебне намене „Козара“. На броду је укрцана застава Речне флотиле коју је носио старији водник 1. класе Александар Митић.

У ешелону пловних објеката Речне флотиле били су речни патролни чамац, брод посебне намене „Козара“, речна станица за размагнетиса-

ње бродова „Шабач“, група речних миноловаца, десантних јуришних чамаца и речних патролних чамаца.

Моторизовани подешелони

У свечаном дефилеу моторизованих подешелона први је прошао подешелон специјалних снага, у чијем саставу су били тимови за специјална дејства опремљени најсавременијим средствима. Припадници тимова прошли су на теренским возилима високе проходности, а носили су специфичне маскирне комплете

за дејство у свим временским и земљишним условима. Подешеломом је командовао потпуковник Жељко Фурунџић, помоћник команданта за операције у Специјалној бригади.

На теренским возилима у саставу подешелона Бригаде везе налазе се савремена средства телекомуникација и информатике, намењена за успоставу и одржавање комуникација и пренос информација на даљину који омогућава формирање јединствене оперативне слике бојишта и рад командно информационог система. На челу подешелона био је заменик команданта Бригаде везе пуковник Зоран Драгићевић.

Уследио је налет другог подешелона ваздухопловних снага. Свечану трибину надлетели су млазни авиони Г-4 „супергалеб“. Вођа групе био је потпуковник пилот Зоран Еркић.

У репу „галебовима“ пришао је пар транспортних авиона Ан-26, који се користе и за транспорт снага у мировне мисије. Групу школских авиона „ласта“, конструисаних и произведених у Србији, предводио је пуковник пилот Мирко Замакар.

За подешелон „Бофорс“ карактеристичан је противавионски топ 40 mm А70 са ласерско-рачунарским уређајем, намењен за гађање циљева

у ваздушном простору, а по потреби може се употребљавати за гађање циљева на земљи и води. Топ је снабдевен уређајем за управљање ватром „Бофи“ који садржи дневну и ноћну нишанску справу, ласер и рачунар. На челу подешелона налазио се потпуковник Славенко Ђого из Одељења за обуку команде Копнене војске.

Онда је наступио подешелон ракетних система „нева“ и „куб М3“, намењених за уништавање циљева у ваздушном простору на даљинама до 25 километара. Ракетне јединице за ПВД са јединицама за ВОЈИН и ловачком авијацијом, налазе се у непрекидном борбеном дежурству. Подешеломом је командовао потпуковник Момчило Бојанић, начелник штаба команде 250. ракетне бригаде за ПВД.

На челу подешелона „огња“-лансера ракета самоходног вишецевног 128 mm, намењених за изненадну и концентрисану ватру по циљевима великих размера, је потпуковник Жељко Курица, командант мешовитог ракетно-артиљеријског дивизиона. Лансер представља возило ФАП 2026 са 32 лансирне цеви калибра 128 милиметара. Максимални домет ракете је 21 километара, а површина дејства бојне главе је 0,36 хектара.

За њима је Булеваром Николе Тесле продефиловао подешелон артиљеријског оруђа топ-хаубица 152 mm „мпра“, чија посада броји 10 чланова. Оруђе, које вуку возила типа ФАП 20-26 БДС АВ 6х6, домаће је производње. Максимални домет са пројектилом М 84 са генератором гаса износи 28 километара. Подешелон је предводио потпуковник Слободан Васиљевић, командант 1. топовско-хаубичког артиљеријског дивизиона 152 mm М-84 „нора“.

Подешелон моторних возила високе проходности предводио је потпуковник Лазар Кнежевић, помоћник команданта за операције команде 3. бригаде Возила су наоружана митраљезима и аутоматским бацачима граната, а користе се за обуку и припрему јединица за мултинационалне операције и за извршавање специјалних задатака на тешко проходним теренима.

За њима је уследио подешелон возила полицијских борбених М86. Посада може да дејствује из возила кроз седам пушкарница, а на задњој страни је десантни степеник на којем се могу превозити четири војника. Подешеломом је командовао потпуковник Милан Јојић, командант 5. батаљона Војне полиције.

Њих је у стопу пратио подешелон „ПОЛО М83“, на чијем је челу био потпуковник Бобан Тошић, на дужности команданта 43. самоходног артиљеријског дивизиона 4. Бригаде Ков. Намењен је за борбу са непокретним и покретним оклопним средствима непријатеља, а наоружани су противоклопним вођеним ракетама „Маљутка“.

Подешелоном средстава у развоју Војнотехничког института и предузећа „Југоимпорт – СДПР“ командовао је потпуковник Иван Дедић из Управе за планирање и развој (Ј-5) Генералштаба Војске Србије. Приказани су борбено оклопно возило БОВ М-11, чије је главно наоружање даљински управљана борбена станица са тешким митраљезом 12,7 мм. Затим, самоходна топ-хаубица 155 мм „нора Б52“ чији разорни хибридни пројектил има максималан домет 52 километра. За „нора Б52“ уследило је њено логистичко возило намењено за транспорт и брзо пуњење утрошених

Војна техника

У механизованом ешелону продефиловала је следећа борбена техника: теренска возила са савременим средствима телекомуникација и информатике за успостављање и одржавање комуникација и пренос информација на даљину, противавионски топови 40 мм $\Lambda/70$ „бофорс“, ракетни системи ПВО „куб-М“ и С-125М „нева-М“, лансери ракета самоходни вишецевни (СВАР) 128 мм М77 „огањ“, артиљеријска оруђа топ-хаубице 152 мм М84 НОРА А, борбена оклопна возила полиције М86А, противоклопна возила ПОЛО М83, борбена возила пешадије БВП М80А и тенкови М-84А.

Представљени су и текући развојни пројекти Војнотехничког института – модулари вишецевни ракетни систем „морава“

са својим логистичким возилом, самоходна хаубица 122 мм СОРА, тактичка беспилотна летелица „пегаз“ на теренском возилу ФАП 1118, систем мултисензорских интелигентних платформи на возилу „дифендер“ и приколици „МИП-11“. Приказани су и пројекти „Југоимпорта – СДПР“: борбено оклопно вишенаменско возило БОВ М11, самоходна топ-хаубица 155 мм НОРА Б52 и логистичко возило тог артиљеријског оруђа, вишенаменска оклопна возила „лазар 1“ и „лазар 2“ и самоходна хаубица 122 мм „соко“.

На паради су од инжињерских средстава приказани копач-утоваривач „ЈСВСХ“, дозер точкаш „Zettelmeyer“, пловни чланак ПЧ М71, реморкер РПП М-88, амфибијски транспортер и тенк но-

пројектила. Затим је представљена самоходна хаубица 122mm „СОРА“, намењена за општу ватрену подршку сопствених јединица нивоа бригаде. Средство је настало отвореном уградњом делова и склопова хаубице 122mm на модификовану основу теренског аутомобила ФАП 2026. За „СОРОМ“ су продефиловале самоходне хаубице 122 mm „соко“ намењене снагама за брзу интервенцију као одговор на изазове савременог ратовања. Вишенаменска оклопна возила „лазар 1“ и „лазар 2“ представљају комбинацију најбољих карактеристика више типова возила. Наоружана су аутоматским топом 30 mm и коаксијалним митраљезом 7,62 mm. За њима су уследили вишенаменски лансер ракета „морава“ и логистичким возило за лансер ракета „морава“, а представљени су и тактичка беспилотна летелица средњег долета „пегаз“ и возило високе проходности „застава“.

За њима је уследио подешелон инжењеријских јединица који су чинила основна средства инжењерије: копачи утоваривачи, дозери, пловни чланци, реморкери, амфибијски транспортери и тенкови носачи моста. Та средства успешно су коришћена и приликом спасавања грађана и имовине приликом мајских поплава. У амфибијским транспортерима биле су посаде састављене од војника на добровољном служењу војног рока. Подешелом је командовао потпуковник Сениша Маринковић, командант 1. понтонирског батаљона речне флотиле из Шапца.

И док су инжењерци дефиловали испред свечане трибине, престоницим небом, под вођством мајора Горана Гајића и Омера Мехића, прогмео је налет трећег подешелона ваздухопловних снага који су чиниле групе од по три хеликоптера, једног вишенаменског и по два хеликоптера опште намене – ваздухоплови типа Ми-8 и Ми-17 и „газела“ наоружана ракетама „маљутка“.

Подешешелом борбених возила пешадије М80А командовао је мајор Грујица Вуковић, заменик команданта 37. моторизованог батаљона 3. бригае КоВ. БВП М80А је основно, лако оклопљено, борбено гусенично и амфибијско возило механизованог одељења. Намењено је за уништавање противничке живе силе, оклопних и других борбених средстава на земљи и и циљева у ваздушном простору на даљинама ефикасног дејства формацијског и личног наоружања механизованог одељења.

Уз овације најмањих посетилаца параде продефиловао је подешелон тенкова М84А, на чијем је челу био командант 36. тенковског батаљона 3. бригае КоВ потпуковник Саша Тодоров. Та борбена гусенична возила са јаким оклопом, са високим маневарским особинама, наоружана су топом 125 мм, митраљезом 7,62 мм, спрегнутим са топом и противавионским митраљезом 12,7 мм. Тенк М84А опремљен је справама за осматрање и гађање дању и ноћу, аутоматом за пуњење топа и системом за управљање

ватром тенка. Максимална брзина кретања 60 километара на час.

Након још једног прелета ваздухопловног ешелона Војске Србије, грађанима се својим мајсторством представила акро-група Ратног ваздухопловства Русије „Стрижи“, предвођени потпуковником Сергејом Ивановичем Осјајкином, замеником командира те акро-групе. Многобројну публику прво је без даха оставио соло наступ мајора Дмитрија Валеревича Селиванова. Затим је комплетна акро-група од пет авиона

типа Миг-29 парала небо над Београдом, смењујући се у формацијама. Надлетање у поретку „Пеленг“ са избацивањем ИЦ мамаца изазвало је овације окупљених грађана, док су петља Нестерова („мртва петља“), борбени заокрет – испуштање стајног трапа, коса петља са извученим стајним трапом, синхронизовани ваљци, пун заокрет, пролазак у поретку ромб, збијени ромб и престројавање у колону, само неки од елемената које је, са нестварном лакоћом, изводила петочлана руска група.

Србији на понос

Срђан Раичевић (28) из Београда на војну параду дошао је са колегом с посла Бојаном Станковићем (31).

– Он је служио војску и увек има неку занимљиву причу с одслужења војног рока. Ја нисам имао такво искуство, па је, како тврди, ово био најбољи начин да осетим шта значи војска. Зато смо овде. Одушевљен сам оним што сам видео, највише наступом руске акро-групе – поручује Срђан, док његов друг Бојан додаје – Ово је понос за Србију!

Сестре Светлана (25) и Марија Павловић (28), родом су с Косова и Метохије, а тренутно живе у Београду.

– Нисмо могле да пропустимо данашњу параду. Волимо нашу војску и поносне смо на њу. Увек су уз нас у најтежим тренуцима, па смо сматрале да јој дугујемо бар толико да је подржимо током данашње свечаности.

Никола Ђурчић, Александар Антуновић и Радован Јанић су студенти.

– Долазимо са севера Војводине, али у Београду студирамо. Не догађа се често да се у нашој земљи организују војне параде, а још ређи случај је да нас посети један од најугледнијих светских политичара. Волим и војску и Владимира Путина, тако да ми је било нормално да данас будем у првом реду – каже Никола, док његови пријатељи кажу да им се највише допао дефиле тенковских јединица Војске Србије.

Живан Радојчин (62), на параду је дошао из Панчева, а друштво су му правили унука Исидора (10) и унук Петар (7).

– Ми смо најбољи другари, па смо зато и дошли заједно – уз осмех говори Живан. – У нашој породици много је војних лица, па је љубав према униформи прешла и на најмлађе. Откад су видели рекламу на телевизији моле ме да дођемо у Београд да би гледали представу коју нам је данас приредила Војска Србије – каже он, док су Петар и Исидора опчињено посматрали дефиле бродова Речне флотиле.

Миљана Сечивановић из Београда довела је унучке Огњена и Јелену на параду.

– Желела сам да виде нашу војску у којој је служио њихов деда. Ни киша нас није омела, уживали смо. Мокри и срећни!

Виктор Милеуснић из Пожеге стигао је са супругом.

– Дошли смо да видимо драгог руског председника Путина и наше јединице. Нарочито су нас одушевили ваздухоплови. Нажалост, нисмо могли да присуствујемо стогодишњици српског ваздухопловства, па параду нисмо хтели да пропустимо. Мало ми је жао што је падала киша, али одла-

зимо задовољни јер смо се уверили да је наша војска за свако поштовање.

Још један Београђанин Бранко Парлић (38) на Ушће је дошао са породицом.

– Лепо је видети шта све спрска војска има и чиме може да се подичи. Уживали смо посматрајући дефиле наших јединица – оклопних, пешадијских, специјалних, а деца, по-

највише, у ваздухопловном програму. Оно што је мене, ипак, више од свега одушевило јесу сви ови војници које смо данас видели, јер су они ти који чине Војску – каже Бранко, који је „Корак победника“, посматрао са синовима Иваном (11) и Јакшом (6), а раме уз раме са старијом браћом била је и четворогодишња Владана, која је параду пратила с очевих рамена.

Добрила Војновић са супругом Слободаном шаљиво нам је рекла да њих двоје као пензионери једва чекају да војска нешто организује како би они „убили“ слободно време.

– Шалу на страну, ово је величанствен догађај који Србији треба да служи на понос. Памтимо ми и раније параде, али их ваљда није дуго били, па нам ова делује као најбоља до сада – признаје Слободан, а Добрила додаје – А на част једној војсци треба да служи и то што јој је у публици био и један од најмоћнијих људи данашњице.

У првим редовима, пратећи сваки покрет војника била је и подршка из Смедерева. Њих петоро, Јанко Манић, браћа Александар и Стефан Јовић и њихова пријатељица Јасна, другари из студентских клупа, на пут ка Београду кренули су још синоћ. Преноћили су код заједничких пријатеља како би на параду дошли одморни и испратили сваки њен детаљ.

„Стрижи“ лете у част ослобођења Београда

Руска акро-група „Стрижи“ лети на фронтовским ловачким авионима МиГ-29 одличних маневарских карактеристика, на којима данас пилоти приказују појединачно и групно летење. Једну од најбољих светских акро-група превао-ди потпуковник Сергеј Осјајкин, а екипу која је наступила на паради чинили су мајори Дмитриј Зубков, Дмитриј Рижеволов, Денис Кузњецов и Дмитриј Семиванов, који је имао само тачку.

Пук у коме је „Стрижи“ основан, још од свог формирања 1950. године, имао је задатак

да учествује на традиционалним ваздухопловним парадама изнад Москве, од којих је прва организована 1. маја 1951. године.

Авијацијска група „Стрижи“ једна је од три активне акро-групе руских војно-ваздухопловних снага. Она се данас налази у саставу 237. Центра за приказ авијацијске технике који носи име И. Н. Кожеуба. Иначе, најбоља војна школа пилотске вештине у Русији налази се на аеродрому Кубинка код Москве, управо где су базирани „Стрижи“.

Пилоти су у овој бази први освојили акробатско и групно летење на маалим авионима. Акро-група, коју су Београђани већ имали прилику да гледају на аеро-митингу 2012. године, основана је 6. маја 1991. године у оквиру тадашњег 234. гардијског Проскуровског авијацијског пука, 16. ваздушне армије у бази Кубинка, око 60 километара удаљеној од Москве. Одабир пилота био је строг и чланови акро-групе могли су постати само најбољи и најискуснији летачи.

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ МАГАЗИНА **ОДБРАНА**

падобраноц 10

Генерал у пензији
Стеван Мирковић

**Сећања
друга падобранца**

Чеченија 2000. године,
битка за коту 776

Смрт шесте чете

СНИМИО
ЈОВО МАМУЛА

Реч уредника

Историја

Добро је када „грађис“ добијете понеку лекцију о прошлости. Није то био често случај код Срба. Плаћали смо их скупо, а користили недовољно. Историја, иако, као превејана учишћељица животи, није нас мазала ниши нам гледала кроз прсте. А и ко би то радио лошим ђацима. Понављачима.

Истина, с времена на време признала би нам да смо добри другови, да не лажемо, не ошимамо шуђе и не кињимо слабије од себе, или да смо склони да се супроштивавамо јачима у име правде. Похвалила би нас кад и због обичаја да поделимо свој оброк са другима. Ипак, дешавало се да смо занемаривали градиво док су, у исто време, наши другови напредовали, прелазили у више разреде, па смо осћајали шу где јесмо да поново слушамо исте лекције и пошуримо глан за исте пацке.

Пре 100 година почео је Први светски рат и страдања каква, до тада, човечанство није забележило. Срби су се нашли у његовом епицентру. Лекција је била дуга и крвава. Из владања смо добили „пеш“.

Честито се није ни слегла земља на гробовима Солунаца, ош се зашцало. Други светски рат као шешка и сурова провера знања није прославила многе, па ни нас. Додуше, ми смо се ош јуначки држали, силно острадали уз „примерно владање“. Пре тачно седамдесет година ослободили смо нашу престолицу, нашу земљу, али смо и тадашњим „друговима“ несебично помогли да лакше прођу тај крвави контролни задатак учишћељице историје. Она нам шу нејромишљености није оштила и недуго заштим прошћала нас је поново.

Добро је, заш, када „грађис“ добијемо понеку лекцију о прошлости.

Ова је година шанса за једну од њих. Подсећа нас на велике јубилеје, па је прилика да се сешмо где смо као народ грешили, а где и када били у праву да прославимо победе и хероје који су их извојевали, али и да нешто научимо.

Нови број Подобранца, заш, пред чишћеоце доноси нешто више прича из прошлости него иначе покушавајући да нас подсеши на оно чему нас је историја учила. ■

Александар ПЕТРОВИЋ

САДРЖАЈ

Седам деценија војног подобранства у Србији Јубилеј за понос	3
Генерал-пуковник у пензији Стеван Мирковић Сећања друга подобранца	4
Подобрански рекорд на Батајници 25 плус	10
У 63. подобранском батаљону Специјалне бригаде Регрути поново скачу	12
Подсећање на подобрански рекорд у слободном паду Деценија од великог подвига	15
Чеченија 2000. године, битка за коту 776 Смрт шесте чете	16
Аерофобија – проблем који мучи многе „Зачарани круг“ непријатних емоција	20
Транспортне јединице подобранских снага Блиставе године јединичарства	22
Вишефункционални подобрански систем ММРС По мери професионалца	25
Подобрански пук финске Војске – „Ути Јегери“ Традиција у савременом оквиру	27
Подобранци у Првом светском рату Под куполом „Анђела чувара“	28
Подобранске јединице Јапана у Другом светском рату (2) Теишин подобранци	30

Уредник прилога
Александар ПЕТРОВИЋ

Графички уредник
Марија МАРИЋ

Седам деценија војног падобранства у Србији

Јубилеј за понос

Наша земља спада међу ретке које имају вишедеценијску традицију падобранских јединица, те су припадници 63. падобранског батаљона седамдесет година постојања обележили демонстративним скоком и свечаном церемонијом, дозволивши радозналим суграђанима да, макар на један дан, завире у свакодневицу српског падобранца.

На нишком аеродрому припадници 63. падобранског батаљона недавно су обележили седму деценију од формирања првих падобранских јединица у Србији, а јубилеј каквим се ретко која земља може похвалити, обележили су онако како само они знају – скоковима.

У знак сећања на 14. октобар давне 1944. године када је, од бораца НОВЈ који су завршили падобранску обуку, формиран 1. падобрански батаљон у Барију, у граду на Нишави окупио се војни врх, представници градских власти, садашњи и бивши падобранци и многобројни грађани.

Подсећајући на дугу историју и традицију падобранских јединица на овим просторима, командант Специјалне бригаде бригадни генерал Јелесије Радивојевић истакао је две важне године – 1944, када је формирана прва југословенска падобранска јединица у Италији, и

1967, јер је тада настала 63. падобранска бригада.

– Своје способности падобранци су показали и на недавно одржаној војној паради у Београду, када су током припрема извели низ захтевних скокова на терен малих димензија, а на са-

мој војној паради извели су скокове у веома сложеним метеоролошким условима и својом храброшћу и спремношћу демонстрирали своје способности и представили лик падобранца и припадника

Војске – истакао је генерал Радивојевић, додајући да су падобранци били ангажовани и приликом мајских поплава одрадивши велики посао.

За изузетно залагање на војној паради командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић наградио је падобранце заставнике Мирољуба Јанићијевића, Синошу Мићића и Душана Панића и старије воднике прве класе Дарка

Качавенду и Владимира Кржалића, док је за допринос унапређењу и промовисању војне падобранске службе звање „Почасни инструктор падобранства“ доделио епископу славонском Јовану (Ђулибрку) и заставнику прве класе у пензији Горану Тодоровићу.

Бригадни генерал Илија Тодоров и представници ветерана 63. падобранске бригаде открили су спомен-плочу на уласку у спомен-собу, у славу падобранаца који су своје животе положили на браник отаџбине у периоду од 1944. до 1999. године.

Још је давне 1939. године у „Пилотској школи“ у Панчеву почела са радом падобранска школа, која је пре почетка Другог светског рата ишколовала две класе падобранаца – официра и подофицира добровољаца. Управо од припадника те две класе формиран је 1. падобрански батаљон у Барију 14. октобра 1944. године. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Генерал-пуковник у пензији Стеван Мирковић

Сећања друга падобранца

Доскочица – „роди мајка два сина близанца...“ јесте симпатична, али није тачна. Једноставно, то морају бити људи изузетне психичке стабилности, интелигенције, који доносе одлуке у делићу секунде. Није довољна само храброст, потребна је и памет!

Пролетер, илегалцац, скојевац, партизан, падобранац, један од последњих начелника Генералштаба „велике“ ЈНА... Тек неколико речи увода у лик и дело генерал-пуковника у пензији Стевана Мирковића, човека током чијег живота је почела и завршила се читава једна епоха наше историје. Стеван Мирковић је неколико дана пре објављивања „Падобранца“ напунио 87 година и најстарији је међу официрима чију биографију краси податак да су командовали 63. падобранском бригадом.

Иако све ређе даје интервјуе, екипи магазина „Одбрана“ отворио је врата свог стана у Палацковој улици, опеглан и закопчан, као на смо-

три. Изнад улазних врата куће у којој станује – тробојка с петокраком.

Не жели да се фотографише. Каже – не изгледа довољно „војнички“. Нуди нам неколико фотографија формата за „личну карту“, каже: „Ставите то негде у хошак странице“.

Ипак успевамо да га наговоримо да стане пред објектив с генералском „титовком“. У позадини застава СФРЈ и стари генерал чији поглед одаје једнаку одлучност да, као пре седам деценија, брани државу којој се заклео.

■ *Господине генерале или друже генерале...?*

– Онако као су вас учили.

■ *Дакле, господине генерале, нисмо Вас видели на Паради поводом Дана ослобођења Београда.*

– Нисам могао да дођем, али сам гледао на телевизији. Задовољан сам. После дуго времена ветерани су дочекани како треба. Врло добро су то организовали. Војска је била одлична. Стројев корак, техника, све...

■ *Ви сте учествовали у ослобађању Београда?*

– Имао сам 16 година када сам постао члан илегалне борбене групе у окупираном Београду. База нам је била у Булевару краља Александра, касније Булевару револуције, у једној обућарској радњи. Мислим да је био број 141. Имали смо ту све – наоружање, муницију, бомбе, свакојаку опрему... Пред сам улазак 5. крајишке дивизије у град, ми смо практично већ контролисали цело то подручје. Десета крајишка бригада наступала је Булеваром и наш задатак био је да ступимо у борбу с немач-

ким трупама које су се повлачиле. Наша група прикључила се извиђачком воду 10. крајишке.

■ *Сећање се борби?*

– Не знам како би данас изгледале моје успомене да није било те битке. То је период мог живота на који сам најпоноснији. Нас седамнаестогодишњаке тада нико није мобилисао. Били смо добровољци. Током борби за Београд наша јединица била је стално у непосредном борбеном додиру са Немцима. Сећам се, немачке јединице се повлаче, бацају оружје по улици, беже... За два минута сво наоружање нестало! Народ је узимао шта је стигао, наоружавао се. Не могу описати тај осећај среће и поноса. Борили смо се раме уз раме са Црвеноармејцима. На основу података које је мој вод слао Штабу бригаде, усмеравана су дејства по непријатељу. И ми смо учествовали у нападима. После ослобођења Београда уследиле су борбе на Сремском фронту.

■ *Сремски фронт многи критикују јер је у њим борбама, кажу, погинуло превише Срба.*

– Крајишке јединице које су учествовале на Сремском фронту формиране су раније и углавном су их чинили Срби. Више пута сам рекао да нема куће у Србији из које се неко није тукао са Немцима, било као партизан или припадник Југословенске војске у отаџбини. Познато је да се велики број бораца који су до тада били под Михаиловићевом командом прикључио Народноослободилачкој војсци после наредбе краља Петра да тако учине. Углавном су то били поштени сељаци који су само чекали да их неко организује. Неприхватљиве су тврдње да су неког терали на фронт. Стање духа тадашње омладине било је такво да су сви желели да учествују у борби. На пример, ја сам два пута рањен, једном недалеко од Сотина у Хрватској, једном код Брчког у Босни. Као Србин, ето, два пут сам пролио крв, али ни једном у Србији. Чак сам пред упућивање на фронт направио инцидент који ме је могао

Не знам како би данас изгледале моје успомене да није било те битке. То је период мог живота на који сам најпоноснији.

скупо коштати у то време, само да бих ишао да се борим.

■ *Шта се догодило?*

– Моја јединица, после ослобођења Београда била је стационарирана у згради ДИФ-а, код Славије. Једнога дана позвао ме је комесар чете да пођем са њим команданту 3. батаљона. Био је то мајор Јово Шево. Висок човек, леп, Крајишник. Уђосмо код њега у канцеларију и комесар рече да је мене одредио да будем „ћата“ код Шева, пошто сам у то време био један од ретких момака са свршених пет разреда гимназије. Кад сам чуо његове речи, одбрусио сам да не желим! Кога му се подигла на глави, викао је на мене, претио... Ја понових да не желим да будем писар, већ да хоћу да се борим против нациста! Шево ћути и смешка се, а комесар урла. У неком тренутку командант пресече: „Води га у чету!“ Силазимо комесар и ја низ степенице, а он гунђа: „Свету ти нећељу, виђећу те ја на фронту!“

Више пута сам рекао да нема куће у Србији из које се неко није тукао с Немцима, било као партизан или припадник Југословенске војске у отаџбини.

■ *После рата остали сте у активnoj војној служби. Ошкул међу падобранцима?*

– После рата, понуђено ми је да се активирам јер је војсци недостајало млађег кадра с колико-толико школе. Године 1950. добио сам службу у Новом Саду као командир чете у пешадијском пуку. Неудуго затим, пошто сам био добар спортиста, пребаце ме у Команду Корпуса као референта за физичко васпитање. Бавио сам се организацијом спортских такмичења на свим нивоима. Није то било, као сада, добровољно! Онда је то било масовно, такмичили су се сви! После неколико такмичења видим ја да ови момци из 63. падобранске бригаде, која је тад такође била у Новом Саду, стално побеђују. Које год такмичење – они

први! Заинтересујем се за њих, одем тамо да видим шта то раде, како се припремају, а они ме врбују! Требао им је

оперативни официр у Команди. И ја пристанем. Командант корпуса народни херој Перо Косорић да ми сагласност и ето мене међу падобранцима!

■ *Тада сте били већ зрео сипаршина, мајор. Како сте савладали падобранску обуку?*

ПАДОБРАНАЦ

– Било је пролеће 1958. године. Доделили су ми искусног мајора Косту Мирковића да ми буде инструктор падобранства. После петнаестак дана обуке на земљи био сам спреман за први скок. Авион „јункерс 52“, популарна „јулка“ полетела је с „Југовићева“.

■ Да ли се много скакало у то време?

– Обука је била интензивна. Скакали смо пуно и не само ми, падобранци. „Бацали“ смо и куварице и војне псе и новинаре! Био је неки Мишић, не сећам му се имена, дописник „Политике“ у то време. Гурао је нос свуда, као и сви новинари. Једном приликом укрцамо га у авион да прати скокове. Свако, па и он морао је имати падобран, јер су таква била правила. Један искусни инструктор га је држао да „не испадне“ из авиона. Чак је и ногу ставио испред Ми-

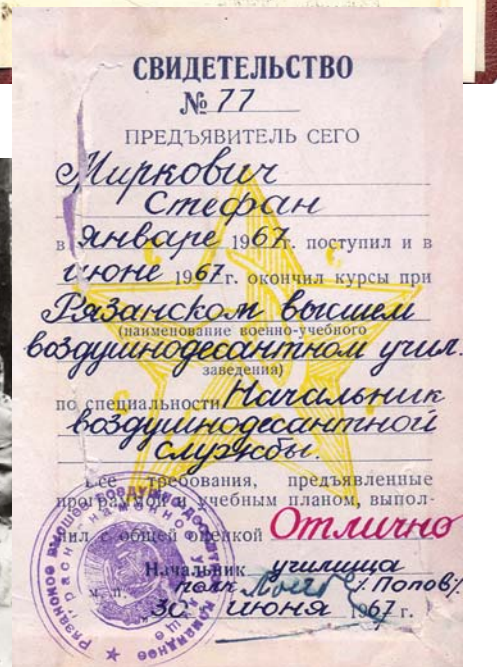
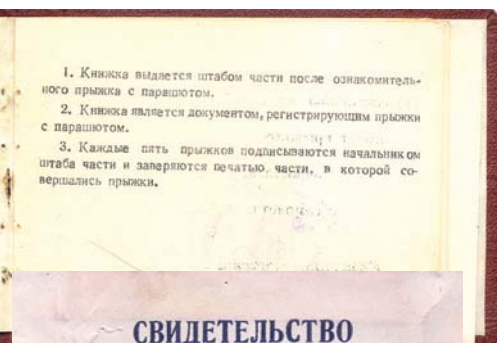
шића како се не би десило случајно испадање. Кад је инструктор видео да су се стекли „услови“, гурнуо га је напоље! Човек се спустио безбедно. После је „Политика“ писала о томе.

■ Тих година расформирана је „прва“ 63. падобранска бригада. Где сте били Ви у свему томе?

– Одлуком Генералштаба бригада је 1959. године расформирана на три самостална батаљона. Један је послат у Батајницу, други у Церкље у Словенију, док је трећи дислоциран у Скопље. Ја сам постављен за заменика команданта батаљона на аеродрому Церкље. Међутим, половином шездесетих година, ми смо поново успоставили добре односе са Совјетским Савезом, па је одлучено да се падобранске јединице модернизују по угледу на совјетске. Да би се то остварило неколико група падобранца послато је у Рјазань на обуку. У другој групи био сам и ја. Било је то значајно искуство. Нарочито је важно било то што се догодило после повратка из Рјазња. Наиме, тадашњи командант Ратног ваздухопловства генерал Виктор Бубањ, народни херој, позвао ме је на састанак. Отворио сам бележницу и записивао његова наређења: „Формирати падобранску бригаду. Назив – 63. падобранска бригада! Командант – пуковник Стеван Мирковић!“ Тада ми је, дакле, издао задатак да формирам бригаду, а истовремено сам унапређен и у чин пуковника. Уследиле су две, можда, најлепше године моје службе.

Успомене са падобранске обуке у Рјазанју, Русија 1967. године

Са пилотима и падобранцима на аеродрому „Лисичји јарак“

■ Многи говоре о њом посебном „духу“ падобранства, посебном соју људи који раде у таквим јединицама.

– Падобранце зовем „пешадија без прашине“. Док падамо, ветар нас добро истресе, па на земљу падамо чисти! Шалу на страну, падобранци су у моје време пролазили једнако строге здравствене и психолошке тестове као и пилоти. Она доскочица међу падобранцима „роди мајка два сина близанца...“ јесте симпатична, али није тачна. Једноставно, то морају бити људи изузетне психичке стабилности, интелигенције, који доносе одлуке у делићу секунде. Није довољна само храброст, потребна је и памет! Спортски падобранци скачу ради скокова. Војни падобранци, с друге стране, имају обавезу да изврше задатак, који почиње тек када се спуште. Падобран је, у ствари, само превозно средство.

■ Какву улогу, према Вашем мишљењу, има дисциплина у таквим односима?

– Међу падобранцима влада посебан однос другарства и међусобне повезаности, али и чврста дисциплина. Често су то две крајности. Да је нас, падобранце неко видео како у појединим приликама ломимо инвентар у кафани, како се бијемо један за другог рекао би да нас треба избегавати! Сећам се једног инцидента у Сомбору где су батаљони из Батајнице, Церкља и Скопља послали регруте на обуку јер нису имали сопствену инфраструктуру. Био сам комесар

тог курса. Била је недеља и ми смо изашли у кафану. Био је међу нама један колега који је волео мало више да попије. Он је „закувао“ тучу и ми смо му, наравно, притекли у помоћ. Локал је био демолиран. Одмах после те гужве скупили смо сав новац који смо имали и исплатили штету. Изнајмили смо три фијакера и вратили се

Тадашњи командант Райног ваздухоловства генерал Виктор Бубањ, народни херој, позвао ме је на сасишанак. Ошворио сам бележницу и записивао његова наређења: „Формирајте падобранску бригаду. Назив – 63. падобранска бригада! Командант – њуковник Сиван Мирковић!“

у касарну. Поручник Душко Величковић, који је и започео све то, појавио се ујутру на смотри с главом у завојима! Само су му се очи виделе! Тадашњи командант наставног центра неки пуковник Ђорђевић, војничина, првоборац, био је страшно љут. Позвао је Душка на рапорт и написао наредбу, која наравно није имала никакво правно утемељење, а у којој је гласило – Протерујем поручника Душка Величковића из гарнизона Сомбор у гарнизон Церкља! Овај је добио новац за карту и морао је да оде истог дана!

■ Како су остали реаговали на то?

– У команди РВ и ПВО моралисти су анализирали како је могуће да у падобранској бригади има највише дисциплинских мера и казни, а ко-

манданти најомиљенији! Код нас се кажњавало само онда када нечије понашање постане опасност за њега и за остале. И нико се ни на кога није љутио. Другарство и дисциплина, то вам је, на неки начин, јединство супротности!

■ Током каријере прошли сте гођо-во све командне дужности, укључујући и дужности начелника Генералштаба. Како је врх војске у то време гледао на развој падобранских јединица и њихову употребу?

– Падобранске јединице код нас одувек су биле диверзантске, на неки начин партизанске. Ми на то нисмо гледали као Руси или Американци који су десантирали читаве бригаде или дивизије. Наш сан био је да формирамо и опремимо такве јединице које би могле, поред људства, десантирати и мања борбена и нека моторна возила, евентуално мало већи терет. Ми смо још током обуке у Рјазањском центру то радили. Били смо пуни ентузијазма. Али, као и увек, био је проблем новац. Постојали су другачији приоритети.

■ У поређењу са светом, где је шта да било наше падобранство?

– Ми смо мала земља, али смо у свету падобранства били велесила! Прво светско првенство у падобранству одржано је код нас 1951. године на Бледу. И четрнаесто и двадесето! Није то случајно. Падобранство као спорт, као делатност, зачело се у војсци и војска га је неговала и развијала. Касније, када су формиран спортски падобрански клубови, било нам је много лакше јер су клубови преузели на себе добар део основне обуке. Војска је давала гориво за авионе, што је најскупље, али је имала и интерес – могла је да рачуна на те људе у свом саставу. У неком тренутку војска је престала да се укључује у рад падобранских клубова, па се одмах и број спортских падобранаца смањио. Били смо падобранска велесила, али више нисмо.

■ Можемо ли ојешти то постати?

– Верујем да можемо. Људи на нашем поднебљу довољно су и храбри и умни за то. Свака генерација има шансу да учини нешто значајно за свој народ и своју земљу. Данашња омладина не треба да пропусти своју прилику. ■

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимио Игор САЛИНГЕР

ПАД БРАНАЦ

ВЕСТИ

Осамнаести „Шутинг рели“

Полигон „Градац“, надомак Ниша, био је почетком октобра место на којем је одржан осамнаести по реду „Шутинг рели“. Адреналин, љубав према екстремним спортовима окупи-

ли су 40 такмичара из Србије, Русије и Словеније, подељених у 20 екипа. Према општим оценама, била је то још једна сјајна представа возачких вештина на теренским

возилима и спортског стрељаштва, пред око 500 гледалаца.

Победник „Шутинг релија“ је екипа „Сафари клуба“, коју су чинили Предраг Томић и Горан Јанковић, док је друго место припало екипи „Дотка

Државно падобранско првенство „Парафин 2014“

„Видре“ вратиле трофеј

Шездесето Државно падобранско првенство у класичним падобранским дисциплинама, одржано на спортском аеродрому Давидовац код Парафи-

на од 7. до 10. августа, вратило је звање шампиона најбољим падобранцима Војске Србије. Такмичари падобранске екипе Војске Србије „Небеске видре“ били су најуспешнији у дисциплини екипни скокови, испред екипе домаћина АК „Наша крила“, док је треће место припало другом тиму „Небеских видри“.

У појединачној конкуренцији у скоковима на циљ победио је Мирољуб Јанићијевић из „Небеских видри“, другопласирана је била Светлана Симић из АК „Наша крила“, а бронзу је понео такође такмичар АК „Наша крила“ из Парафина Љубиша Наумовић.

У фигуративним скоковима прво место заузео је поново Мирољуб Јанићијевић, испред Љубише Наумовића и трећепласираног Дејана Цветковића. Две победе у појединачној конкуренцији донеле су Мирољубу Јанићијевићу злато у генералном пласману, док су друго и треће место заузели Љубиша Нау-

мовић и Светлана Симић, такмичари домаће екипе.

„Небеске видре“ су захваљујући сјајним наступима својих такмичара понеле прво и треће место у генералном пласману, док је другопласиран био тим АК „Наша крила“ из Парафина.

На овогодишњем државном првенству, које је уједно било и последња провера репрезентације Србије у падобранству пред наступ на 33. Светском падобранском првенству, учествовало је тридесетак такмичара из Србије, Црне Горе и Македоније. Због лоше материјалне ситуације ове године на државном првенству учествовао је нешто мањи број такмичара, али су се сви репрезентативци ипак појавили.

Такмичење су организовали спортски ентузијастички падобранци из Парафина, уз помоћ Ваздухопловног савеза Србије, који је обезбедио налет авиона АН-2 и трофеје који су додељени победницима. ■

М. ЈАНИЋИЈЕВИЋ

плус Арсић”, у саставу Милан Милошевић и Никола Михајловић. Они су били најуспешнији у гађању ватреним и хладним оружјем у мете, а теренским возилом најбрже су стигли на циљ. Право изненађење приредила је дебитантска екипа „Феникс” из Беле Паланке, за коју су возили и гађали Ненад Јовановић и Мишел Цветковић. Једина дама на „Шутинг рели-

ју” била је Снежана Тошић из екипе „Феникс 2”.

Иако су екипе Војске Србије и МУП-а овог пута изостале са такмичења, гледаоци нису били ускраћени јер су се на полигону „Градац” нашли добро познати асови „Шутинг релија”, међу којима и поједини ветерани некадашње 63. падобранске бригаде.

Шутинг рели је оригинална спортска дисциплина која се састоји од брзинске вожње теренским моторним возилима по брдовитој стази дуж које је постављено неколико линија са разноврсним и захтевним задацима. Екипе добијају бодове на основу успешности извршавања задатака на линијама и брзине вожње. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Снимио: Д. МИТИЋ

Успеси падобранки америчке копнене војске

Сјајне даме „Златних витезова”

Чланице женске екипе спортско-демонстративног падобранског тима америчке копнене војске „Златни витезови” испуниле су успесима такмичарску сезону 2014. године. У Форт Брег, матичну базу „Златних витезова”, четворочлани тим падобранки донео је укупно осамнаест медаља, освојених пре свега на Светском падобранском шампионату у Простејову у Чешкој, а потом и на Државном падобранском првенству Сједињених Америчких Држава.

У Чешкој су америчке падобранке, после жестоке борбе све до десете рунде, биле друге, иза Францускиња, али су на крају ипак славиле. На државном првенству избориле су се за злато и поставиле национални рекорд и рекорд државе Илиноис за формацију четворки за жене, са 29 поена, надмашивши тако

сопствени најбољи резултат од лане.

После државног првенства уследило је 38. Светско војно падобранско првенство у Солоу у Индонезији, где су припаднице „Златних витезова” освојиле злато у дисциплини формацијских скокова за жене.

Четворочлани женски тим у овом тренутку чине наредници прве класе Анђела Николс, која је вођа тима и веома успешан ментор својим колегиницама, Данијела Вузли, Латура Дикмајер, Џенифер Дејвидсон и камерманка екипе Џенис Скот. ■

Б. НАЂ

ПАДОБРАНАЦ

Падобрански рекорд на Батајници

25 плус

Двадесет пет падобранаца и падобранки успело је да изнад војног аеродрома Батајница направи унапред задану фигуру и тако обори рекорд стар 22 године у дисциплини формацијски ликови

П риликом обарања рекорда, које је иницирало Удружење жена летача Србије у сарадњи са Министарством одбране и Војском Србије, такмичари су искочили из транспортног хеликоптера 890. мешовите хеликоптерске ескадриле „Пегази“, 204. ваздухопловне бригаде.

Циљ је био да у ваздуху, током слободног пада са висине од 4.000 метара, најмање 25 падобранаца и падобранки формирају групу – формацију, која мора да буде истог облика и положаја појединца унутар ње, као што је претходно пријављено и снимљено. То проверавају „летећи сниматељи“ који скачу заједно са падобранцима, као и судије – ве-

рификатори Ваздухопловног савеза Србије на земљи.

Припремни скокови и селекција кандидата започели су 18. октобра а први покушај обарања рекорда био је 21. октобра. Дан касније изједначен је тада актуелни рекорд – групна формација од 24 падобранца (24-way) у слободном паду, постављен 1992. године у Суботици. Уз спортске падобранце, чланове аеро-клубова, у обарању рекорда

27. октобра учествовали су и активни припадници Специјалне бригаде Војске Србије.

Из Удружења жена летача Србије захвалили су Министарству одбране и Војсци Србије на подршци у овом, али и ранијим сличним спортским подухватима, и подсетили да се обарање рекорда поклапа са петнае-

стогодишњицом њиховог постојања али и са обележавањем 65. годишњице од формирања 204. ловачког авијацијског пука, чије традиције данас наставља 204. ваздухопловна бригада. Наредних дана српски падо-

бранци и падобранке покушаће да поправе постављени рекорд повећањем формације на 26 и више учесника. ■

И. САЛИНГЕР

Фото: М. СТУПАР и И. САЛИНГЕР

У 63. падобранском батаљону Специјалне бригаде

Регрути поново

Бити војник – падобранац био је и остао сан многих који ступају у редове војске. Коначно су се створили услови да младићи и девојке, који добровољно служе војни рок под оружјем, добију прилику да заслуже црвену беретку са падобранским знаком, који је деценијама симбол части и престижа.

бранске обуке и оспособити се за војноевиденциону специјалност падобранца. Број војника на обуци је симболичан, али важно је знати да је реч о системској промени обуке падобранца, која ће трајно омогућити попуну падобранских јединица професионалним војницима и резервним саставом из редова војника који се већ налазе на добровољном служењу војног рока. Новина је велика, а о њеном значају довољно говори податак да је ово први пут од 2006. године да се војници на служењу војног рока обучавају у 63. падобранском батаљону.

Традиција падобранске обуке

Некадашња 63. падобранска бригада и данашњи 63. падобрански батаљон деценијама уназад постижу запажене резултате у падобранској обуци захваљујући квалитетном инструкторском кадру, доброј инфраструктури за увежбавање и значајним ресурсима. Велика пажња увек се посвећивала и обучавању војника на служењу војног рока, који су касније представљали својеврсну базу за попуну јединице професионалним војницима и обезбеђивање резервног састава. На нишком аеродрому

На нишком аеродрому 17. октобра започела је обука војника на добровољном служењу војног рока у 63. падобранском батаљону Специјалне бригаде Војске Србије, којим командује потпуковник Ненад Зонић. После завр-

шетка обуке у Првом и Трећем центру за обуку, девет војника на добровољном служењу војног рока дошло је у 63. падобрански батаљон, где ће у наредна два и по месеца савладати сложене садржаје стручно-специјалистичке и падо-

СПОРТСКИ ПАДОБРАНАЦ

Лазар Лазић из Оцака није имао никакву дилему када је на регрутовању изразио жељу да буде падобранац у Војсци Србије. Уосталом, као спортски падобранац у аеро-клубу „Иван Савић”, он иза себе већ има 12 падобранских скокова, а од инструктора у клубу, по правилу бивших припадника падобранске јединице, много тога чули су о 63. падобранском батаљону.

– Моја је велика жеља да постанем професионални војник у овој елитној јединици наше војске – каже је Лазар.

скачу

МЕСЕЦ ДАНА ДУЖЕ

Занимљиво је да су војници на добровољном служењу војног рока у Првом и Трећем центру за обуку, регрутовани за војноевиденциону специјалност падобранца, добровољно пристали да њихова специјалистичка обука у 63. падобранском батаљону траје два и по месеца, а не месец и по, колико ће одслужити све друге њихове колеге. Историја се понавља, рекло би се. Наиме, група војника падобранца писала је 2006. године министру одбране да им продужи служење војног рока, како би могли да изведу падобранске скокове и стекну звање падобранца. Молба им је испуњена. На сличан начин је и ова генерација војника пристала да месец дана дуже служи војни рок, у циљу савлађивања свих потребних садржаја обуке.

знања и вештине стекло је више од 35 хиљада падобранца, а падобранска обука привлачила је пажњу не само у војним круговима, већ и код целокупне јавности земље.

Срећници који су имали прилику да прате обуку падобранца говорили су у суперлативима о специјалној обуци падобранца, коју чине верање, пливање, савлађивање водених препрека, скијање, преживљавање у природи, борилачке вештине и, наравно, падобрански скокови.

Показало се да су војници који су завршили обуку у падобранској јединици били прави избор и да су се достојно носили са најтежим задацима и искушењима, како у миру, тако и у ратовима на простору некадашње Југославије. Посебан значај имала је обука војника падобранца који су се регрутовали из резервног састава, препознатљивих по високом моралу и спремности да се без

поговора ставе на располагање јединици, војсци и српском народу.

Познато је да су се резервисти падобранске јединице одазивали позиву на вежбе или за учешће у ратним дејствима у постотку од 120 посто, што значи да су се добровољно јављали и они који нису позивани. О каквој је везаности за јединицу реч довољно казује податак да некадашњи војници и данашњи резервисти редовно долазе на свечаности падобранског батаљона, како би се видели са старешинама и међу собом, одали почаст погинулим саборцима и били у контакту са дешавањима у 63. падобранском батаљону. Они сваке године организују и скупове ветерана падобранца на различитим локацијама у земљи, док на сајту Удружења ветерана падобранске бригаде договарају акције у циљу очувања имена, обележја и традиције нераскидивог другарства које влада међу припадницима падобранских састава.

О оправданости обуке војника на редовном служењу војног рока у падобранским јединицама почело је да се размишља још 2003. године, са скраћивањем војног рока на девет, осам, а касније и шест месеци, што једноставно није довољно време за комплетан план и програм падобранске обуке. Укидање обавезног служења војног рока у Војсци Србије дефинитивно је прекинуло обуку војника у 63. падобранском батаљону и усмерило на попуно јединице пријемом професионалних војника. Младићи и девојке који би желели да постану професионални војници у нишкој јединици, морали су добровољно да служе војни рок у неком од центара за обуку, а потом да се пријаве на конкурс за селективну обуку за пријем у 63. падобрански батаљон, прођу лекарске прегледе, безбедносне и физичке провере, савладају сложене садржаје селективне и падобранске обуке и на крају изведу обавезних шест падобранских скокова.

Историја се понавља

Пракса је показала да је досадашњи пут пријема професионалних војника у падобранску јединицу доста сложен и да многи младићи и девојке који су желели да буду део падобранског батаљона, нису знали како то да учине. У Војсци Србије

почели су озбиљно да раде на решавању уоченог проблема и одлучили су да одређеном броју војника на добровољном служењу војног рока омогуће да обуку изведу у 63. падобранском батаљону.

Од начелника Регионалног центра Министарства одбране у Нишу пуковника Ненада Марковића сазнајемо да су поједини војници, на

Војници на добровољном служењу војног рока у падобранском батаљону

ПАДОБРАНАЦ

право да другу фазу обуке на добровољном служењу војног рока изведу у падобранској јединици.

Војници на добровољном служењу војног рока обучавају се у чети 63. падобранског батаљона коју предводи капетан Алек-

Заменик командира чете Ђоручник Никола Аранђеловић

Први подофицир чете старији водник прве класе Игор Ћирић

сандар Спасић. У том саставу се, по речима заменика командира чете Николе Аранђеловића, налазе избрани инструктори обуке из различитих области тактичке обуке специјалних дејстава и падобранске обуке. Војници ће у првих месец и по дана обуке реализовати садржаје стручно-специјалистичке обуке попут извиђачке обуке или разних врста гађања, док ће у последњем месецу имати земаљски део падобранске обуке.

Период прилагођавања и први часови тактичке обуке су већ иза војника на добровољном служењу војног рока, али и тај кратак период је био довољан да схвате да су дошли у изузетно професионалну јединицу, са седамдесетогодишњом традицијом.

– У земаљском делу падобранске обуке војници ће на падобранском полигону имати прилику да вежбају на лупинг-лествама и трамболинама и изведу скок на високој жици, што је нека врста генералне пробае за скок из авиона – објашњава

ПРОФЕСИОНАЛАН ОДНОС СТАРЕШИНА

– Војска ме је увек инспирисала, а оно што знам о падобранској јединици створило код мене жељу да се опробам у једном тако захтевном виду обуке. Читао сам колико су се падобранци жртвовали у ратовима на овим просторима и заиста бих био поносан ако будем део овог састава. У протеклим данима, током обуке, видели смо много новог и занимљивог, почев од рада са пластичним експлозивом, па до употребе аутоматске пушке Г-36. Посебно ме радује да старешине у јединици имају изузетно професионалан и коректан однос према војницима – истиче Радивоје Павловић из Врбаса.

први подофицир чете старији водник прве класе Игор Ћирић. Према његовим речима, суштина је у томе да реализацијом обуке у падобранском батаљону војници на добровољном служењу војног рока стекну могућност да буду примљени у професионалну војну службу у падобранском батаљону и другим јединицама Специјалне бригаде Војске Србије.

Припадници 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде имају велико искуство у оспособљавању падобранца за потребе целокупног система одбране Републике Србије, што су доказали и у реализацији програма међународне војне сарадње и обуке падобранца из других земаља у региону. Нема сумње да ће и војници на добровољном служењу војног рока у овој јединици моћи да уђу у многе тајне падобранства и стекну знања и вештине која ће им омогућити да сутра и сами буду део падобранских састава Војске Србије. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

основу исказане жеље, лекарских и психолошких прегледа, регрутовани за војноевиденциону специјалност падобранца.

– Они су на основу регрутације – каже пуковник Марковић – стекли

НЕБО ТРЕБА ДОЖИВЕТИ

Машински техничар Душан Бајкић из Велике Грабовнице код Лесковца љубав према падобранству стекао је од оца Зорана, који је био спортски падобранец. На првом кораку смо се уверили у искуство наших инструктора – каже Душан. – У само неколико дана видео сам бар неколико ствари за које нисам ни знао да постоје. Могу да замислим шта нас тек очекује. Отац ми је говорио да небо треба доживети и зато желим да идем његовим стопама.

Подсећање на падобрански рекорд у слободном паду

Деценија од великог подвига

Циљ је био висина од 8.664 метра, виша од Хималаја, као и намера да се обори рекорд из 1995. године, који је износио 8.250 метара. Ризикујући превише, према мишљењу многих, дванаест неустрашивих падобранаца и храбра посада Антонова 26 полетела је за историју.

Годину која је за нама обележио је још један значајан јубилеј – деценија од падобранског рекорда у слободном паду српских падобранаца. Седам припадника Војске Србије и пет тадашњих припадника Жандармерије извели су 12. маја 2004. године падобрански скок којим су оборили државни рекорд у дужини слободног пада. Искочивши из транспортног авиона АН-26 са висине од око 9.100 метара и слободно падајући више од 8.500 метара ка аеродрому „Батајница“, дванаест неустрашивих падобранаца оборило је претходни државни рекорд од 7.733 метара, а који су девет година раније, истог датума, поставили припадници 63. падобранске бригаде.

Спољна температура на висини искакања била је минус 57 степени, а током слободног пада достигнута је брзина од око 300 километара на сат. Падобранци који су тим чином постали државни рекордери у дис-

циплини групни скок јесу садашњи командант Специјалне бригаде Војске Србије бригадни генерал Јелесије Радивојевић, пуковник у пензији Ненад Кузмановић, заставник Небојша Јандрић, опитни падобранец Војске Србије, заставник прве класе у пензији Радослав Кораћ, заставник у пензији Иван Ђорђевић, заставник Радмила Ђурић, заставник Синиша Мићић, мајор полиције Горан Пановић, припадник ПТЈ, заставник полиције Игор Жмирић и падобранци Огњен Ганић, Слободан Марковић и Слободан Терзић.

Било је потребно много храбрости и жеље да се дванаесторо искуسنих падбранаца одважи на прилично ризичну акцију, војним авионом, када су многа формална правила и процедуре стајале на путу њиховој жељи.

Према исказу актера, то је био смишљен, усмерен ризичан потез, али и значајан тест за, у то време,

најспремније падобранце мешовитог састава који су могли да изведу такав скок. Највећи проблем била је организација, али и техничка подршка, јер по стандардима који су тада били на снази, за скокове са више од 3.800 метара мора се користити кисеоничка опрема.

Међутим, након детаљних припрема које су трајале скоро три месеца и које су подразумевале барокомору, лекарске прегледе, као и припрему летелице и падобранаца, тренажне скокове са различитих висина, уз одобрење тадашњег начелника Генералштаба и команданта ВиПВО, неустрашиви падобранци тог мајског дана, на празник Светог Василија Острошког, успели су у свом подухвату, исписавши тако нову страницу историје српског падобранства. ■

Б. МИЉИЋ

Чеченија 2000. године, битка за коту 776

Смрт шесте чете

Борба је тек почињала и свима је било јасно да су непријатељске снаге на десетине пута бројније.

– Има их бар 2.000! – рече редов Алексеј, окружен са мање од стотину сабораца.

Потпуковник Марк Јевтјукин, командир чете, погледа свог војника и одговори:

– Ми смо падобранци 76 дивизије ВДВ-а. И они још не знају да су слабији од нас!

Споменик погинулим падобранцима на коту 776

десантне снаге, чији је задатак био да заузму доминантна узвишења са којих би обезбеђивали масовније наступање пешадије, оклопних и механизованих јединица. Докле год су Чечени контролисали врхове планина, таква акција представљала је неприхватљив ризик.

Према речима генерала Трошева, падобранци је требало да блокирају побуњенике како би спречили њихово даље извлачење. Убрзо је уследио десант у кањон реке Аргун. Мало касније, на југу, делови 56. падобранске регименте хеликоптерица су пребачени у област Јалкорој, са циљем блокаде кланца.

Такође, преузете су мере да се ојачају федералне снаге чији су положаји били у подножјима планина. Команданти су бојиште поделили на секторе са системима отпорних та-

Тешко је издвојити догађаје који би најверније сведочили о идеалима и храбрости падобранских јединица. Ипак, битка за коту 776, која се одиграла у чеченским планинама фебруара 2000. године, свакако је један од таквих примера. Међу падобранцима у целом свету још много генерација проносиће се прича о херојству припадника шесте ваздушно-десантне чете 76. дивизије ВДВ, који су готово сви погинули борећи се против чеченских побуњеника.

Овладати врховима

Оружане снаге Руске Федерације средином фебруара 2000. године почеле су да ослобађају планинске делове Чеченије. Битка за Грозни била је завршена и владине снаге припремале су се да нанесу коначан удар екстремистима, који су покушавали да се пробију према Грузији. Командант сектора генерал-поручник Трошев направио је план за наставак операција. Основна замисао била је да се користе ваздушно-

чака, које су биле додатно обезбеђене минско-експлозивним препрекама, а људство на њима било је до зуба наоружано свим врстама пешадијског наоружања, све како би се спречио пробој побуњеника у централну равницу.

До почетка фебруара 2000. године, антивладине формације су одбијене од планина дејством федералних снага на северу и падобранским јединицама на југу. Падобранци су заједно са граничном службом имали циљ да пресеку линије снабдевања побуњеника из Грузије. Након тога створени су услови за отпочињање операције ликвидације побуњеника у планинским пределима.

Борба са фанатичном герилом

У Аргунској клисури налазио се један од вођа побуњеника, Емир Катаб, са око 2.000 бораца. У рејону Ведено, према обавештајним проценама, било је око 600 војника под командом Шамила Басајева. Међутим, после његовог рањавања и ампутације ноге, на бојном пољу побуњенике је водио његов заменик.

У рејону Ножај-Јурт било је стационирано око 800 бораца под командом Ширвани Басајева. У рејонима Итум-Кале и Шатој налазило се више група побуњеника, проценених на око 1.000 бораца, под командом Руслана Гелаева, који је своју групу одвео до родног села Комсомолскаје.

Да би се што дуже задржали у насељеним местима, побуњеници су користили најразноврсније технике и методе герилске борбе. На позиције где су очекивали продор федералних снага постављали су цеви са запаљивим течностима у саму основу пута. Често су користили псе са бакљама везаним око ограднице за откривање непријатељских положаја. Побуњеници су имали шест година искуства у ратова-

Падобранци на сјомен-обележју Ђогинулим колегама

Меморијална соба Ђогинулим Ђадобранцима

њу и били су религијски фанатици, који су били спремни да умру за остварење својих циљева.

У својим редовима, поред локалних становника, имали су плаћенике и инструкторе, који су завршили специјалне обуке у камповима на Блиском истоку и у земљама централне Азије. Њихова предност свакако је било одлично познавање терена, па су самим тим могли да искористе и његове предности.

Побуњеници су знали да припреме насељена места и окружење за дугорочну и жилаву одбрану. За транспорт су користили магарце и разна путничка возила, док су жене и децу често користили као извиђаче.

Међутим, побуњеници су имали и слабе тачке. Морал њихових јединица није био нарочито висок после пораза у борбама у равници, као и сукобима после повлачења из Грозног. Међу чеченским командантима било је низ неслагања везаних за начине и динамику борбе против Руса. Подршка коју је побуњеницима пружало локално становништво временом је јењавала. Могућност за набавку оружја, муниције и остале

опреме била је редукована, а све је теже било организовати медицинску негу за рањенике, којих је било све више.

Побуњеници покушавају пробој

Федералне снаге су 10. фебруара преузеле пуну контролу над центром рејона Итум Калеом. До 19. фебруара инжењеријске јединице изградиле су и унапредиле путне линије које ће, потом, бити коришћене за напредовање у планине.

Прва група специјалних извиђачких група пребачена је 18. фебруара ваздушним путем на планину Алпијски. Прекретница у борбеним операцијама догодила се 22. фебруара, када су руске снаге заузеле Селментазуен и Махети, чиме су биле у бољем положају да пресретну формације побуњеника које су се налазиле у Шатојској области.

Преживели падобранац 76. падобранске дивизије Ђосле бишке

Трећу падобранску чету побуњеници су прву напали. Тај напад био је неуспешан највише због доброг положаја и организације руских снага. Побуњеници су се из кањона пели на узвишење, што им није дало времена да се консолидују и озбиљније одговоре на снажну ватру из аутоматског оружја, због чега су се брзо повукли. У том окршају имали су веће губитке. Највероватније због тог окршаја њихов командант Ал-Катиб одлучио је да обиђе положаје падобранаца крећући се другом обалом реке.

ПАД БРАНАЦ

Шеста чета другог батаљона није учествовала у ранијим акцијама. Она је била постављена на најважнијим висовима изнад кањона Шаро-Аргун. Да би се смањила шанса да се побуњеници провуку кроз планине, између река Шаро-Аргун и Абазулгол, командант 104. регименте пуковник Мелентјев наредио је команданту шесте чете мајору Молодову да заузме још једну важну тачку – Истјкорт у близини Улус-Керта. Међутим, пошто је мајор Молодов тек дан раније преузео контролу над четом и није стигао да упозна чланове јединице, одређено је да командант другог батаљона потпуковник Марк Јевтјукин преузме команду над четом.

И генералу Трошеву било је јасно да падобранце није чекао лак задатак. Требало је муњевитим маршом прећи 15 километара клизавог планинског пута, под пуном ратном опремом и материјалом за нови камп, без којег не би могли да преживе на планини. Ипак у Истјкорт нису стигли на време. Да би се кретали узаним планинским путевима војници су морали да иду у реду један иза другог, што их је додатно успорило.

Непристојна понуда

У причама преживелих падобранаца остао је дијалог између официра Ваздушно-десантних снага који је командовао шестом четом и једног од његових падобранаца. Борба је тек почињала и свима је било јасно

да су непријатељске снаге на десетине пута бројније.

– Има их бар 2.000! – рече редов Алексеј окружен са мање од стотину сабораца.

Марк Јевтјукин, командир чете, погледа свог војника и одговори:

– Ми смо падобранци 76 дивизије ВДВ-а. И они још не знају да су слабији од нас!

О заузимању коте 776 на путу за

Истјкорт потпуковник Јевтјукин је рапортирао пуковнику Мелентјеву рано изјутра. Падобранци су маршевали целе ноћи како би што брже стигли. Извиђачка група од пет људи, под командом старијег поручника Воробјева, прва је стигла на коту и чим је утврдила да је место „чисто“ наставили су на ка коти 705.6.

Било је скоро 11 сати када је главница чете почела да пристиже на вис. Први вод шесте чете стигао је брзо, други вод се знатно спорије извукао на коту 776, а трећи вод није ни могао да стигне до циља. Побуњеници су запуцали на њих са леђа и они су се нашли у обручу.

Поручник Воробјев је са својом петочланом групом извиђача у току преподнева освојио Истј-Корт, тј.

Тактичка карта бишке у Аргунском кланцу

коту 705.6. У међувремену је мајор Молодов са својом групом кренуо са коте 776, да помогне извиђачкој групи која је прихватила борбу са Чеченима. Однос снага је био на страни побуњеника, тако да су падобранци морали, са рањеницима на раменима, да се врате на коту 776. Мајор Молодов је био први падобранац који је изгубио живот у тим борбама. Нажалост, не и једини.

Тактичка ситуација је била више него сложена. У том тренутку шеста чета била је фактички окружена и одбијала је жестоке нападе побуњеника, којих је било више од 2.000, док је падобранаца било мање од 100.

Побуњеници су извршили напад у бојевој формацији, са две извиђачке групе од по 30 људи. Ал-Катаб је одмах наредио да се изврши напад свим могућим оружјем, да би се падобранцима онемогућило укопавање и припремање положаја за одбрану. Побуњеничке снаге нису штеделе муницију за минобацаче, пуцали су из свега што су имали.

После првог напада побуњеници су упутили падобранцима непристојну понуду – „Предајте коту 776 и преживите“.

По свему судећи Чечени нису разумели начин на који руски падобранци доживљавају борбу. Предлог да положај предају у замени за своје животе за њих је био мотив за борбу. До смрти.

Озбиљно отежавајућа околност за падобранце била је застарелост средстава везе. Наиме, њихова радио-станица није имала могућност да кодира преношење порука, тако

Спомен плоча у бази 76. падобранске дивизије

да су побуњеници тачно знали шта се догађа. Чули су сваки разговор између потпуковника Јевтјукина и пуковника Мелентјева, у којима је тражио помоћ. Али помоћ није стигла, као ни подршка артиљерије.

Само преко мртвих падобранаца

Командант падобранске регименте издао је команду првој чети да се пробије ка коти 776 и помогне у ослобађању шесте чете из обруча. Да би стигли до тамо, морали су да пређу реку Абазулгол, али им то побуњеници нису дозволили. Падобранци су морали да консолидују своје снаге на обали реке. Чак и уз подршку артиљерије, покушали су више пута да пробију обруч ка шестој чети, али их је непријатељ сваки пут у томе заустављао. На коту 776 стигли су тек 2. марта.

Генерал Трошев је једном приликом, сећајући се тих догађаја, рекао да је борбено искуство показало употребу авијације и артиљерије генерално веома опасном. Авионе и посаде било је лако уништити јер су били лака мета, а ватрена подршка за окружене људе била је тег на раменима артиљераца. Један погрешан пројектил могао је побити много сопствених бораца.

Заменик команданта батаљона мајор Доставалов успео је, после тешких борби, да са четвртм четом пробије обруч побуњеника. Како су то урадили и даље је војна тајна. Сумња се да је томе допринео умор побуњеника, а и да нису очекивали толику одважност падобранаца.

Према речима преживелог Алексеја Комарова, борба је била прса у прса, а оружје је често била и лопата. Поручник Воробјев, коме је минобацачка граната откинула обе ноге, са још мноштвом рана на себи борио се до задњег даха. Нико није напустио своју браћу по оружју.

До 5 сати ујутро 1. марта батаљон „бели анђели“, под командом Басајева и Катаба, избили су на коту 766. У 6 сати и 11 минута потпуковник Јевтјукин је последњи пут затражио артиљеријску подршку, овог пута на свој положај. Онда је комуникација замрла. Група официра је добровољно отишла током ноћи 2. марта на узвишење. Пошто су претражили бојно поље, нису пронашли никог живог. Војници и официри су били унакажени. Катаб је наредио да се нико не остави жив, а неки руски борци су и обезглављени.

Од 90 падобранаца, само њих шесторица су преживели.

Иако су успели да се домогну коте 776, група од 1.500 чеченских по-

буњеника разбијена је и растерана. Један од њихових команданата, Ал-Катаб, није успео да се пробије до свог циља – Селментаузена и области Ведено. Неке мање групе су у томе и успеле, али је једна већа, која је бројала око 70 бораца, окружена у Селментаузену. Били су промрзли и деморалисани. Нису имали вољу да се боре за свој циљ. Падобранци нису само уништили њихове планове, него и вољу побуњеника да се боре.

Емир Катаб је умро две године после догађаја код Улус-Керта, тако што му је 19. марта 2002. године курир донео писмо које је специјална служба ФСБ претходно намазала отровом. Његова десна рука и телохранитељ емир Елси убијен је 23. априла 2002. у оружаном обрачуну са руским трупам. Наследник Хатаба емир Абу ал-Валид ликвидираан је 2004. године.

Спомен-обележје погинулим падобранцима данас је место на коме се дају највише војне и државне почасте. Највише државно и војно руководство Руске Федерације редовно одаје пошту припадницима ВДВ који су положили живот у борбама за коту 776. Они су заиста испунили своју заклетву. Непријатељ је прошао само преко њихових мртвих тела. ■

Горан ПАНОВИЋ
мајор полиције

Црвени шрг. 76. падобранска дивизије
пред параду за Дан победе

Аерофобија – проблем који мучи многе

„Зачарани круг“ непријатних емоција

Осећате мучнину при помисли на лет авионом? Облива вас хладан зној? Убрзано дишете? Имате осећај гушења и стезања око срца? Зуји вам у ушима и зноје вам се дланови? Суочите се с проблемом – имате страх од летења.

Неколико светских студија показало је да 40 одсто људи има одређени степен страха од летења авионом, који се испољава код 11 одсто оних који њиме путују. Иако статистика показује да је то, према односу броја летова и несрећа, најбезбеднији вид саобраћаја, страх додатно подстичу медијски извештаји о авионским несрећама, у којима је број погинулих велики, што човеку не улива наду да ће преживети. Што је мања нада у избављење, страх је већи.

Код оних који имају страх од летења, аерофобију, помисао на улазак у авион може да изазове напад панике. Остали могу да осећају нелагодност док је авион још на земљи, али њихова хистерија расте када авион полети.

Потражите стручну помоћ

Да ли је страх од летења фобија и како се јавља објаснио је психолог

Далибор Михаљчић. Према његовим речима, фобије спадају у групу анксиозних поремећаја. Представљају упоран и безразложан страх узрокован присутношћу или замишљањем неког специфичног објекта, активности или ситуације, који не представљају реалну опасност.

– Излагање или замишљање окидача фобије доводи до тренутне реакције, високог степена анксиозности праћене соматским и когнитивним симптомима. Међу соматским симптомима најизраженији су лупање срца, убрзано дисање, знојење и дрхтање, бол у прсима и стомаку, мучнина, вртоглавица и слабост организма, док су од когнитивних најизраженији осећај гушења, дереализације, деперсонализације, изражени страх од губитка контроле, страх да ће особа полудети или умрети – објашњава Михаљчић.

Он наводи да страх од летења или аерофобија спада у групу специфичних и једноставних фобија, а

представља страх од летења авионом, хеликоптером...

Обратите се особљу

Страх од летења често није усамљен. Њега углавном прате страх од висине, затвореног или малог простора, велике воде, мрака, али и социјални страх, односно страх од људи или гужве. Путници који пате од аерофобије представљају велики терет и проблем другим путницима и посадама авио-компанија, а могу представљати и

опасност по безбедност лета.

Стјуардеса Бојана Гајовић имала је искуство са уплашеним путницима. Каже да се страх од летења углавном испољава за време турбуленција, јер се путници у том тренутку уплаше да ће се нешто лоше догодити.

– На једном од бројних летова смиривала сам путницу која је вриштала и плакала током турбуленција. Путовала је са мужем, те нам је он доста помогао. Колегиница и ја смо је смириле и охрабриле да нема чега да се плаши. Иначе, путници нам при уласку у авион не кажу да ли се плаше летења, једино истакну да ли узимају лекове или су имали здравствене тегобе, наводи стјуардеса.

Препорука уплашеним путницима зависи од ситуације до ситуације.

– Алкохолна пића можемо послужити само ако путник тражи, али никако самоиницијативно. Претпоставка је да пиће умирује, али неки путници постају агресивни под његовим утицајем. Свако понашање које скреће пажњу за нас је потенцијална опасност, јер може угрозити безбедност осталих, а може бити и параван за отмичаре – каже Бојана.

Она је истакла да међу авионском посадом страха нема.

– Искрено, док нисам прошла комплетну обуку за стјуардесу имала сам одређене страхове или предрасуде, али сада тачно знам шта може да се догоди, шта је узрок или какве су процедуре у таквим случајевима. Убрзо је мој страх нестао. Приликом сваког полетања или слетања, као и током лета, морамо бити спремни да одреагујемо према процедурама. Дакле, онај ко се плаши није за овај посао – објашњава наша саговорница.

Будите информисани

После терористичких напада авионима у Њујорку и несрећа на летовима „Малезија ерлајнса“, страх од летења знатно је порастао. Стручњаци наводе да је страх после несрећа сасвим природан. Међутим, путници који су одустали од летења авионом користили су остала превозна средства, те се због тога број несрећа на путевима са смртним исходом знатно повећао.

Један од првих корака у тражењу решења за овај проблем је информисање о стварним ризицима летења. Наш страх је производ емотивних реакција и врло је тешко борити се против тога само логиком. Наредни корак у превазилажењу страха је да потражите информације о адекватном и професионалном третману, чији циљ није да елиминишете страх, већ да се с њим суочите и научите да контролишете лоше мисли и непријатне телесне реакције.

Веома је важно оставити доста времена на располагању. Ако је не-

Ништа није страшно

Ненад Марјановић плашио се летења авионом после неугодног слетања на Крит. Од тада планира путовање само копненим путем. Међутим, службено путовање авионом у Италију променило је све.

– У последњем моменту сам пристао да уђем у авион. Прво сам размишљао да попијем алкохолно пиће које би ме умирило. После сам сео поред прозора, све време гледао облаке, умиривао себе размишљајући како ће све проћи у најбољем реду, што се и десило. Слетели смо после два сата лета и био сам пресрећан што сам био смирен. Сада верујем да бих могао да летим и ван Европе – каже Ненад.

Јасмина Петровић живи и ради у Вашингтону. Авион доживљава као „другу кућу“, јер често лети у Европу.

– Ни за шта не бих мењала авион. Никада се нисам плашила летења. Обожавам да летим и волим тај осећај релаксираности у авиону који траје и неколико сати – објашњава Јасмина.

Петар Ивковић је свој први лет, после неколико година страха, „преживео“ уз константан разговор са пријатељем.

– Рекао сам му да се веома плашим авиона и летења, и замолио сам га да разговарамо све време. Тако сам скренуо мисли с турбуленција и звукова које авион производи. Ништа није било страшно, али верујем да бих и следећи пут тражио да неко од путника разговара са мном – прича Петар.

ко у стисци с временом логично је да ће бити нервозан, напет и да ће то подстаћи стрес. Пажљиво планирајте путовање и оставите довољно времена за појединости. На пример, спакујте кофер вече пред пут, а не на дан путовања.

Особе које путују интерконтиненталним летовима могу да се саветују с лекаром о употреби блажих седатива за спавање током лета, јер мењање временских зона доводи до поремећаја сна и исцрпљености, названог „цет лег“.

Врло је важан и адекватан оброк, немојте путовати празног стомака и избегавајте тешку и зачињену храну. Ако немате мучнину,

читање може бити од велике помоћи да скренете мисли.

Када сте у присуству деце будите свесни вашег утицаја на њих. Ако имате страх од летења у реду је да им то признате, али требало би да им кажете како се трудите да страх превазиђете.

Савети оних који су се ослободили страха од летења су и да је потребно добро се наспавати и пити доста воде, како бисте били што свежији за пут. Пожељно је спаковати књигу, музику или филмове. Добро је изабрати седиште уз пролаз тако да повремено можете испружити ноге и мало се разгизати, што такође помаже да се током лета осећате удобно и релаксирано. Препорука је и да посматрате људе на аеродрому и током лета, посебно оне који делују релаксирано, јер то доприноси сличном расположењу посматрача. Ослобађајте се страха постепено, јер је немогуће да за један дан престанете да се плашите летења. Због тога се с времена на време изложите ситуацијама које вас плаше. Као резултат тога, већина путника открила је да су после превазилажења страха од летења и остали страхови били редуковани, а осећај самопоштовања и самопоуздања је порастао. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ

Транспортне једрилице падобранских снага

Блиставе године једриличарства

Настајале су између два светска рата и коришћене су касније у ратним годинама, али их је у послератном периоду потиснуо развој транспортних авиона. Иако су нестале, идеја коју су једрилице зачеле и данас је жива. Амерички УН-1 хеликоптери у Вијетнамском рату нису ништа друго до модерне верзије немачких DFS-230 или америчких „вејко“ једрилица, а већи, попут руског Ми-8, јесу „хамилкари“ или „хорсе“ данашњице.

Период између два светска рата златно је доба ваздухопловног инжињерства, али означава и блиставе године једриличарства у Европи и свету. Због великог занимања за авијацију, људи су се масовно окупљали у ваздухопловне и једриличарске завезе, а економија је омогућила да лагане летелице без мотора постану летелице избора за већину заљубљеника у ваздухопловство. Биле су једноставне конструкције, лаке и економичне за израду и једноставне за управљање и одржа-

вање, па су постале широко распрострањене, посебно у Европи.

Врло брзо облаци рата надвили су се над Европом и свака цивилна машина почела је да се модификује за ратну употребу. Отпочело је масовно формирање падобранских јединица, али су се појавили и проблеми, посебно њихов транспорт.

Немачки модели

Немци развијају читав сет војних транспортних једрилица за бу-

дући рат. Основна идеја била је да се створе једрилице за 10–20 једриличара – падобранаца, које би биле довољно велике да приме падобранце с опремом, али и довољно мале да може да их повуче и тегли двомоторни авион попут „месершмита“ Бф-110 или пак јуришни авиони „јункерс“ Ју-87 „штука“. Транспортних авиона није било довољно и нису били у плану за такве операције, јер су превише драгоцени као летелице за дотур опреме, муниције и превоз рањеника.

Основни модел који је Немачка створила био је DFS-230 и његова масовна производња отпочела је пред рат. Реч је о скученој једрилици са високо постављеним крилом, капацитета свега девет војника и 250 kg опреме или 1.200 kg опреме. Конструкција је била од шупљих цеви и платна, а крила су била дрвена.

Анџонов А-7 једрилица

Та једрилица је први пут борбено употребљена приликом немачког напада преко Белгије на Француску, код тврђаве Ебен Емануел. Тада се 70 једрилица спустило, минирало тврђаву и натерало браниоце да се сутрадан предају.

Следећи успех немачких падобранаца била је инвазија Крита – последњег грчког упоришта, појачаног британским и ANZAC снагама. Ту су се показале предности једрилица DFS-230. Наиме, немачки падобранци, који су искакали из транспортних авиона, нису при себи имали оружје, осим ножа, бомбе и пиштоља – њихова оружја бацана су у контејнерима, засебно. Уз то, јако лоши немачки падобрани, којима се није могло управљати, узроковали су да део немачких снага буде покошен у покушају да дође до контејнера са својим оружјем! Насупрот томе, једриличари су имали уз себе своје оружје, укључујући и пушкомитраље, и могли су да дејствују одмах када изађу из једрилице.

Таква акција изазвала је шок првенствено у Британији, која је била оличење традиционализма и уопште није марила за падобранске и специјалне јединице. Практично су лако наоружани падобранци заузели тврђаву.

Британске варијанте

Шок је био толики да је Черчил лично наредио да се приступи изградњи британских једрилица по угледу на DFS-230. То уједно означава и формирање првих стандардних падобранских снага Велике Британије. Једрилица која је прва конструисана била је „џенерал еркрафт хотспур“, веома слична немачком узору. Међутим, како се рат одвијао без британских десаната, око 1.000 једрилица „хотспур“ коришћено је махом за тренинге падобранаца и посада.

Британци су касније одлучили да створе веће једрилице. „Ерспид хорса“ су масовно грађене једрилице за 25 путника, које су имале шири труп и могле су да понесу кабаст терет, а у верзији „хорса 2“ и лака теренска возила, попут џипова. Била је то најмасовнија британска је-

дрилица, која је коришћена приликом десанта у Нормандији и у чувеној операцији „Маркетгарден“. Дизајнирана је тако да веома личи на транспортни авион, а могла је да понесе скоро исту количину терета – дизајн је омогућавао да се задњи део трупа лако одвоји од целине, како би се лакше искрцали возила, терет или људство.

Друга значајна британска једрилица била је „џенерал еркрафт хамилкар“ – посебно дизајнирана за транспорт терета, а по спецификацијама морала је да понесе један лаки тенк или два „вickers-армстронг“ транспортера (носаца опреме, „бренијер“). Била је то висококрилна једрилица са главним вратима у виду одвојивог носа, који је служио за утовар и истовар терета.

Немци су константно користили падобранске јединице и дошли до сличних заључака као Британци, па су створили једрилицу „гота“ Со-242, сличних одлика као британска, али у конфигурацији са два трупа (попут авиона Р-38 „лајтнинг“), где је транспортни, главни део, био у центроплану из којег се издвајају два трупа са стабилизаторима. Направљено је више од 1.000 примерака и имали су ограничену употребу у рату, а око 130 је додавањем мотора претворено у авионе.

Идеју да од једрилице праве транспортни авион додавањем мотора, Немци ће искористити у следећем случају – са гигантском једрилицом „месершмит“ Ме-321.

Од једрилице транспортни авион

Када су планирали напад на СССР, Немци су схватили огромне потребе за логистиком и чињеницу која ће им се у неколико наврата обити о главу – недостатак транспортне авијације. Одлучили су да из економских разлога, уместо новог

„Hamilcar“ једрилица

транспортног авиона, створе велику транспортну једрилицу. „Месершмит“ је конструисао заиста дива – Ме-321. Била је то висококрилна једрилица, виша од 10 метара, чији је распона крила био невероватних 55 метара.

За инвазију на СССР Немачка је тражила да једрилица мора да понесе топ 88 mm заједно са својим вучним возилом! Конструисана је тако

Предност и мане

Велика предност једрилица над класичним падобранским десантом је у томе што су падобранци могли у једрици да понесу са собом опрему, али и оружје и муницију (укључујући и митраље), док су се код класичног падобранског скока опрема и оружје избацивали засебним падобранима. Ипак, једрилице су служиле за једнократну употребу, јер су након слетања обично биле толико похабане да нису више могле да се користе, а десант би покупило земаљске колоне возили или пак транспортни авиони.

да се нос једрилице отварао и спуштала рампа, кроз коју су улазила и излазила возила. У поређењу са стандардним транспортним авионом Ју-25, имала је шест пута већи капацитет, а носила је чак 23 тоне терета. Толико је била тешка да су у почетку морали да је вуку са три авиона Ме-110, а касније и да пројектују

Г-11 једрилица

ПАД БРАНАЦ

Укрцавање у „Ерџис Хорс“

Унутрашњост „Ерџис Хорса“

„хајнкел“ He-111 Z „Zwillig“ – два спојена трупа у једну целину – како би је подигли! Касније верзије чак су имале и три одбрамбена митраљеза.

Два највећа проблема са Me-321 били су авиони за вучу, којих никад није било довољно, и неопходност слетања на аеродроме. Онда се неко досетио да на Me-321 стави шест мотора снаге по 1.200 КС и тако су добили највећи транспортни авион у Другом светском рату – „месершмит“ Me-323.

Совјетска решења

Совјети, ухваћени на спавању у лето 1941. године, имали су огромне губитке у техници и људству, па су били принуђени на дефанзивно ратовање – падобранске јединице користили су у покушајима да зауставе немачка напредовања. Иако нису произвели толики број једрилица као западне земље, Совјети су имали два основна модела: „грибовски“ Г-11, налик DFS-230 и „хотспуру“, те „антонов“ А-7, мањи од њих. Користили су их за изbacивање командоса иза непријатељских линија и за дотур хране, оружја и муниције и опреме. Није било великих десаната услед масовних ангажовања снага копнене војске.

Једрилице Г-11 и А-7 учествовале су у две веома важне, иако мале операције. Најпре код Стаљинграда, када су у новембру 1942. године допремиле антифриз за совјетске тенкове, а потом 1944. у форсирању

Једнократна употреба

Једрилице су пројектоване за једнократну употребу како би приликом слетања конструкција на себе примила кинетичке ударе и на тај начин заштитила посаду од страдања. Слично савременим сигурносним конструкцијама код аутомобила.

Дњепра, када су допремиле противтенковско оружје.

Амерички „Вејко“

Сједињене Америчке Државе су ишле у корак са светом и њихова најуспешнија једрилица била је „вејко“ CG-4. Имала је фиксни стајни трап и била дизајнирана за превоз 18 падобранаца или ципа са хаубицом 75 mm или приколицом. Уједно,

„Вејко“ CG-4

то је једрилица која је најмасовније израђивана (око 16.000 примерака) и користиле су је готово све западне земље у десантним операцијама у Другом светском рату.

Американци су дошли на идеју да се и једрилица просечне величине може користити за транспорт возила на тај начин што се кабина и носни део подигну на горе и утоваре возила, а потом се спусте назад. То решење било је једноставније од британског, где је уклањан цео репни део летелице.

Фабрике у САД су их масовно производиле у 24 часовним сменама. „Вејко“ CG-4 је, за разлику од других, била квалитетније прављена, са намером да се може користити више пута. Међутим, официри у Европи су на једрилице гледали као на потрошни материјал, те су их после Нормандије остављали да труну по пољима. Тек су после операције „Маркет гарден“ почели оне мање оштећене да користе више пута.

Јапанске верзије

И Јапанци су градили једрилице. Оне се по конструкцији нису пуно разликовале од немачких, посебно „кокусаи“ Ki-7 „маназуру“, дворепна једрилица средњег капацитета за 32 падобранаца или терет већи од седам тона. Коришћене су за десантне операције јапанских снага, а развијене су и у транспортне авионе Ki-105 „отори“. Други модел био је још успешнији – „кокусаи“ Ki-8. Настао је скидањем мотора и опреме са транспортног авиона „кокусаи“ Ki-59, те су на тај начин Јапанци могли без успоравања производних линија да приуште далеко јефтиније једрилице него да су их правили отпочетка. Носила је 35 војника или 1.500 kg опреме.

Наследници

Убрзо након завршетка Другог светског рата, десантне једрилице пале су у заборав. За њих више није било места у војним плановима јер се појавио велики број транспортних авиона, као резултат послератног замаха авијације. Међутим, нетачно је рећи да од њих данас није ништа остало. Напротив. Готово целокупну филозофију изненадног искрцавања мањих група специјалаца иза непријатељских линија, на слабо приступачне терене, који са собом носе своје оружје и опрему, преузели су хеликоптерски десанти. На неки начин, данашњи хеликоптери нису ништа друго него једрилице са вертикалним слетањем и полетањем. Сличност је заиста велика – од реда војника унутар летелица, брзог искрцавања при приземљењу, ношења опреме са собом. ■

Александар КИШ

Вишефункционални падобрански систем MMPS

По мери професионалца

На тржишту војних падобрана последњих година појавило се неколико савремених модела падобранских система типа „крило“, који садрже најновија конструктивна решења и омогућавају разноврснију употребу. Конзорцијум америчких произвођача CPS (Complete Parachute Solutions – „Комплетна падобранска решења“), који окупља неке од најзначајнијих произвођача падобрана и падобранске опреме, произвео је MMPS – MultiMission Parachute System (падобрански систем за више мисија – начина употребе).

Развој MMPS почео је пре осам година, у време када је војска САД расписала конкурс за развој унапређеног падобранског система типа „крило“ (ARAPS – Advanced Ram Air Parachute System), с циљем да се замени фамилија падобранских система МС-4 и МС-5. Постављени су строжи захтеви у погледу ергономије система веза, једноставности и разноврсности употребе у обуци и борбеним дејствима, као и унапређеним карактеристикама куполе падобрана.

Постојећи падобрански системи који се налазе у најширој употреби, попут МС-4 и МС-5, омогућавају скокове на слободно дејство искључиво активирањем помоћу ручице, а једино МС-5 има могућност активи-

рања и на принудно дејство. MMPS представља систем веза са ранцем у који се, по потреби купца, смештају главни и резервни падобран по избору, у складу са расположивом запремином. За конструкцију ранца и система веза била је задужена чланица конзорцијума – UPT (United Parachutes Technologies) која је за војне потребе израдила верзију чувеног система Вектор, под називом „Special Operations Vector Multi-Mission (SOV3-MM2) Harness/Container System“. У конструкцији су искоришћена нека од већ постојећих решења спортских система веза и ранца у комбинацији са системом за тандем скокове, јер код водећих произвођача падобрана постоји тренд израде система универзалне намене –

ПАД БРАНАЦ

за обуку (методом скокова на принудно дејство или убрзаним учењем слободног пада) и борбену употребу (појединачни и тандем скокови).

ММРС представља управо такво решење. Осим поједностављеног

одржавања и обуке, омогућава и више различитих конфигурација и начина отварања: на слободно дејство помоћу ручице за активирање и меког пилот падобранчића, на принудно дејство помоћу ужета за принудно активирање, на стабилизацију уз принудно активирање падобрана за стабилизацију, што овај систем и чини универзалним.

С обзиром на постојање падобрана за стабилизацију и укупну носивост од 227 килограма, може служити и за извођење тандем скокова. Стабилизација пружа могућност и појединачних скокова када падобранац носи додатни терет, па је у слободном паду лакше постићи стабилан положај. Примењена су и најновија решења која обезбеђују лакше превазилажење ванредних ситуација, попут отказа падобрана. Уграђени су Skyhook (небеска кука), који омогућава још брже аутоматско активирање резервног

падобрана приликом одбацивања главног у случају отказа и Collins Lanyard (Колинсова петља) која обезбеђује да се пре активирања резервног падобрана истовремено одбаце оба слободна краја главног. На поклопце ранчева главног и резервног падобрана уграђени су „прозори“ од провидног винила ради контроле положаја металних утикача за затварање ранца. Обезбеђена је модуларност приликом опремања за различите задатке, па се футроле и џепови за ношење кисеоничке опреме, радио-уређаја и других ствари каче по потреби, а за ношење наоружања постоји чак осам расположивих тачака. Систем веза потпуно је подесив и удобан за ношење и на тренажним и на борбеним скоковима.

Конзорцијум CPS нуди више различитих савремених купола главног и резервног падобрана уз систем ММРС. Извиђачке јединице корпуса морнаричке пешадије војске САД биле су прве које су, још 2008. године, МС-5 замениле ММРС. Маринце су за нови падобрански систем обучавали припадници приватне фирме, управо CPS, која се, осим производњом падобрана, бави и обуком корисника. ■

Марио БРАДИЋ

Теретни падобрани над Новим Зеландом

У ваздушној бази Венауапаи на Новом Зеланду од 17. до 31. јула одржана је међународна војна вежба у којој су учествовали припадници америчке 353. групе за специјалне операције и њихове колеге из новозеландских одбрамбених снага.

Циљ вежбе је био да се постигне висок степен међусобне усклађености рада припадника војски двају земаља, што је успешно остварено. Сарадњу је олакшало то што и једно и друго ваздухопловство користе исти тип авиона „Херкулес Ц-130 Х Комбат талон“. Процедуре се разликују, али и Новозеланђани користе америчке приручнике, па су

стандарди за одржавање летелица које избацују терет падобранима исти. За време трајања вежбе једном од америчких „херкулеса“ била потребна поправка. Замена пропелера урађена је у новозеландској бази, у врло кратком року. На авиону су заједно радили техничари обеју држава учесница. Исто је било и за све остале задатке на вежби.

У току двонедељне вежбе направљен је велики број авио-полета-

Припрема транспортног падобрана

ња, као и избацивања терета падобранима и падобранских скокова. ■

Б. НАЋ

Падобрански пук финске Војске – „Ути Јегери“

Традиција у савременом оквиру

Јегерски пук у Утију је центар за обуку и развој јединица посебне намене и хеликоптерских јединица финске војске. Пук је директно подређен команданту финских одбрамбених снага. Језгро пука у доба мира чини 500 припадника, међу којима је у сваком тренутку 200 војника на редовном одслужењу војног рока. Ратно бројно стање пука је строго чувана тајна.

Пук се састоји од хеликоптерског батаљона, који располаже летелицама типа „НХ 90“ и „МД 500“, затим ваздушно-десантног јегерског батаљона, специјалног јегерског батаљона, као и чете за подршку.

Војна база и аеродром смештени су у Утију и имају веома дугу традицију. База има корене још у времену ратова са царском Русијом у 18. веку и налази се на стратешки веома важном месту. Из тог разлога одувек је била дом елитних делова финске војске. Њен авијацијски део је један од највећих у Финској и постоји још од периода Првог светског рата.

У пуку се реализује основна и напредна обука јединица, које с поносом носе предзнак „Јегер“, што је еквивалент ренџерима у неким другим армијама.

Припадници те јединице пролазе обуку за извиђаче, герилско ратовање, извођење диверзија, борбу у урбаним условима, као и обуку за ваздушно-десантне операције. Пук, такође, по потреби обучава регруте, али и припаднике војне полиције у фази основне и специјалистичке обуке.

Јединица, какву је данас познајемо, постоји од 1997. године. Међутим, војна падобранска школа у Утију постоји још од шездесетих година прошлог века.

Осим јегера, у пуку се обучавају и извршавају задатке редовне тренаже и пилоти и навигатори хеликоптера, као и за њих везано земаљско особље. Пук је одговоран за све хеликоптерске операције финских одбрамбених снага.

Падобранци у Утију пролазе изузетно захтевну и садржајну обуку. Осим за падобранске скокове, кандидати за јегере падобранце обучавају се још и за извиђање, противдиверзантска дејства, као и преживљавање у екстремним условима. Поред неколико борилачких вештина које уче, заступљена је и израелска техника крав-мага.

Падобранци служе војни рок 12 месеци и за то време на обуци скоче 15 до 20 пута са пуном ратном опремом, дању и ноћу. Обучавају се и у падобранским скоковима у зимским условима, као и скоковима на воду.

За скокове се користе авиони „Фокер Ф-27 Трупшип“ и хеликоптери „НХ 90“. После првог скока падобранци стичу привилегију да носе бордо беретку са особеним знаком, који је комбинација знака финских јегера и стилизоване падобранске куполе. По успешном завршетку

Спуштање конојцима из Ми-8

обуке, на униформу каче падобранска крила.

Припаднике пука из Утија одликује снажан осећај припадности јединици, одлична физичка спрема и виски степен обучености. ■

Б. НАЂ

Део обуке

Скок на слободно из „Фокера“ Ф-27

Падобранци у Првом светском рату

Под куполом „Анђела чувара“

Иако се идеја о употреби ваздушног десанта у војним операцијама током Великог рата показала добром и ефикасном, до масовније примене такве тактике није дошло. Италијани ће остати упамћени као пионери у овој области и њихова искуства, деценијама касније, послужиће у спровођењу великих и значајних операција.

Први глобални сукоб у двадесетом веку унео је много новина у тактику и технику војних операција. Употреба бојних отрова, тенкова, авијације, али и падобрана у војне сврхе означила је улазак у савремену еру ратовања. Авиони тога времена били су врло крхке грађе, самим тим и рањиви, а посаде извиђачких балона и цебелина веома угрожене и суштински беспомоћне у случају напада. Како је рат одмицао, број жртава међу авијатичарима и балонарима је растао, што је све стране у сукобу навело да почну рад на осмишљавању и производњи падобрана за спасавање. После увођења у употребу, иако примитивни из данашње перспективе, падобрани су брзо показали значајну употребну вредност.

Из дефанзиве у офанзиву

Убрзо се идеја да падобрани, осим за спасавање живота, могу војсци врло корисно послужити и у другој сврху. До прве употребе падобрана у склопу војне операције дошло је у последњим месецима Првог светског рата.

Пионери су у овом случају били Италијани, који су падобранима иза непријатељских линија спуштали своје диверзанте и обавештајце. Наиме, италијанска 8. армија у то време налазила се у северној покрајини Тревизо, са командом смештеном у Ресани. На захтев команде ове армије, од савезника, Британаца, добијена су четири падобрана типа „Анђео чувар“, британске производње. Сме-

штени у контејнер купастог облика, ови падобрани били су пре свега намењени спасавању, али су могли послужити и за нову намену.

Британски авијатичари из 139. сквадрона, под командом мајора Вилјама Баркера, пружили су својим савезницима подршку у обуци за употребу и одржавање падобрана. Обука је реализована у бази Вилаверла, крај Вићенце.

За извођење диверзантских, извиђачких и обавештајних акција у аустроугарској позадини одабрана је мала група италијанских официра. Групом од четири падобранца диверзанта командовао је шеф обавештајног одељења 8. италијанске армије, пуковник Дипон. Сва четворица – Алесандро Тандура, Феруђио Николозо, Антонио Паван и Ариго Барнаба – по чину су

били поручници.

Прву мисију извео је поручник Тандура, и тако се у историју војног падобранства уписао као први падобранец диверзант. У ноћи 9. августа 1918. године двомоторни извиђачки авион „Савоја-Помилио“ полетео је са војног аеродрома у Вилаверли. Авионом је управљао лично командир 139. сквадрона Краљевског ратног ваздухопловства мајор Баркер, а митраљезац осматрач био је његов ађутант капетан Вејвуд Бен.

Поручник Тандура је од опреме имао само пиштољ и борбени нож, као и комплет цивилне одеће и новац у износу 2.000 аустријских круна и 500 италијанских лира. Поред тога носио је и нешто хране и, оно што је интересантно, голукове пи-

Авион из којег је скочио поручник Тандура

смоноше. Седео је у скученом простору, у задњем делу авиона на подним вратима, окренут репу. Купасти контејнер његовог падобрана типа „Анђео чувар“ био је причвршћен за доњи део трупа авиона, иза стајног трапа. У контејнер је била спакована купола, падобранским конопцима повезана на систем веза који је носио Тандура. Приликом скока контејнер би остајао на авиону, док се из њега извлачила купола.

На путу до планиране десантне просторије пилот Баркер је имао великих проблема због олује коју није могао да заобиђе. Ипак, успели су да нађу планирано место и Бејкер је ручицом отворио подна врата на трупу. Тандура је пропао кроз отвор, и конопци су извукли куполу из контејнера. Све је прошло према плану. Тандура се безбедно спустио на земљу у близини Виторија Вента. Авион је кренуо назад у Вилаверлу, избацујући успут три бомбе на аустроугарске мете, како би се прикрио прави разлога лета посаде и авиона, као и да би у случају обарања и заробљавања имали уверљив изговор.

Следећа три месеца поручник Тандура је провео у непријатељској позадини, шаљући вредне информације о покретима аустроугарске војске. Два пута је умало био ухваћен, али је успео да избегне заробљавање. Трећи пут није имао среће и ухваћен је. Међутим, успео је да побегне чуварима и искочи из воза којим је требало да буде спроведен у заробљенички логор негде у Србији. Пре него што се рат завршио извео је још неколико саботажа. Тандура је преживео рат и одликован је највишим италијанским одликовањем – Златном медаљом за храброст.

Још док је његова мисија трајала, у непријатељску позадину на исти начин убацивани су и други италијански падобранци диверзанти, између

осталих и поручници Николозо и Барнаба и каплар Де Карло.

Идеја за будући рат

Велики успех који су постигли Италијани, појединачно или у малим саставима, дао је идеју америчким високим официрима, свега месец дана пре примирја, да би се падобранци и велике јединице могле убацивати иза непријатељских линија.

Бригадни генерал Вилијем Били Мичел, командант ваздушних снага америчке 1. армије, предложио је 17. октобра команданту армије Џону Першингу десантирање целокупне 1. пешадијске дивизије. Ова дивизија, која је у то време имала око 12.000 људи, требало је, према тој идеји, да буде десантирана у околи-

Италијански војник са спакованим падобраном

ни града Меца, координирано са великим копненим нападом.

Командант армије генерал Першинг одбацио је предлог јер је сматрао да су авиони који би се користили у великом десанту потребнији за ваздушну подршку трупама на земљи или за постизање ваздушне превласти. Генерал Мичел прихватио је Першингове аргументе, поготово што је за десант комплетне дивизије било потребно 60 ескадрона бомбардера, којима у том тренутку нису располагали. Међутим, планираном производњом до идућег пролећа, требало је да се обезбеди довољан број летелица за такав подухват. Генерал Першинг је ову аргументацију уважио и дао сагласност да се сачине потребни планови.

Према плановима, сваки бомбардер у поседу свих савезничких ваздухопловстава морао је бити ангажован. Авиони би углавном били или типа „Хендли Пејџ 0/400 С“, двомоторци, капацитета десет падобранаца и два тешка митраљеза или „Хендли Пејџ В/1500 С“, капацитета двадесет падобранаца. Потребно је било наћи или изградити аеродроме којима је у домету град Мец, где би се ова ваздушна армада прикупила пре почетка операције.

То је већ само по себи представљало огроман проблем, али највећи је био где наћи 12.000 падобранаца, па затим обучити сваког од падобранца да се одвоји од авиона. Ниједна тада коришћена летелица није била предвиђена за бацање падобранаца, већ као бомбардер. Самим тим падобранци би се морали верати из авиона, да би се претурали преко бока. То би трајало веома дуго, а резултат би био велики растур десанта. Такође, проблем је био и како сачувати тајност читаве операције, јер би прикупљање толике авијације тешко остало скривено од Немаца.

Иако је генерал Першинг схватио да је план генерала Мичела изводљив, било је очигледно да су потребни ресурси и материјал гигантских размера, те да би сама операција била прескупа у сваком погледу. Затим је 11. новембра проглашено примирје и непријатељства на свим фронтима су престала. Тиме су планови и идеје за велике масовне војне десанте дивизијског нивоа, иако могући, одложени да чекају неки нови рат. ■

Бојан НАЂ

Падобранске јединице Јапана у Другом светском рату (2)

Теишин падобранци

Идеја о успостављању падобранских јединица у Копненој војсци царског Јапана рођена је крајем тридесетих година прошлог века, међутим, све до почетка Другог светског рата њиховом формирању није се посвећивала нарочита пажња.

Теишин падобранац непосредно по приземљењу

Након успешних падобранских дејстава немачке војске на почетку рата, царски генералштаб постао је свестан њиховог значаја, па је програм добио приоритет.

Падобранске јединице формиране су под окриљем копнене војске и носиле су назив „Теишин шудан“, у слободном преводу – јуришне групе. Како је рат текао, „Теишин јединица“ расла је до ранга дивизије.

Прва борба у којој су учествовали била је битка за Палембанг.

Очекујући јапански напад, савезници су на Суматри концентрисали све снаге које су у кратком року могли да прикупе. У близини Палембанга била су два веома значајна аеродрома, Пангкалан бетенг и Прамбулих, уз Шелове нафтне рафинерије крај Плађуа.

Јапанци су напали 13. фебруара. Савезници су узвратили ваздушним нападом на јапанске војне бродове. Први падобрански десант изведен је сутрадан, из авиона „Кавасаки“ Ки-56, на аеродром Пангкалан бетенг. Истовремено су падобранцима из бомбар-

дера типа „Мицубиши“ Ки-21 бачени контејнери са муницијом и осталим материјалом за падобранце. Транспортне авионе и бомбардере штитила је велика формација ловаца.

Околину Палембанга бранило је око две хиљаде бораца Краљевске холандске војске. У првом таласу ваздушног десанта 180 људи Другог падобранског пука, под командом пуковника Сеичија Куме, приземљило се између Палембанга и аеродрома Пангкалан, а око 90 се спустило западно од рафинерије код Плеђуа. У првом таласу аеродром није заузет, али рафинерија јесте. Холанђани су на брзину организовали противнапад. Из рафинерије су, уз велике губитке, потиснули падобранце и око постројења поставили експлозив како би их учинили бескорисним, али експлозије нису нанеле значајнију штету.

Два сата после првог десанта уследио је други, на аеродром Пангкалан. У акцији је учествовало 425 падобранаца, а част да га заузме имао је Први падобрански пук, док је други заузео град и рафинерију. Падоб-

Пуковник Сеичи Куме

Транспортни авион „Кавасаки“ Ки-56

Падобранац са опремом

је истовремено започела евакуација савезничких снага са јужне Суматре. До вечери наредног дана сва савезничка војска напустила је Суматру.

Ангажовање Теишин падобранаца сматрано је успешним, па је настављена разрада планова за опремање и попуњу јединице, којој је ускоро прикључена једриличарска компонента, а уз њу и лаки тенкови типа 95 Ха-Го. Убрзо је формација, у којој је до тада било четири лака тенка, попу-

Животом платили успешно извршен задатак

Око 750 падобранаца Друге јуришне падобранске бригаде учествовало је у нападу на авиобазе на Лузону и Лејти у ноћи 6. децембра 1944. Полетели су у транспортним авионима Ки-57. Већина је оборена на путу до места скока, али је око 300 падобранаца ипак успело да искочи на аеродром Бурауен на Лејти, где су стигли да униште више авиона и нанесу велике губитке непријатељу, пре него што су сви изгинули.

Бомбардер „Мицубиши“ Ки-21

бранци су потом наставили напредовање до река Муси, Саланг и Теланг у близини Палембанга.

Главни јапански напад дошао је с мора, амфибијски. Борбе су настављене и сутрадан, 15. фебруара, али

Прецизна упутства

Доктрина десанта јапанских падобранаца подразумева да је идеална удаљеност десантне просторије од циља напада између четири и пет километара. У стварности је, наравно, било другачије, па су Теишин падобранци бацани двадесет километара од циља. Сматрало се да се удаљеношћу већом од четири километра губи елемент изненађења непријатеља, који тако има више времена да се организује и припреми одбрану. По извршеном осматрању непријатеља сви падобранци су добијали веома детаљна упутства о свим појединостима акције. Сваки је имао фотографије објеката које је требало заузети, а, ако је било времена, одржаване су и вежбе за конкретне акције.

Падобрански десант

њена до јачине батаљона и опремања са четрнаест лаких тенкова типа 2 Ке-То. У саставу батаљона, уз тенковску, била је и чета пешадије и моторизована чета, па су убрзо достигли дивизијски ниво.

Базирана на острву Кјушу, на главном јапанском војном аеродрому Карасехара, дивизија се састојала од штабне чете (220 људи), авијацијске и јуришне бригаде, два пука пешадије – једриличари, артиљеријске чете са 120 људи, чете везе са 140 и инжењеријске чете од 250 људи – укупно 5.575 бораца.

Временом је је постало очигледно да Теишин падобранци трпе у ра-

ту значајније губитке од остатка војске, што је било карактеристично и за остале падобранске јединице сила Осовине и савезника. С друге стране, падобранска, јуришна и диверзантска обука биле су дуготрајне и скупе, што је падобранце чинило драгоценим, а њихове губитке тешко надокнадивим.

Временом је престала употреба падобранског десанта, осим у најкритичнијим случајевима, па су Теишин јединице углавном ангажоване као елитна, лака пешадија. ■

(Крај)

Бојан НАЂ

Из архиве МЦ „Одбрана“
Ваздухопловни центар Вршаи, 1950. године
Снимио Никола Павићевић